

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Emmer Kornél beszéde.

Irta: Németh Péter, kir. kuriai bíró.

Budapest, február 26.

Formai szépségre igen értékes és gazdag tartalmu beszéddel nyitotta meg Emmer Kornél mint előadó az igazságügyi költségvetés tárgyalását. Megjelölni a vitának irányát, medrét és határait senki sem lehet hivatottabb Emmer Kornélnál. Alapos ismerője a magyar jogi életnek, az elméletben is jártas, a gyakorlatban is mint ügyvéd és bíró kipróbált jogász, aki a külföld jogi intézményeit nemcsak könyvekből, hanem az életben is tanulmányozta. A legfőbb bírói méltóságból, annak nyugodt, hűvös légköréből ismét átlépett a parlament forrongó életébe s tán innen van, hogy míg mai beszédének formája megőrizte a klasszikus és méltóságteljes alakot, addig tartalma sokszor könyörtelen verizmussal eseceltte igazságügyünk némely fogyatkozásait. Az iróniára erősen hajló egyénisége tulsulyra vergődött beszédének kompozíciójában, midőn annak megállapítása után, hogy a jelenlegi költségvetés egy igen csendes, minden nagyobb mozgalom nélküli igazságügyi évet ígér, nyomban rá egy-egy pillantást vetve igazságügyünknek minden eddigi nevezetesebb alkotására, leplezetlen, sokszor metsző guynyal eseceltte ezeknek hibáit s hangsúlyozta, hogy azokat minél előbb orvosolni kell.

Igazságügyünk jelen állapotának rajzolásánál mesteri kézzel veti oda az árnyékokat, amelyek — mint a szénrajzon — a körülhatárolt fehér síkokkal együtt alkotják a képet. Ő csak az árnyékokat tüntette fel, nyilván abban a feltevésben, hogy a vita további folyamában, ha más nem, hát az igazságügy-miniszter majd ki fogja egészíteni az általa vázolt fekete vonásokat a fény rátételével,

ugy hogy a képviselőház nem jogász tagjai is e két nagy művész vázlatainak egymásra illesztéséből igazságügyünknek valódi képét fogják szemlélhetni. Beszédének folyama ott lendült meg a legérdekesebben, ahol a polgári perrendtartás javaslatának előzményeiről szólva saját személyes működéséről beszélt. Mindnyáján, kik őt hosszabb idő óta ismerjük, tudjuk, mily szeretettel és odaadással csüngött eszméjén, hogy a francia szellem által teremtett polgári perrendtartási alakzatot ültesse át hazánkba. Pauler Tivadar akkori igazságügyminiszter által kiküldve, ő a francia, Plósz Sándor akkori jogtanár a német perjogi intézményeket tanulmányozta, saját szülőföldjünkön. Mindegyikük visszatértelve lelkesedéssel, s készített egy-egy javaslatot a saját eszményképe nyomán. S Emmer, ki a magyar nép jogi nézeteivel, felfogásával egyezőbbnek tartotta a francia ideált, ma nem minden keserűség nélkül sóhajtott fel: ismét legyőzte a német a franciát. És midőn hallgatói előtt föltüntette egyes jogintézmények képét, majdnem minden egyesnél rámutatott annak német mintájára s annak a nagy befolyásnak a hangsúlyozására, melyet a német jogintézmények alaki és anyagi jogunk, sőt judikaturánknak fejlődésére is gyakoroltak.

Emmer beszédének egy másik alapvető gondolata az volt, hogy saját törvényeink feltűnően rövid idő alatt avulnak el. A francia code-ok, az osztrák polgári törvénykönyv közel egy századot éltek már s még maig is egy virágzó jogéletnek kimeríthetlen tárházul szolgálnak. Itt felhozta Emmer, hogy a magyar büntető törvénykönyv ellen már tíz évi fennállása után kezdődött a revizionális hajszja. A kereskedelmi törvény is soknak nézete szerint túlerett s egyáltalában nálunk szinte szabály

már, hogy alig hozunk egy törvényt, már is annak reformját sürgetjük.

Ez igaz, de nézetünk szerint ez nem azt mutatja még, hogy törvényeink rosszak, vagy rosszabbak mint a külföldiek, hanem csak azt, hogy nálunk az emberek azt kívánják, hogy a törvény minden eshetőségre tartalmazzon szabályt és ha ilyen nem találnak, — mert minden eshetőségre semmiféle törvényben sem lehet intézkedés — akkor a törvényt hézagossnak s hiányosnak kiáltják ki; ha pedig a törvény rosszul magyarázva nem az ő nézetükkel egybevágó feleletet ad valamely kérdésben, vagy pedig az adott feleletet az ő helytelen felfogásuknak megfelelően nem csavarhatják: akkor rossz a törvény, meg kell változtatni. Ezek a reformerek valóságos képrombolók, kik mesterműveket, kontárműveket egyaránt el akarnak pusztítani, de mikor új alakitásokra kerül a sor, arra teljesen képtelenek.

Óvakodjunk tehát meglévő törvényeinknek ócsárlásától. Ne kívánjunk lehetlent a törvényészövegétől. Ruganyos anyag az, amelyet az okos törvényalkalmazó az eset körülményeinek megfelelően azoknak gondos számbavételével alkalmazzon. Óvakodjunk a paragrafusgyártástól, mely még a legjobb bírónak eszejárását is megzavarja. Ne változtassunk sürgős és elkerülhetlen ok nélkül meglévő törvényeinken, mert a rossz törvény, amelynek részleteit a bírák már ismerik, a gyakorlatban többet ér, mint az a jobb törvény, amelyet a bíráknak még csak eszentul kell megtanulniok, amiről Emmer igen találóan jegyezte meg, hogy a munkával agyonsanyargatott magyar bíró némelykor csak akkor veheti kezébe az új törvényt, amikor már alkalmaznia kell, s még jó, ha akkor hamarjában megtalálja a szakaszok tömkelegében azt, amire szüksége van.

T Á R C A.

Mourey a magyar művészetről.

— Interview. —

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Mourey Gabriel ur ma igen érdekes nyilatkozatokat tett lapunk egyik munkatársa előtt a magyar művészetről. Fejtegetéseit, amelyek a közönség s kivált a magyar művészek figyelmét nagy mértékben fogják magukra vonni, a következőkben ismertetjük:

— Mialatt az a háború dult, amelybe igazán gyanútlanul csöppentem bele, én itt tartózkodásom idejéig igen gyakorlati módon használtam ki. Igyekeztem megismerkedni a magyar művészet egyetemes jellegével. Párisban, a nemzetközi tárlaton e művészetnek csak egy töredékét láthattam. Csak töredékesek lehetek tehát benyomásaim is. Amit ott láttam, az két okból nem lehetett alkalmas arra, hogy végleges és érdemleges ítéletet alkossak magamnak e nemzet művészetéről. Az egyik ok az, hogy a magyar műalkotások ott bele voltak dobva az egész világ művészeti produkciójába s így a képek és szobrok e tengerében, amelyben a színek és formák ideges egymásra-rezgése a szemelőt nyugodt buvárlását megnehezítette, alig lehetett elkerülnöm azt, hogy amit az egyik osztályban láttam és éreztem, annak legalább az utóhatásait ne vigyem be magammal a másik terembe is. Elvégre az ember nem hagyhatja a saját énjét a küszöbön, amikor az egyik termet elhagyja és a másikba lép. Őn megérti, hogy mit akarok ezzel mondani. Ha az ember Hollandiában néz meg egy hollandus képet, akkor az egész környezettel együtt hat a műalkotás. Holott egy galériában, vagy nemzetközi tárlaton a különböző nem-

zeti vonások egymásba folyása szinte lehetetlenné teszi a nyugodt szemlést és ítélezést. A másik ok pedig az, hogy egy nemzet művészetét nem abból az anyagból ítélni meg, amelyet az illető nemzet körében tartanak a legjobbnak.

Amit az ember tehát egy nemzetközi tárlaton valamely nép művészetéről tapasztalhat, az a legjobb esetben is őszinte benyomás lehet a kiállított tárgyakról, de nem ad anyagot az illető művészet egyetemes jellegének és értékének felbecsülésére. Ez az én benyomásom — amit ezt az irányomban bizonyára nem preokkupált Pichler képviselő ur is felolvasta — a magyar osztályról az volt, hogy a kiállított anyag egy erőteljesen lüktető, a nemzeti szabadság forrásából táplálkozó s nagy tehetségekkel rendelkező művészetre enged következtetni.

Ittlétem alatt éltem a jó alkalommal és alaposan néztem meg a gyűjteményekben és galériákban. Benyomásaimat kiegészítettem és végleges ítéltre jutottam. Az ítélet feltétlenül kedvező. Mindenekelőtt konstatahatom, hogy határozott nemzeti jelleg domborodik ki az önk művészetéből. A magyar festőkben feltűnően élénk érzék van a természetes iránt. Ennek a kifejezésében a francia művész inkább szubtilitásával tünik ki, holott a magyar inkább az erejével. A magyar zenében megmérhetetlen kínesei vannak a harmóniának, a lelki bájnak, az érzések hullámzásának, a kedély mélységének s az eredeti szépségnek. Az önk zenéje ezer esztendő, ezer esztendő alatt érlelődött ilyen bájos és nemessé. Az önk festészete és szobrászata alig ötven esztendő. Őt évtized alatt mégis, ha nem tudta egészen elérni, de igen erősen megközelítette az eszesztendő testvérnek nagy kvalitásait. Ugyanazok a tulajdonságok megtalálhatók a képművészetben is, a lelki rokonság félreismerhetetlen. S ha elgondolom, hogy öt évtized alatt ekkorát tudott haladni s e mellett

meg tudta óvni a maga nemzeti eredetiségét az ide gravitáló idegen behatásokkal szemben, akkor valóban el kell ismernem, hogy az önk művészei heroikus és sikeres munkát végeztek.

Őn azt kérdezi, hogyan vélekedem a történetek után a magyar művészekről? Megmondom nyíltan. Vészi képviselő ur a parlamentben helyesen hivatkozott a művészek érzékenységre. Értem, hogy a magyar művészek érzékenyen fogadták az én bírálatomban foglalt „támadásokat”; megértik ők is, hogy én szintén érzékenyen fogadtam mostanában az övéket. Ezen a ponton mi megértjük egymást, mert nincs mit restelnünk érzékenységünkön, sőt eldicselkedhetünk vele. Egyben mindenesetre tévedtek. Bennem nem volt semmi elfogultság, semmi *parti pris*, akár bármelyikük mellett, akár bármelyikük ellen. Én sem idejövetelem előtt, sem azóta nem szegődtem az egymással küzdő táborok egyikéhez sem. Szabad és független emberül jöttem ide, szabad és független emberül fogom e fővárost elhagyni. Engem ide önk közé semmi más nem hozott, mint a magyar nemzet iránti rokonszenvem, a francia művészet iránt érzett szeretetem és az a gondolat, hogy csekély erőmből telhető módon a szellemi kapcsolatok szorosításával hozzájáruljak e két nép barátságos viszonyához. Azt már Párisban is tudtam, hogy a Szalon és a Műcsarnok közt bizonyos fokú ellentétek vannak. De arról sejtelmem sem lehetett, hogy mind a két részen ekkora hovességű a harci szenvedély. Nincs miért hangsúlyoznom bírálatom jóhiszeműségét. Hiszen a magyar parlament és a magyar sajtó abban a tiszteltetésben részesített, hogy tüzetesen foglalkozván egyik cikkemmel, egyhangulag elismerte nem csupán a kritika jogát, hanem intencióim tisztaságát is. Szeretem remélni, hogy a szenvedélyek csillapulatával a magyar művészek is el fogják ezt ismerni.

Beszéde végén Emmer igen meleg hangú felhívást intézett az igazságügyminiszterhez, hogy a jogi szakoktatás és vizsgarendszer újjászervezése tekintetében, a maga tekintélyével is támogassa a közoktatásügyi miniszternek üdvös kezdeményezését.

Valóban, igazságügyi bajainknak egyik kuforrása abban van, hogy a tanítás és tanulás a felsőbb jogi tanintézeteken nem kielégítő. Keveset tanítanak, még kevesebbet tanulnak s nem az életre, hanem csak a vizsgára készülnek az ifjak. Évről-évre ismétlődnek a panaszok s a statisztikai kimutatások a bukásokról a budapesti egyetem jogi fakultásán *hallatlan* magas arányszámot mutatnak s mégis az életbe kilépő fiatal emberek kvalifikációja egyre süllyed. Mindenki csak helyeselni fogja Emmer óhaját, hogy ez a kérdés a lehető leggyorsabban oldassék meg.

Ezek után pedig azt ajánljuk a közönségnek, olvassa el haszonnal Emmer jeles beszédjét, okuljon érdekes tartalmán s gyönyörködjék nemes formájában és szépségeiben. Ilyen megnyitó után becses vitát, magas szárnyalású vitát remélünk.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, február 26.

A művészeti vita ma is csinált még egy kis mozgalmat, de már csak az ülés első felére tellett belőle. A napirend előtt Olay Lajos szólalt fel, hogy helyreigazítsa egy tegnapi felszólalását, melyet a hirtelenségű rosszul hallottak meg, s amely így tévesen került az esti lapok egy részébe. A közbeszólást úgy értették ugyanis, mintha Olay Ugronnak kiáltotta volna oda, hogy:

— Az összeférhetetlenség vonuljon vissza.

Olay mai felszólalásából kiderült, hogy nem beszélt *összeférhetetlenségről*, hanem *közérdekről* s nem Ugronnak, hanem Hocknak mondta, hogy vonuljon vissza közérdekből a Nemzeti Szalon alelnöki állásából. Hock János rövid replikája után a napirendre tért a Ház. Vészi József volt az első szónok, aki sejtésközösét fejezte ki a miatt, hogy ebbe a vitába sok olyan dolgot hurcoltak bele, amely nem való az országgyűlés elé. A két művész-egyesület marakodása nem érdekli sem a parlamentet, sem a közönséget; ez nem művészeti harc, hanem személyes torzalkodás. Azután megvédte Mourreyt, aki itt vendég s aki mint újságíró, véleményét nyilvánította s ezért méltatlan támadásban részesült. Ezzel Vészi, mint az Újságírók Egyesületének elnöke, kötelességet teljesített egy külföldi kollégájával szemben. De teljes objektivitással felhozta azokat az enyhítő körülményeket is, amelyek a művész eljárását mentik s ezzel kétségtelenül hozzájárult az incidens hatásának enyhítéséhez.

Pichler Győző ma ismét felszólalt és először a képzőművészeti tanácsra tért vissza, a költségvetésből igyekezvén kimutatni, hogy a tanács még megvan, mert ötezer korona van felvéve a költségeire. Azután Vészivel szemben magyarázta a tegnapi szavait.

A Mourrey ellen intézett támadásról szólott Berzevicsy Albert is, aki ezt szintén elítélte, de kiemelte, hogy nem a Képzőművészeti Társulattól származott a támadás. Belemert azután meglehetősen mélyen a két művészegyesület viszálykodásába és élesen kritizálta Hock működését, amelyet a torzalkodás főokának állított oda. Berzevicsy felszólalása újabb védekezésre késztette Hock Jánost is, aki szavai értelmének megmagyarázása címén igyekezett magát igazolni. Vele szemben viszont Berzevicsy magyarázta meg a maga félreértett szavait. Végül Wlassics Gyula kultuszminiszter is nyilatkozott és mindenekelőtt ő is azt mondta a művészek veszekedéséről, amit Vészi, hogy tudniillik nem a Ház elé való. Azután nagy elismeréssel méltatta a francia művészetet, és e bevezetés után a maga magyar nyelvű művészeti politikáját védte meg az ellene intézett támadással szemben, a Ház osztatlan helyeslése mellett.

A miniszter beszédjével befejeződött a művészeti vita. Azután még csak a kongruáról beszélt Buedth Ferenc, akinek a miniszter válaszolt

s ezzel a vallás- és közoktatásügyi költségvetés vitája beveződött a Ház többségének lelkes ovációja közben.

Öt pernyi szünet után a kicsiny Papp Gézá a daliás Emmer Kornél váltotta fel az előadói széken, mint az igazságügyi tárcza referense. Emmer Kornél nemcsak kitűnő jogtudós, nemcsak igen elmés ember, hanem van még egy tulajdonsága, amely mint parlamenti szónokot különösen jelentékenyvé teszi: esküdt ellensége minden sablonnak és így a parlamenti sablonnak is. A parlamenti szokás az egyes tárcák előadói beszédjére egy megkövesedett mintát csinált. Az előadó fogja a költségvetést, összehasonlítja a tavalival, megmagyarázza, hogy mi miben tér el emettől, s váltig bizonyítja, hogy minden eltérés helyes és üdvös, s végül természetesen ajánlja a költségvetést elfogadásra. Emmer Kornél a sablonnak csak az utolsó mondatát tartotta meg, mivelhogy ezt igazán nem dobhatta el: a költségvetést ő is ajánlotta elfogadásra. De egyéb aztán teljességgel nem volt a beszédében az előadói sablonból. Nagy stílus jogászi és igazságügyi politikai studium volt az, könnyed, szellemes eszegezés formájába öltöztetve. Csupa értékes tartalom és csupa szikrázó elmesség. Az igazságügyi vitának olyan uvertürje volt, hogy ez az uvertür igazán magas színvonalú vitát érdemelne. Hogy ilyen lesz-e, majd elvlik. Emmer adott hozzá anyagot bőven. Holnap Visontai Somát és Barabás Bélát szólaltatja meg az ellenzék.

A képviselőház ülése február 26-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Daniel Gábor.

A kormány részéről jelen vannak: Szell Kálmán miniszterelnök, Hegedűs Sándor, Ploss Sándor, Wlassics Gyula, Cseh Ervin.

Szabó Imre a gazdasági bizottság előadója: Bemutajta a pénzügyi bizottság jelentését a kisgarami zomángrételep eladására tárgyában.

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter: Benyújtja a torontói helyiérdekű vasút és a torontalmegyei utalaj pénzügyi viszonyainak rendezéséről szóló törvényjavaslatot.

(Egy közbeszólás.)

Olay Lajos: T. Ház! Az esti lapok egyrésze Pichler képviselőtársam beszéde alatt nekem egy közbeszólást tulajdonít, melyet nem tettem meg. Az állítanak ugyanis, hogy én Ugron Gábor t. képviselőtársamnak azt mondtam volna: az összeférhetlenség vonuljon vissza, ez a tisztesség. Én sem ezeket, sem más megjegyzést Ugron képviselőtársamra nem tettem, erre sem okom, sem jogom nem volt. Én sem Ugron képviselőtársamot sem másvalakit személyében nem bántalmaztam, és tőlem távol állott.

A tény az: köztudomás szerint a művészek között valóságos forradalom van és az egész művész-tábor ennek a forradalomnak indító okául Hock képviselő urnak művészeti ügyekben a Szalonban való tevékenységét tekintti. A művészet, a magyar nemzeti művészet, a magyar nemzet fontos érdeke azt kívánja, hogy a művészek között dúló vitát megszünjék. Mint hogy ez csak úgy lehetséges, ha Hock képviselő ur a Szalonban elfoglalt elnöki állásáról lemond, én nem kutatva a személyes motívumokat, a közérdek szempontjából kérem akartam Hock képviselő urat, hogy hozza meg a magyar művészetnek ezt az áldozatot és mondjon le az elnöki állásáról. Közbeszólással e kéresemnek és nézetemnek kívántam kifejezést adni.

Hock János: Személyes kérdésben kérek szót. Én csak most értesültem Olay képviselőtársam felszólalásából, hogy ez a megjegyzése hozzám volt intézve. Összeférhetetlenséget az én személyemnek tulajdonított...

Olay Lajos: Nem mondtam! Én csak azt mondtam, hogy a közérdek szempontjából tessék visszavonulni! Semmi mást nem mondtam! (Zaj.)

Hock János: Tudomásul veszem és így nem is térek ki az inkompatibilitás fejtegetésére. De egyet engedjen meg a képviselő ur, hogy figyelmeztessen: mikor az ember elvi álláspontot elgiall és eszméért küzd, mindig szembe találja magát a közönség egy részével, mely nézetét nem osztja, de ez sohasem ok arra, hogy az ember a helyét ott hagyja.

(Vészi József.)

Vészi József: T. Képviselőház! A magyar képzőművészet ügyét a magyar közvélemény legmelegebb érdeklődéssel kíséri és a magyar törvényhozás a legős-intébb jóakarattal karolja fel. Egy-egy vita, amely a képzőművészet kérdése körül támad, rokonszenves közérdeklődést kelt tehát úgy itt a háznál, mint a házon kívül is. Mégis attól tartok, hogy az a képzőművészeti vita, amely tegnap zajlott le ebben a háznál, vegyes érzelmekek fog a közvélemény részéről találkozni. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Fajdalommal konstatiálom, — igaz, hogy ez csak egyéni érzésem. — hogy ebbe a vitába sok olyan téma hurcoltatott be erőszakosan és kevés jó izléssel, amely abszolút nem tartozik bele, sőt éppenséggel nem tartozik ide: a magyar parlament színe elé. (Igaz! Ugy van! a

jobboldalon.) Szubsztrátuma e vitának, melynek elmaradását szívesebben láttam volna, miocoda? Végső elemzésben egy torzalkodás két egyesület között. Két egyesület torzalkodása nem való a parlament színe elé. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Nemcsak a törvényhozásnak nincs miért érdeklődnie ilyen dolgokért, maga a nagy nyilvánosság is teljes közömbösséggel nézi ezt a oivakodást. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Én nem mondom, hogy minden művész-háborúval szemben okadoit, vagy legalább menthető ez a közömbösség. Én tudok magamnak elképzelni művész-háborút, melynek minden egyes peripetiája lelkes érdeklődést kelt a nemzetben, és meleg részvételt a parlamentben, amelynek a kultuszpolitika ellenőrzése alkotmányos feladata közé tartozik. Ha megoszlik a magyar művészet táborokra, melyek külön esztétikai irányokat képviselnek, ha a különböző művészirányok közt gyullad ki a harc, akkor a nemes mérkőzés, melynek eredményei csak hasznos és üdvös lehet az országra, dicsőséges a művészekre, még azokra a művészekre is, akiknek nem jut a győzelem babérai ebben a küzdelemben. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Üdvös művészi háboru volna az is, ha egyazon esztétikai irány képviselői közt kontroverzia támadna a felett hogy a művészet nemzeti jellegének erősebb vagy kevésbé erős kidomborítása kívánatos-e az ország szempontjából. Ez is nemes mérkőzés, ennek is van eszméi és eszményi támasza s az ilyen túsát is figyelemmel, rokonszenvvel, szeretettel tudná kísérni a közvélemény is, a parlament is. De konstatiálnunk kell, hogy ebben az egész oivakodásban az ilyen tartalomnak legkisebb nyomát sem tudjuk találni. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Itt marakodásról, veszekedésről van szó, mely érdeklődést a közvélemény és a parlament részéről nem kelthet. Nekünk nincs is miért belemenni. Konstatiálhatjuk azt, hogy Hock János t. barátomnak joga van a leglelkesebben érdeklődni a magyar művészet ügyeiről; konstatiálnunk kell viszont azt is, hogy a magyar művészeknek természetes, velük született és tőlük el nem idegeníthető joga az, hogy kimondják, hogy ők Hock János vezetésén aspirációit és közreműködését az ő ügyeik intézésében el nem fogadják, sőt visszautasítják. Végezzék hát el dolgaikat egymás közt, odakünn, a szociális vagy a művészi élet terén, a parlament elé ez a dolog nem tartozik. (Elnök helyeslés a jobboldalon) és a parlament nem fog ebben a kérdésben állást foglalni soha. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

T. Ház! Ha ez úgy van, akkor kétszeresen kell sajnálnom azt, hogy ezeknek a konverziáknak egy csillagullása tegnap besodródott ide a parlamentbe, amennyiben szóba került nemcsak ez a konverzia maga, hanem ennek a konverziának, mondhatom, az én érzésem szerint és talán sokunk érzése szerint is, legkínosabb epizódja is. Szóba került itt t. képviselőház egy sérelem, amely a magyar vendéglátásnak esett. Megemlítették Mourrey Gabriel urnak nevét és ezzel nem érték be, hanem egyenes váddal is illették őt.

T. képviselőház! Mourrey Gabriel ur itt nem védekezhetik; de én úgy érzem, hogy nekem, magyar újságírónak, kötelességem ezt az idegen író, aki vendégül idézik itt körülünk, a t. képviselőház színe előtt is megvédelmezni egy olyan vád ellen, amelyre ő semmiképen rá nem szolgált. (Helyeslés jobbról.)

Az én t. barátom Pichler Győző, talán szónoki lendületétől elragadtatva, azzal a váddal illette Mourrey urat, hogy meggyalázta a magyar művészetet. Aztán közbeszólások révén szorongattatván, hogy számoljon be a támadás okairól, elolvasott szövevényeket Mourrey Gabriel ur cikkéből. Ennek a cikknek van egy bevezetése, amely zászlóhajtás a magyar nemzet géniusza és a magyar nemzeti művészet előtt. Ennek a cikknek van egy, Pichler képviselő ur által fel nem olvasott befejezése, amely szintén őszinte tisztelet kifejezése a magyar művészet iránt. A kezdet és befejezés közt van kritika egyes magyar művészekről. Egyesekről, t. képviselőház. Kijelentem, hogy az én érzésem szerint is igazságtalanság ez a kritika; kijelentem, hogy az én érzésem is az, hogy igazságtalanul vett le olyan művészekről, akik nemzeti büszkeségünknek méltó tárgyai, olyan érdemeket, melyeket kétségtelenül nemzetközi elismerés alapján vitvák ki maguknak és kijelentem, hogy van benne nemcsak ilyen negatív igazságtalanság, hanem van benne pozitív igazságtalanság is, mert ami babért azoktól elvett, ráarkta igazságtalanul olyanokra, akiknek nagyot kellene még nőniök, hogy ilyen elismerésre számot tarthassanak. De végre is Mourrey Gabriel ur nemcsak kritikus, hanem ember is. (Igaz! Ugy van! jobbról.) Minden embernek, ha kritikus is, veleszületett, ugy-szólván, alkotmányos joga, hogy tévedjen. Mourrey Gabriel ur bőségesen áit evvel a jogával. (Derültség.) Ezt konstatiálnom kell. De azokból, amiket az ő cikkéből itt hallottunk, azokból, amiket nem hallottunk, de utána nézhet mindenki, meg lehet győződni arról, hogy ő legfőbb igazságtalan volt egyik-másik művész irányában, de a magyar művészetet meg nem gyalázta, művészetünkön, nemzetünkön, erkölcsi sérelmet nem ejtett. (Igaz! Ugy van! jobbról) ennél-fogva az a vád, amelyről illették, őt, joggal nem érheti. (Helyeslés jobbról.)

T. képviselőház! Ha megtette volna az a francia kritikus azt, a mivel Pichler t. barátom vádolja, akkor még érthető volna művészeink körében az a felháborodás, amelynek zaját hallottuk, s amelynek utolsó akkordjai. Iájdalom, még ide a képviselőház tanácskozó-termébe is hatoltak. De még abban az esetben is elvártam volna művészeinket, vagy legalább is kértém volna őket, hogy felháborodásunk explozióját halasztsák későbbi időre, gondolják meg, hogy Mourrey Gabriel ur ez idő szerint vendégünk, vendége a magyar fővárosnak, a magyar nemzetnek, az egész országnak és a vendégfogadásnak minimuma az, hogy mindaddig, míg valaki vendéglátásunkat élvezi, bántódás nélkül tartózkodhassék környezetünkben. (Tetszés jobbról.)

En ezt az immunitást a magyar nemzeti vendég-szeretet egyes folyományaként követelem és fogom követelni mindig Mourey Gabriel ur számára. (Helyeslés jobbról.)

T. képviselőház! Ez az ur, akit itt megvadtok, meggyanúsítottát azonkívül kint, a parlament köréin kívül is. Ez volt hát az a jutalom, amelyre ő számot tarthatott, amidőn időt és fáradságot nem kímélve, eljött ide hozzánk? Hiszen nem azért jött ő, hogy elvigyen valamit; ő hozott valamit nekünk, elhozta egy velünk barátságos viszonyban élő nemzetnek igen értékes műkincset, elhozta ide közből azt, amin művészeink épülhetnek és amin közönségünk ezrei gyönyörködve okulnak. Ezért a legrosszabb esetben is néma hála jár neki, de semmi esetre sem jár neki az, ami őt ebben az országban érte: inzultus és gyanyusítás. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

T. képviselőház! Bátor vagyok itt megjegyezni, hogy ami Mourey Gabriel ural megtréfált a magyar művészek részéről, az még csak a praktikus okosság bírálatát sem állja meg. Hiszen, hogy ő idejött közből, az kedvező alkalmat kínálkozott mindnyájunknak arra, hogy ezt a kiváló francia műkincset az ő tévedéseire, az ő igazságtalanságaira figyelmeztessük és meggyőzzük őt arról, hogy amennyi jóakarattal juttatott cikkében a magyar művészet egyetemének, ugyanannyit juttathat azoknak a művészeknek is, akiket megtámadott, mert azok méltán tárgyai a nemzet kegyelmeinek és a magyar közvélemény elismerésének (Ugy van! jobboldal.)

T. képviselőház! A sajtó a megsértett vendéggel szemben megtette a maga kötelességét. Tiltakozott a vendégrei megsértése ellen és megadta az idegen írónak, aki körülünk időzik, azt a szatisz-fakót, amely tőle tellett. Nem kétekedem, hogy ma már a mi derék művészeink is belátják, hogy tovább mentek indulatukban, semmint menniük kellett, semmint menniük szabad lett volna. Ha ezt belátják akkor azt hiszem, keresni fogják, meg is fogják találni a módját annak, hogy a maguk részéről is elégtételt szolgáltatassanak annak a férfinak, aki, mikor a lábát ide közből tette, valóban nem lehetett elkészülve arra, hogy ilyen feltájával úgy találkozzon a magyar művészek és a magyar közvélemény hátlájának. En a művészek fantáziájára és a művészek finom lelki gyöngédségére bízom azt, hogy megtalálják az utat, módot és alkalmat, amelyen ezt az érzésüket a legillőbb módon kifejezhetik.

T. képviselőház! Ha eddig vádoltam, akkor most az enyhítő körülményekre is hivatkozom és szívesen hozom fel az ország színe előtt enyhítő körülményül — ami a beszámítás kérdésében minden esetre figyelembe veendő — a művészek hevílőkenységét, lelkiüknek túlzékenységet. T. képviselőház, ez olyan tulajdonsága a művészeknek, amely egyszerűen mindkét nézetre az egész nemzetnek. Jaj az olyan nemzetnek amelynek művészei elfáradt lelkűek, amelynek művészei nyárspolgári bölcseséggel tudják kormányozni vérlüknek pezsdülését és saiváknak lükettetését. Ha őket elvetik a súlyköt, az vele jár az ő izékony természetükkel, az ő lobbanékony lelkükkel, és bizony az vessen követ reánk, aki lelkük izékonyságának, vérlük hevílőkenységének alkotásaikban még soha használt nem látta, aki még soha nem gyönyörködött annak eredményeiben, hogy az isteni gondviselés őket így konstruálta meg. (Tetszés jobboldal.)

Ki kell azt is mondanom, hogy a magyar művészek még fokozott mértékben tarthatnak igényt ezen a címen az elnézésre. Mert, t. képviselőház, idegen gazdag nemzetek művészeit dusan jutalmazhatják dícsőséggel és arannyal. Ha a legtöbb aranyat adják is nekik oda, akkor is alig remunerálták őket hivatalnok örökös igazalmait, a művészet szíles vajadásainak örökké tartó nagy fájdalomait. A magyar nemzet a maga kicsiny és szegény voltában dícsőséget keveset, aranyat még kevesebbet adhat nekik. Adja meg tehát nekik azt, ami talik az ő szegénységéből és az ő kicsinységéből: a gyöngéd elnézését, ha egyszer-másszor könnyen érhető okból elvetették a súlyköt, túloztak és hevílőkenységükkel oiyasmirt adták magukat, amit a nemzet közérzete különben helyeselné semmiképpen nem tud.

T. képviselőház! Befejezéséhez jutottam annak, amit elmondandó voltam, csak okát kell annak adnom, hogy miért szólaltam fel ebben az ügyben. (Halljuk! Halljuk!)

A t. képviselőház kitűnően tudja mérlegelni politikai és erkölcsi értékét a Magyarország irányában a külföldön uralkodó rokonszerveknek. A t. képviselőház nagyon helyesen tudja appreciálni azt, hogy a Magyarország iránt uralkodó nemzetközi hangulatnak milyen nevezetes faktora a francia nép közvéleménye és a t. képviselőház továbbá alapos tudásával bír annak, hogy mennyi léleértéket és mennyi elfogultság uralkodott valamikor e közvéleményben irányunkban és mily szívós nemzeti munkára volt szükség, mennyi szellemi és erkölcsi fáradozásnak kellett innen kifejtetnie hogy az ott uralkodó előítélet és balvélemény eloszlatassék és a francia nemzet helyes fel fogására jusson Magyarország önállósága, állami létünk tartalma és nemzeti existenciánk kulturértéke felel. Néhány esztendő óta, há! Istennek, érlelődni látjuk gyümölcseit e munkának, és én nem szeretném ha egy kínos incidenssel, amelyet az egész magyar nemzet közvéleménye reprobált és amelynek bekövetkezését — meg vagyok róla gyözdöve — ma már maguk a magyar művészek is ószintén fájtalják, ennek a vivmányának a legcsekélyebb értékét is kockára tennők. (Helyeslés a jobboldalon.)

Abban a reményben, hogy ez a kínos incidens, ha már eharitani nem lehetett legalább hatásaiban enyhíthetőt így mindnyájunk közakarátalva művészek és nem művészek, sajtó és parlament részéről egyaránt ebben a reményben és kifejezve feltétlen bizalmát a kultuszminiszter urnak ez irányban is tanúsítandó erőnye és tapintata iránt, szívesen fogadom el a tétét. (Elénk helyeslés és tetszés a jobboldalon.)

(Személyes kérdésben).

Pichler Győző: A lapok tegnapi beszédét úgy tüntetik föl, mintha ő teljesen tájékozatlan lett volna abban, amiről beszélt. Tegnapi azt állította, hogy a képzőművészeti tanács nem csinál semmit, akkor a miniszter közbeszólt, hogy ez már megszűnt, a költészet részében erre a célra mégis 5000 koronát vet föl.

Néhány szóval akar reflektálni Vészi József felszólalására. Azt mondta ugyanis, hogy nem volt helyes e kérdést itt fölvetni. Ellenkező véleményem van, de kijelenti, hogy az iszaphullámokat nem ő hozta be ide a parlamentbe. Ő csak kritikát gyakorolt, melyhez joga van. Ő Moureyt nem támadta s szükségtelen volt őt olyan támadás ellen megvédeni, mely nem történt meg, de Vészi tört pálcát Mourey felett mai védbeszédében. Ne vadojja Vészi a művészeket azzal, hogy megsértik a vendégjogot; ők ezt nem akarták, sőt ellenkezőleg ők imponásul akarták fogadni a francia művészeket, de csak maguk akarták fogadni, az idegen elemek nélkül. Moureyt ő meg nem sértette, sőt tisztelettel hajotta meg magát, csak azt akarta kimutatni, hogy Moureyt rosszul informálták, midőn cikkét megírta.

Berzeviczy Albert.)

Berzeviczy Albert: En tökéletesen egyetérték előttem szözlött Vészi József t. barátommal a felháborodásnak abban a kifejezésében, amelyvel ő megemlékezett egy jeles külföldi író ellen egy magyar újság részéről elkövetett alaptalan és igazságtalan megtámadásról és vádról. Azt hiszem, ezt Magyarország mindenki eljeli, erre nézve közöttünk nézeteltérés nem lehetséges. Alaptalanul és igazságtalanul vádolni és megtámadni senkit sem szabad, sem beföldött, sem külföldött. Külföldivel szemben ez mindenestre kétszeresen hiba, s ezt még szigorubban kell elítélni, mint ahogyan elítélendő az az ellenkező végiel, amelyben nagyon gyakran szoktunk eszni külföldiekkel szemben, t. i. az a mértéklen kultusz és az a mértéklen magasztalás, amelyvel időnként nálunk a külföldieket körülvenni szoktak, amely hibánk által gyakran magunk nevelésében szintben jelenünk meg, sőt ugyszólván kiskorosságunknak adjuk jelét a külföld előtt. (Ugy van! Ugy van! Elénk helyeslés a jobboldalon.)

Midőn e tekintetben t. képviselőtársammal teljesen egyetérték, csodálkozom, hogy miért és mi alapon akarja ezt az izolált megtámadást és alaptalan vádat, mint a magyar művészek tényét feltüntetni. Nézetem szerint semmi támpontja arra nézve ninesen, hogy a magyar művészek ezzel az alaptalan váddal azonosíthatók volnának. Ha valami felszólalásra indít engem ebben a vitában, amelyre nézve magam is osztom előttem szözlött t. képviselőtársammal azon véleményét, hogy kétségtelenül az ügyre nézve is jobb lett volna, ha ez a vita a házban fel nem merült volna. (Helyeslés a jobboldalon.) de ezt másoknak előbb kellett volna megszívlelniök, most már ezen a tényen nem változtathatunk, ugy ez az, hogy ismerve az előzményeket, ismerve a tényeket, ismerve a magyar művészeknek gondolkodását és eljárását; igazságérzetemet sérti a tényeknek az az egyoldalú feltüntetése, amelyvel itt találkoznak és amely a minden esetre sajátos konfliktus ügyi egyezsük elénk állítani, mintha a konfliktus körül minden hiba, minden felelősség egyedül és kizárólag a magyar művészeket terhelne. Ez az, amivel szemben én legjobb tudomásom szerint és a lehető legnagyobb objektívással, amelyre igyekszem fogok, felszólalni kívánok. (Halljuk! Halljuk!)

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat ezzel az egész kérdéssel, amelyről mi itt beszélünk, sem igazgatóságában, sem választmányában soha sem foglalkozott; ezen kérdéssel szemben semmiféle állást nem foglalt, így tehát nem lehet a dolgot úgy feltüntetni, mintha az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat és a Nemzeti Szalon általánának konfliktusban egymással. Ezt kiemelni és hangsúlyozni azért tartottam szükségesnek, mert, ismétlem, a nevetek rendszerint el szokták tévesztetni és mert ez idő szerint véletlenül az Országos Magyar Képzőművészeti Társulatnak alelnöke vagyok és nem akarám, hogy úgy tűnök fel a dolog mintha társulatom érdeke szempontjából szólnék fel, amely ezen kérdésben semmiféle alakban angazsálva nines. (Helyeslés jobboldal.)

Elfoglatlanul ítélve meg a történeteket és az előzményeket, konstatálnunk kell azt, hogy a magyar művészeket nem lehet megvadozni általában azzal, hogy ők a Nemzeti Szalon által rendezett nemzetközi művészeti kiállításnál szemben azért foglaltak volna el ellenséges magatartást, mert egyáltalán a magyar művészetet az ő anyagi érdekük kedvéért a külföldi művészetnek minden konkurrenciája ellen, quasi kínai falal, vámfalonnal önjatának körülvenni és minden külföldi művészetnek konkurrenciája ellen kizdeni akarának. Egyáltalában nem lehet azt állítani, hogy a magyar művészek mindennemű nemzetközi kiállításokkal szemben ellenséges, gyilkoskódó szűkebbül és önző magatartást foglalnának el. Ha tehát itt mégis azt tapasztaljuk, hogy ezen kiállításnál szemben a magyar művészek túlyomó nagy része, sőt azoknak egész hivatalos autonóm képviselete ellenséges magatartást foglalt el: akkor ennek a konfliktusnak okát szükségképpen más körülményekben kell keresnünk.

Egyik oka a konfliktusnak kétségkívül az a cikk, amelyet Pichler Győző t. képviselőtársam tegnap itt e házban nagy részében felolvasott, és talán a cikk jelentőségét és fontosságát felülhaladó mértékben is méltatótt ismeretében; amely cikk első részében egy jóhiszemű, de félrevezetett embernek a tévedésektől hemzsgő véleménye a magyar művészeti viszonyokról...

Pichler Győző: Ugy van! Ugy van!

Berzeviczy Albert: ... amelyeket ő nem ismert akkor, nem látott, s amelyekről ő körülbelül úgy beszélt, mint a vak a színekről. Második részében ez a cikk kritikája a párisi világkiállításokon megjelent magyar művészeti alkotásoknak; e tekintetben a cikkirő

már a legszilárdabb és kétségbevonhatlan jog alapján áll, mert, mint műbíró, azon műalkotásokat, amelyeket látott, megítélni jogosítva van. Hogy tetszenek, vagy nem tetszenek-e neki, az ő véleményének kérdése.

Ismétlem: egy ilyen kritikának elvi jogosultságához szó sem fér, valamint semmi kételem nem lehetséges és semmi kérdés sem foroghat fenn arra nézve, hogy ezen cikk megíróját ennek a cikknek megírása abszolúte nem diszqualifikálta arra nézve. (Elénk helyeslés a jobboldalon.) hogy ő Magyarországra jövé, itt mint egy művelt, kiváló idegent, mindenki akivel érintkezik, szívesen lássa; mindaddig, amíg vendége, őt vendégeül szívesen fogadja; sőt igazra van Vészi József t. barátomnak a tekintetben, hogy még örülnünk kell, ha olyan valaki, aki a magyar művészetéről helytelenül és elotoglatan ítél, itteni viszonyainkat autopsia útján megismervén, ezen nézetét megkorrigálja. (Helyeslés jobboldal.)

Azonban ha ezt mindnyájunknak el kell ismerünk, egyben másoktól a kérdés, ha úgy állítjuk fel vajjon ennek a cikknek a megírója, amely cikk a magyar művészek egy nagy részének jogosult önérzetét megsértette, alkalmas egyéniség, alkalmas organum volt-e arra, hogy itt Magyarországon egy művészeti akció rendezését vezesse? hogy szerencsés, tapasztalt választás volt-e épp ő reá bízni ezt? Méltóztatnék kérem a dolgot egyszer megírditva elképzelni. Méltóztatnék elképzelni azt, hogy egy magyar író egy előkéző párisi lapban, a francia művészek nagy részéről ehitőleg, korholólag szól; eszébe jutna-e már most egy magyar művészeti társaságnak, vagy a magyar kormányknak épp azt az író személyét ki a misszióra, hogy a magyar művészek egy kollektív kiállításra Párisba bevezesse és a kiállítást rendezze? (Elénk helyeslés a jobboldalon.)

A konfliktus második oka Hock János személyében és működésében rejlik; abban, hogy t. képviselőtársam a maga eljárásával, a maga tényeivel és különösen ennek az, elismerem, nagyon szép kiállításnak a rendezésével a legmelyebb összeütöközésbe és ellentmondásba jutott azokkal a tanokkal és elvekkel, amelyeket ő éveken át a legnagyobb elokvenciával, kitartással, buzgalommal és lelkesedéssel hirdetett. En t. képviselőtársammal fényes tehetségét, különösen szónoki talentumát a legkészségesebben elismerem, elismerem lekes buzgalmat a magyar művészet ügyei iránt, elismerem, hogy ezen nagy buzgalmu tevékenységével sok sikert is ért el, de ha ő esodákozással kérdezi, hogy honnan ez a nagy felháborodás, melylyel ez a vállalkozása találkozott, az ő tegnapi beszédében azt mondja, hogy én nem hibáztam — bocsanatot kérek, ezzel szemben kénytelen vagyok ráutalni és itt a Ház előtt kimutatni azt a mély, nagy ellentmondást, amely a képviselő ur újabb eslekedetei és folytonosan hirdetett elvei között van; (Halljuk! Halljuk!) kénytelen vagyok rámutatni, hogy azok a megtámadások, amelyek művészi részről ezen vállalkozást érik, semmi egyebek, mint szöszszentri alkalmazásai az ő mostani eslekedetére azoknak az elvekknek, amelyeknek hirdetésé éppen töle indult ki. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.)

Először is figyelemzetnem kell t. képviselőtársamat, hogy talán nem mindig a szeretet jelében és igéjével folytatta ő művészeti akcióját; hogy vegyült bizony abba sok gyűlölet, sok, nem mindig alapos vád, gyanúsítás és üldözés is és hogy ezzel a fellépésével t. képviselőtársammal sikerült gyakran visszautlásra indítani elkedvetleníteni oly elemeket is, amelyeknek a magyar művészet terén való közreműködése kívánatos lett volna. Ne csodálkozzék a t. képviselőtársam, ha ennek a gyűlöletnek, amelybe ő fegyverrel mártotta, egy-egy cseppje most visszazsál reá. (Helyeslés a jobboldalon.)

Hock János: Gyűlöletet soha sem ismertem! (Ellentmondás a jobboldalon.)

Berzeviczy Albert: T. képviselőtársam a maga akcióját azzal kezdte, hogy harcot izent minden művészeti klikknek. Jól tette, igazra volt. Amde t. képviselőtársam, aki a művészeti klikkeket elítélte és legkeményebben ostorozta mit t? 1899. április 7-én itt a képviselőházban tartott beszédében nyilvános felszólítást intézett a vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz, melyet az természetesen nem követett, az iránt, hogy az állami megrendelésekből és támogatásból zárjon ki minden művészt, aki Hock János képviselő ur hazafias művészeti akcióját nem támogatja. (Mozgás a baloldalon.) Bocsanatot kérek, képes vagyok reámutatni a naplóban.)

Hock János: Tetszik!

Berzeviczy Albert: Mi egyéb ez, mint a klikkrendszernek tulajdonképpen kormányzati szankcióval való ellátása. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) Továbbá igen t. képviselőtársam igen szépen megirt könyvében maga azt mondotta a Nemzeti Szalon egyesületéről, hogy a Nemzeti Szalon feladata az, hogy egy állandó művásár fenntartásával megszerezze a művészeknek a napi kenyeret, hogy a piacra kerülő művészeti tárgyak eladását a vidéken is elősegítse és könnyítse. Tehát egy szót sem mondott arról, hogy a Nemzeti Szalon feladata nemzetközi tárlatok rendezéséből fog állani; amit újabb feladatúl tűzött ki. Azt mondta továbbá, hogy a művészet ügyével foglalkozó társaságokban a tisztán művészi ügyek kezelését és vezetését kizárólag a művészek autonóm testületének, a művészek autonómiájának kell kiszolgáltatni. Azt mondta, kinevetve bennünket a külföld, ha arról értesülne, hogy nálunk tisztán művészeti dolgokkal laikusok is, nemcsak kizárólag művészek foglalkoznak. Bátor vagyok könyvének ebből a részéből az illető helyeket felolvasni. Itt van pl. (olvassa). „Ha saját sorsukat a művészet maguk intézhették volna, a magyar művészetet is bizonyára keresztül esett volna már azon a küzdelmes tisztuláson.”

Hock János: De még nem esett keresztül!

Szemere Attila: Mert még nem mondott le Hock!

Berzeviczy Albert: Továbbá azt mondja: „Ezért a művészeti ügyek vezetésében a kezdeményezést

tisztán és kizárólag a művészek kezébe kell letenni; a műpártoló és laikus osztály csak a társaság jogi és anyagi ügyeinek megítésére szorítkozhat. "És végül (olvassa): „Művészeti ügyeinket kizárólag művészek vezessék. A külföldön egyszerűen kinevetnék azt az embert, aki a Szalonok és Műtárlatok művészi ügyeiben a laikusoknak is tért akar nyitni. Ez a rendszer vezet a protekcionizmushoz, melyben nem a művészi erő, hanem a személyes összeköttetés a döntő szempont."

Ezeknek az elveknek hirdetése után t. képviselőtársam, ha azt tapasztalta, hogy az általa rendezettni kívánt kiállítás eszméjével szemben az egész magyar művész-világ hivatalos autonóm testületével állást foglal, honnan merítette ezen tannal szemben a jogosultságot arra, hogy a művészek ellenére ezt a kiállítást mégis ő rendezze?

Továbbá ugyancsak Hock János képviselőtársam volt az, aki hirdette azt az elvet, hogy a művészeti dolgokban a nemzeti szovinizmus jogosult; aki utalt a franciák példájára akik az idegenek művészetéről ugyszólván tudomást nem vesznek, akik minden idegen nemzetiségű művészetet ugyszólván „invasión” betörésnek neveznek és az elismerést csak annyiban adják meg az idegennek, amennyiben azt a nemzet nagyságának fölöslegéből, a nemzeti szempont veszélyeztetése nélkül nyújthatják, és ezt az eljárást — azt mondja, — nevezhetik elfoglaltnak, ez mindenek fölött nemzeti és kijelenti, hogy a franciáknak, akik így vélekednek, van igazuk. Továbbá hivatkozik a franciák szovinizmusára, amely kizárja művészi téren teljesen az idegen versenyt, mi — ugymond — éppen az ellenkező végtelme estünk, azért nem tudunk talpra állni. Művészeinknek még most is először hazatárlatokat kell lenniük, hogy őket azután hazájukban is megismerjék. Nagy büne van ebben a felütés kritikának, mely nem iparkodik kellő tudással, lángoló fajszeretettel nevéni a közönség műléését kizárólagosan magyar szovinizmussal. Hasábon keresztül zeng dicőneket a külföldi egy idevédt művészek s nem veszi észre az egészséges kvalitás magyar művészetét. Utána rohan egy idegen törzsről beszakadt száraz galynak, amelyet esetleg ide sodor a szél és egymástán tapossa le a hazai földből sarjadzó gyenge csirákat. . . A művásárló közönségben aggasztó mértékben növekszik a külföldi művek iránt való előszeretett, pedig művészi értékek csak annak a nemzetnek lehet, amelyek a magától mindenek fölé helyezik! Külföldi vásárlások hevítté győnk magyar művészekről képeket. (Helyeslés a baloldalon.)

Már most mindegy igaz és helyes lehet csak azt nem tud megérteni, hogy az, aki azokat az elveket hirdeti, hogyan való kiálthatik az éppen a maga személyében egy nemzetközi kiállítás rendezésére, és hogyan igyekezhethet a hangulatsínálás minden eszközeivel e nemzetközi kiállításban a művásárlást előmozdítani.

Azokat az elveket, azokat a szövegeket, azokat a tanokat, amelyekkel ma egyik-másik részről talán ezt a kiállítást megítélik, azokat a képviselő ur maga adta ugyszólván a művészek szájába, és így nézetem szerint a t. képviselő urnak kelléle meggyőződése és kétélye igazsága nem lehet. Vagy igaz volt a t. képviselő urnak akkor amikor e könyvet megírta, és akkor, bocsánatot kérek, bíznik az erkölcsi jogosultsága ennek a kiállításnak rendezésére; vagy helyes volt ezt a kiállítást rendeznie és akkor a t. képviselő urnak bíznizott az erkölcsi jogosultsága arra, hogy e könyvet megírja és ezeket a tanokat könyvében a művészek elé tárja. (Helyeslés a baloldalon.)

Elismerem, hogy viszont a magyar művészek hibáztak akkor, (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) amikor elragadtatván a szenvedélytől, az előző sok ingerültségtől, keserűségtől és bizalmatlanságtól, akkor is, amikor már a kiállítás tényén változatlanul nem lehetett, amikor a külföldi művészek kiállításba helyezték idejüket és az ő elfogadásuk céljából tervezett ünnepély rendezésének vezetését oly férfiak vették kezükbe, akik iránt minden magyar művész nemcsak tisztelettel, de elismeréssel, hálaival tartozik. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Hibáztak, amikor a dolgok a stádiumába is a merev ellenzés álláspontjára helyezkedtek, habár ez a merev ellenzés soha nem jelentette azt hogy a külföldi művészek kiutasi-jelentése csupán azt, hogy a magyar művészek a külföldi művészeket külön kívánták ünnepe ni. Elismerem, ez hiba volt; elragadtatta őket erre a megelőző sok keserűség, ingerültség és bizalmatlanság.

Pichler Győző: Maga Aprácssy mondja, hogy jogos ingerültség!

Berzeviczy Albert: De azt hiszem, ha az összes előzményeket elfogadatlannul vesszük szemügyre, mégis el kell ismerni, hogy a művészek állásfoglalása kezdetben némileg jogosult, megmagyarázható és természetes volt, hogy e miatt a sajnos konfliktus miatt nem lehet az összes felelősséget egyszerűen a művészekre kenni és azt mondani, hogy a másik részen semmi hiba sem történt.

Egyébiránt nem kívánom, hogy a magyar művészet iránt érdeklődő és a magyar művészet terén tevékeny elemeknek csak legkisebbje is e miatt a konfliktus miatt a tevékenységétől visszaszorították, elfüldözésük, elkedvetlenítésük; ellenkezőleg, óhajtom és remélem, hogy a béke helyre fog állni. Ha ez a kérdés már egyszer itt a Ház előtt szóba hozott — ami talán elmaradhatott volna — szükséges volt, nézetem szerint, hogy az minden oldalról megvilágítottassék, (Én helyeslés) quasi a nemzet közvéleményének elbírálása elől bocsátassék.

Óhajtom, az hogy a hivatalos faktorok, törvényhozási kormány, e kérdés további fejlődésébe bele ne avatkozzanak. (Helyes.) A t. vallás- és közoktatásügyi miniszter, aki mint mindenütt, ebben a kérdésben is igen tapintatosn jár el, megtalálta a kellő utat, igen helyesen minden pártvillongás fölé emelkedett és pártatlanságát megóvta minden irány-

ban. Ha ezt a kérdést a maga körében kiörnni hagyjuk, a magyar művészet érdekében bizonyára nem-sokára helyre fog állni a kívánt béke. (Helyeslés.)

(Személyes kérdésben.)

Hock János: Az a művész-civódás, melyre hivatkoznak, régebbi keletű az országban. 1872 óta, valahányszor egyes erősebb választások, mozgalmak időpontok voltak a művészeti életben, pártok pártot cseréltek és a műcsarnokban egész palotaforradalom után váltakoztak mindenkor a klikkszervezetek. Nagy magyar művésznők, Zichy, egy nyilvános levelet írtak Magyarországot kultuszminiszteréhez, melyben megmondja, hogy kiülődött hazájából a tarthatatlan viszonyok. Számos művésznagyság lett hazatárlata, mert az itteni viszonyok nem alkalmasak arra, hogy itt megjeljenek és tehetségüket kifejtjék. Sajnos, itt nem az győz, aki szerény és becsületes munkával nagyot alkotni akar, hanem aki a politikai összeköttetéseket megkeresni szervezi az érdeklődőket, akikkel egy estül, azután informálni jár a hatalmasakhoz, hogy neki adják meg a befolyást, vagy a megéheítés eszközeit. Legnagyobb hibája és szerencsétlensége a művészeknek, hogy az államhatalom nem csupán kormányzati teendőkben központosított, hanem mindazt a feladatot és munkát, melyet a társadalmi belső erejének, egészséges életszerveinek kell megvalósítani, lassanként odaadta a kormány kezébe és ez vagy nem bírt megbirkózni a feladatokkal és ezek előtt tehetetlenek mutatózkodtak, vagy pedig nem bírták kielégíteni mindazon szükségleteket, melyeket társadalmi részről is elője tiztek. Ez az irányzat az oka, hogy a művészet terén is államcsillapító hajlam keletkezett.

A klikk-szervezet volt az oka annak, hogy ki kellett menekülni hazánkból minden fejlődő nagy tehetségnek, ki kellett menekülni egy Munkácsy Mihálynak, egy Wagnernek, egy Lietzen-Mayernek. (Mozgás és telkiáltások jobbfelől: Nem az volt az oka!) Szinyei Merse Pál képeit, mikor bejött Magyarországra és benyújtotta műveit, visszautasították és kijelentették, hogy azok nevétesleges dolgok. És mi történt? Az, hogy egy évtized muiva, vagy másfél évtized muiva azután, az mondott rá, mint nagy művészt, felköszöntött, aki őt a klikk-szervezet erejével kizárta a versenyből és a Műcsarnokból képeit visszautasította.

Nem veszi gyűlölet a művészek iránt. Az egész csak monda ezennél dolog. Kérdezzék meg azokat a művészeket egyenkint, nemcsak azokat, akik vezetnek az ő terrorizáltnak, hanem akik ellenállni és betolyásnak ma még nem tudnak. Hányan fogják egyenesen, őszintén azt mondani, „sajnálom, de nem tehetek másként, én önt elismerem becsülöm, munkáját tiszteltem de amint megmozdult, megfogtam, mert sem állami véteiben nem részesülök, sem kiállításokban nem vehetek részt ott künn.” (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Berzeviczy Albert személyes kérdésben kijelenti, hogy a Nemzeti Szalonnak legújabb művészi vállalkozását el nem itélte csupán azt bizonyította, hogy Hock e vállalkozása által az előbb hirdettet elveivel összétűzésbe került.

(A miniszter válasza.)

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: T. képviselőház! Hogy mit hozzon valaki a parlament elé és mit nem; az, nézetem szerint, mindenkinek egyéni fellegásától függ. (Ugy van! jobbfelől.) Fellegásom szerint azonban minden kérdés, a mi a nemzetnek közvéleményét foglalkoztatja, a parlament elé hozható (Helyeslés a szélső baloldalon.) és igen sokszor éppen a nyilvánosságának ezen tisztító legegőjében tisztában is látunk és az alap is határozottabb és szilárdabb lesz, amelyen ítéletünket megállapíthatjuk. (Ugy van! a baloldalon.) Nekem, t. Ház, mégis az az egyéni impressióm, és úgy látjuk, hogy ez a Ház igen sok szónokának nézetével találkozik, hogy a mi a tegnapi vitában úgy az egyik, mint a másik oldalról felhozott: nem való a parlament elé. (Ugy van! a jobboldalon.) És bármennyire lükett is a parlamentben egy alkotmányos országban a nemzet lelkiismerete, az nem mindig a nemzet igazi nagy erejének a jele, ha mi minden kérdést a parlament elé hurcolunk. (Ugy van! a jobboldalon.) mert a politikai közvéleményt nem kívül kell lenni más közvéleménynek is (Élénk helyeslés) és annak a más közvéleménynek a parlamenten kívül is érvényesülni kell tudnia (Helyeslés jobbfelől.) Ezért nem tartom helyesnek és célszerűnek hogy minden kérdés erőnek erejével a parlament elé hozassék!

Pichler Győző: Ki-ki maga bírálja meg, hogy mit hoz ide! Nem lehet mindig kellemes dolgokat mondani. (Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.)

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Ezt mondtam én is. Ugy kezdtem beszédemet, hogy ezt ki-ki maga bírálja meg és ez mindenkinek a saját fellegásától függ. De viszont mindenki elmondhatja egyéni impressióját egyéni kritikáját mással szemben. Berzeviczy Albert t. barátom úgy, mint Vészi József t. barátom is, hasonló szellemben nyilatkoztak; azt mondták, hogy a tegnapi vita folyamán úgy az egyik, mint a másik oldalról bizonyos kérdéseket nem volt egészen helyes a parlament elé hozni. T. Ház! En tehát a vitának egy bizonyos részét egyáltalában nem fogom követni, attól egyenesen tartózkodni fogok. Egyet azonban arról a helyről el nem halgathatok, mert azt hiszem, hogy ez nekem kötelességem; hogy ebből a mi házi perpatvarunkból kifolyólag ennek az országnak egyetlen egy fia sem illethet esetleg azzal a váddal, mintha a legmélyebb tisztelettel nem hajlna meg a francia művészet nagy eredményei előtt. (Ugy van! a jobboldalon.) amely eredményekből mi magyarok is annyit tanultunk és amely eredmények a világművészetnek igazán nagy kincsés-házát képezik. (Tetszés jobbfelől.)

löl.) Ha csak egyet hozok fel, hogy a mi legnagyobb művésznőkünk, Munkácsy Mihály is francia milieuban lett nagygyá, a világért sem szabad annak a félreértésnek ienmaradni, hogy ebben az országban mi feltétlenül meg ne hajolnánk a francia művészet, a francia izlés nagy munkája és nagy eredményei előtt. (Tetszés.) Gondolom, ebben mindnyáján egyetértünk (Általános helyeslés.) és ezt arról a helyről minden félreértés kikérülése végett, kötelességem volt kijelenteni (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) En többé e kérdés ezen oldalával nem foglalkozom, hanem kötelességem szerileg megteszem azokat az észre-veleteket, amelyek szorosan a művészi vita keretébe tartoznak és így foglalkozni fogok Pichler Győző t. képviselő ur első beszédében felhozottakkal, bár nem fogok mindenre kiterjeszkedni.

A t. képviselő ur azt mondta, hogy az állam látszólag pártolja a művészetet. Hát én vagyok az, aki leginkább sajnálom hogy nagyobb dotáció nem áll rendelkezésemre, de mégis azt állítom, hogy az ország látszólag pártolja a művészetet, akkor midőn a művészetért az utolsó decenniumban annyit teszünk, alig lehet. Amikor egy Szépművészeti Múzeumot igazán milliókért építünk, bevásárlásokra nagy költségeket szavazott meg a törvényhozási; ebben a helyzetben azt állítom, hogy csak látszólag pártoljuk a művészetet, nem lehet.

De a t. képviselő urat figyelemzetnem kell egyre. Meglehet, hogy rosszak az adataim, de én úgy tudom, hogy a párisi két szalonra, a Champs Elysées és a Champs de Mars részére 40.000 frankot ad a kormány képrekre; nem mondok, hogy szobrokra, gobelinekre stb. Ebhez arányitva nem lehet tehát azt mondani, hogy az a dotáció, mely a mi költségvetésünkben van, csak az államnak látszólagos pártolása volna. (Helyeslés jobbfelől.)

Ezért, t. Ház, itélie meg az én művészeti politikámat, hogy helyes-e az, vagy nem? Azt gondolom, hogy, aki ezen a helyen ül és nem törekednék azon, hogy a mai társadalomnál egy sokkal műertőbb társadalom keletkezzék, nagyon elhibázná feladatának teljesítését. Sőt annak, ki e helyet foglalja el, minden erővel arra is kell törekednie, hogy megteremtse, amennyire lehet, a mai társadalomban a művészetet. De a jövőre a társadalmat mindenestre úgy készítse elő, hogy milieuje lehessen a művészi életnek, (Élénk tetszés.) mert sem állam, sem egyes mecénások nem fognak művészetet teremteni. (Tetszés.) Művészetet csak akkor lehet teremteni, ha a mizés iránti érzék a társadalomban fölébresztetik, csak az ilyen társadalmak szoktak szülni nagy művészi zeneket igazi művészi tehetségeket. (Általános helyeslés.) Ezért én a mai társadalomnak, hogy úgy mondjam, elektrizálására nagyon szükségesnek tartom, hogy minden művészeti társulat törekedjék a vidéken minél több kiállítást rendezni, én pedig iparkodom a vidéken muzeumokat, művészeti egyleteket alapítani, (Élénk tetszés és helyeslés.) képeket küldök az egyes muzeumokba, szóval egész működésemmel arra töreksem, hogy ezen országban eleven művészi közélet és művészi köztudat keletkezzék. (Általános élénk helyeslés.)

És t. Ház, mint említettem, én a jövőre is dolgozom. (Halljuk! Halljuk!) Elkövetek mindent, hogy az iskolában az irodalom történelem stb. tanításánál a művészeti szempontok domboríttassanak ki. (Élénk helyeslés.)

Az én politikám fő-súlypontja az, hogy minden egyes tárgynál a művészi szempontok kidomboríttassanak, hogy már az itjak lelkeben megfogalmazó a művészet iránti érzék. (Általános helyeslés.) Ezért szemléltető képeket viszek be 1.000 népiszkolába és, hogyha a tisztelt képviselő ur mégis azt mondja, hogy mi félünk bizonyos történeti korokat lefesteni, ezzel szemben biztosítom a t. képviselőházat, hogy bizony nem félünk (Élénk helyeslés.), mert minden, ami a magyar nemzet történetében nevezetes, ott fog lügni az iskolák falain szemléltető képekben. (Általános helyeslés.)

Persze a kormánynak, midőn a jövő társadalom előkészítésén munkál, ez oly tevékenysége, mely az iskolán meg keresztül és amelynek nem lehet azonnal eredményét is látni, mert ez is azon kormányzati tevékenységek közé tartozik, melyekről egyszerű Szilágyi Dezso t. barátom így nyilatkozott:

A kormánynak olyanmu tevékenységet is kell kifejtenie, mely nem rövid lejáratu sikerekre számít, amely minden irányban megéri, előkészíti a sikert és közröl-kezre adja azt a feladatot, melynek gyümölcseit csak idők múltán szabad várni, melynek teljességét az illető kormány és a parlament meg sem éri, amely azonban végeredményében a nemzet kincs-tárává, igazi érgyarápodásává válik. (Tetszés jobbfelől.) Ha mi tolytán és következetesen felkeltjük és ápoljuk a művészet iránti érzéket az iskolában, akkor ennek az országnak lesz miertű és lesz művásárló közönsége. (Általános helyeslés.) És akkor elismeréssel fognak majd megemlékezni ezen korszaknak azon tevékenységéről, hogy az iskolában megkezdettük jó óre az a munkát, amelylyel méertű társadalmat alkothatunk és szervezhetünk. (Helyeslés.)

Arra nevez, amit a tisztelt képviselő ur a művészi oktatásra és nevelésre mondott, megjegyzem, hogy részletesen kifejtettem, miben vannak a hiányok; sőt tovább megyek; egyik budgetemben fel is volt már véve egy ilyen iskolára bizonyos összeg, amikor azt az iskolát boldogult Munkácsy Mihály állásával kapcsolatban akartam szervezni. Azután ennek a közvételek oka megszünt. Akkoriban a művészekkel tárgyaltam a kérdést, vitalkoztunk, hogy milyen legyen ez az iskola; és ha majd arról tiztja, megállapodott nézet fog leszürodni, nem fogok késni a törvényhozás elé jönni javaslattal.

A t. képviselő ur azt mondta, hogy benne van a költségvetésben a képzőművészeti tanács. . .

Pichler Győző: El-e az, vagy nem? Létezik-e az, vagy nem?

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi mi-

niszter: Hát kérem, hallgasson meg... és hogyha csak a budgetet nézi, úgy ennek következtében mondhatta azt is, hogy létezik. Nem is akarom a képviselő urat vádolni, mert ő neki nem kötelessége utána nézni, hogy még fűngál-e egy intézmény. Teljesen igaz tehát, hogy a költségvetésben benne van.

Pihler Győző: A tavalyiban is!
Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: A tavalyiban is!

Pihler Győző: Ugyanilyen összeggel!
Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Ugyanilyen összeggel!

A dnog magyarzata igen egyszerű. (Halljuk! Halljuk!) A régebben szervezett képzőművészeti tanács mandátuma régebben lejárt; ezt meg nem újítottam, tehát nem létezik, mert egyhangú volt a véleményem, hogy a tanács abban a szervezésében fenn ne tartassék. Ennek következtében új képzőművészeti tanács szervezésével foglalkoztam; ezt nagyon jól tudják a művészi körök, akikkel szintén többször megbeszéltem e kérdést. Igen természetes tehát, hogy beállítottam a költségvetésbe ennek költségét, mert az idén már azt hiszem, négy-öt hét alatt meg is fog jelenni a szervezet, vagy talán még előbb is. Az új tanács szervezete már készen is van, tegyélbe a szabályzatot az utolsó simításokat teszem.

A tanács fog állni négy szakosztályból: egy képzőművészeti, egy iparművészeti, egy építészeti és minden valószínűség szerint — bár erre még kötelező ígéretet nem tehetek — zenésztí osztályból is. Ez tehát egy művészeti tanács lesz.

Most előre bejelentem ezt és kérem tudomásul vételét, hogyha esetleg művészeti tanácsnak nevezem majd a rendeletben, ne kifogásolja a Ház, hogy magában a budgetjavaslatban képzőművészeti tanácsról van szó. Az elnevezés egyébiránt nagyon mellékes.

Ez a tanács lesz minden művészeti ügyben, ösztöndíjak odaítélésénél, képvásárlásoknál, monumentális építkezéseknél a közoktatási kormány vezényelő organuma. Minden miniszter fordulhat hozzá; és ha ma úgy fog működni, hogy a miniszter urak bizalmát teljesen kiérdemli, azt hiszem, nem is fogják elkerülni. (Mozgás jobbfelől.)

Ily tanács szervezése azt gondolom, rendkívül jótékony hatással lesz. (Ugy van!) De azután támogatni is kell ám nehéz feladatban, mert bizony nem könnyű dolog ösztöndíjak odaítélésére azután képvásárlásokra vonatkozólag mindenkit megnyugtató véleményt mondani. (Ugy van! jobbfelől.)

Nagy újítás lesz a képzőművészeti tanács szervezésében, hogy nem szavazatbőrséggel kívánom a kérdéseket eldönteni, hanem vélemények mondatnak, azok indokolandók és a miniszternek van fenntartva a döntés a miniszteri felelősség elvénél fogva. Nem a tanács fog tehát minden felelősség nélkül ezekben a kérdésekben dönteni.

Pihler Győző: Művészeti kérdésben a miniszter fog dönteni?

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Még csak egyet akarok felemlíteni. A t. képviselő ur beszédében arról szólt, hogy a festészet terén mi nem kultiváltuk eléggé a nemzeti tárgyakat. Rám azt a benyomást tette a t. képviselő ur beszéde, — lehet, hogy tévedek — hogy a nemzeti tárgyat összevetészi a nemzeti művészettel. Rám legalább azt a benyomást tette; pedig a kettő nem egy fogalom. Nemzeti tárgyat lehet idegen művészet segítségével is festeni; nemzeti művészet csak az, amelynek saját egyéni jellege van, mint azt igen jól méltóztatik tudni.

En abban a nézetben vagyok — olvastam is valahol és igen jól volt ott kifejtve, hogy a művészetek nem internacionálisak. A művészetek csak annyiban internacionálisak, mint amennyiben internacionális a beszéd, de nem internacionális az a nyelv, amelyen beszélünk. Így van ez a művészettel is. Nekünk arra kell törekednünk, hogy a magyar művészet minél nagyobb és hatalmasabb legyen. Könnyű is erre törekedni, mert hála Istennek olyan magyar művésztünk van, amely magyar művészetre és a magyar művészek nagy sokaságára büszké lehetünk. És hála Istennek kezdik a magyar művészet értékét, jelentőségét a társadalom minden rétegében kellőleg méltányolni. Nem luxustárgy tehát többé a művészet, hanem a nemzeti tőkénk egy hatalmas része. Jól fogta ezt fel Colbert, XIV. Lajos nagy minisztere, aki tudta, hogy amit művészeti célokra áldoz az állam, az busásan jövedelmez. Akkor azután nem leszünk gyarmatosítási semmi más országának, — pl. csak az iparművészetre gondoljunk, — hanem megteremtjük azt magunk is, ha a kellő áldozatokat meghozzuk. Ennek a nagy magyar nemzeti művészetnek a fellendülésére töreksem és iparkodom a rendelkezéseimre álló eszközökkel odahatni, hogy ezt el is érjük. (Élénk helyeslés) Ajánlom a tétel elfogadását. (Általános élénk helyeslés.)

(Kongrua.)

Buzáth Ferenc: Legelőször arra kell ügyelni, hogy a törvény rendeletei szigorúan betartatnak-e. A katolikus jelkészek segélyezésére szolgáló tőkéből olyanokat jutalmaztak, akik arra érdemeket nem voltak. A zsidóegyház segélyezésére 20.000 koronát fordítanak. Nem veti ezt a kormány szemére, bár tehetné, mert a zsidó hitközségek még mindig uniceknek szervező.

Wlassics Gyula: Az örmény katolikus hívek dolga az erdélyi érsekség hatáskörébe vág. Ezt az érsek intézi. Azt, amit Buzáth indítványozott, nem teljesítheti, mert ő csak a törvényt hajtja végre s az a katolikus kongruáról önhatalmúlag nem intézkedhetik. Tetszett volna ezt a törvény megalkotásakor szólni, hogy a segélyösszeg pedig felosztatik az egyházak között s utána a zsidó egyház is szervező van. (Helyeslés.)

Elnök: Ezzel a Ház a vallás- és közoktatásügyi tőkéit részleteiben is megszavazta. (Élénk felkiáltások jobbról: Éljen a miniszter!)

Szünet után áttér a Ház az

igazságügyi költségvetés

tárgyalására.

(Emmer Kornél beszéde.)

Emmer Kornél, az igazságügyi bizottság előadója: T. Ház! A pénzügyi bizottság az igazságügyi kormányának a jövő évre szóló költségvetését mind annak az államháztartás egészébe való beillesztődése, mind egyes tételeinek pénzügyi jelentősége, mind pedig az e tételekből kitűnő igazságügyi politika szempontjából beható bírálat tárgyává tette s annak eredményeit a költségvetést szintén elfogadni méltóztatassék. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.)

A miniszteri indoklásból, valamint a még az előző dnok szakavatott tollából folyó jelentésinkből arról előzetesen meggyőződtem, hogy ez a költségvetés azt az évet, amelyre szól, csendes, normális, adminisztratív évként kontempálja. Mutatkozik ugyan egy aránylag csekély teherföllet, de az sem származik a kiadások fokozásából, hanem csakis a többletnek megfelelő csökkentéséből. Egyebekben a tételek ritmikus hullámzásában, miként mondtam, a minden igazgatótól ment adminisztratív érvértést érzésk ki.

Es valóban szerencse, t. Ház, hogy ez így van. Hisz csak az imént, a múlt év január elsején lépett életbe az új bünvádi perrendtartás. Egy epokális reform, amely semminemű történeti fejlődésre nem támaszkodik, a multban csatlakozási pontokat nem talál, új sok elvben, új sok intézményben és így a jogéletbe mint egy erratic bloc esett bele, a legnagyobb mértékben vette igénybe a hazai jogélet alkalmazkodó képességét, a legnagyobb mérvben tette ezt próbára, nagy terhet rótt a szakközökre, bírakra, ügyészekre, ügyvédekre, közigazgatási tisztviselőkre, a rendőrségre, sőt kellő előkészület nélkül, talán még a csendőrség közegeire is. Bevonta szférájába még a laikus elemet is az által, hogy az esküdtszéki intézményt a legsúlyosabb büntetésekre is kiterjesztette.

T. Ház! A törvényhozásí diáhetika egyik főkövetelménye, hogy addig, amíg az egyik reform megemésztve, asszimilálva, leoldozva nincs, elő ne álljunk egy új reformmal. Azok a gyakorlati emberek, akik ilyen reform megvalósítására, végrehajtására hivatnak, elvőgre is nem vizsgálja kézzől jogászok, akiknek rendszerint más feladatuk nincs, mint a tanulás, hanem többnyire, sőt rendszerint valamennyien a gyakorlati életben mindennapi munkával megterhelt munkások, akik mintegy csak lopva szakhatnak maguknak időt arra, hogy egy új szervezést törvényt átolvassanak, eljátsátanak, eljátsátanak annyira, hogy a praxis meglepetéseivel szemben vétező legyenek. Vannak, akik csak esetről esetre érnek rá felülni a törvényt, mások biznak azoknak a kollégáknak az ismereteiben, akiket strébereknek tartanak némelyik még nehezes az esetre vonatkozó szakasz megtalálásában is és még azoknak is, akik teljes odaadással megtanulják előre, eljátsátják az új törvényt kiűződnök kell az élet nehézségeivel, sokáig a törvény vált vagy létező hatályaival, ellenmondásaival, azzal a centuria dubietatum et contrarietatummal, amelyet csak az élet oszlat el, csak a gyakorlati simit el, és a judicatura autoritativ bírása orvosl. Ezt a folyamatot egyelőre hagyjuk zavartalanul végbenenni a most említett reformra nézve. Hisz, t. Ház, a mai jogászműzedekre ennél sokkal nagyobb feladatok várnak. Egész sorzata az igazságügyi nagyszabású mélyreható reformoknak. E sorozatból első helyen a polgári törvénykönyvet emelem ki, amelynek első tervezete előtűnik fekszik, közkezen íróg és amely egész megjelenésében a jogszközűnségre appellál, a jogszközűnségre fordul, attól beható éles kritikát, hiányainak felderítését, hibáinak kiküszöbölését, hézagainak kiegészítését várja és követeli. (Ugy van!) E javaslat az idő szerint leghivatottabb szaktérleak odaadó munkásságának, mely tudományu hosszas tanácskozásaink szűltötte, ismételt sürgetésekben nyilvánult óhajoknak előleges eredmény. S ha a tervezet egyik íőzkeresztoje nem rég felolvasott értekezésében olyan lángelmének hiányáról panaszokodik, aki ilyen művet saját magából, egységes koncepcióként tudna létrehozni, (Egy hang a szélsőbaloldalon: Ki is?!) Imling Konrad! — és attól íéi, hogy a nemzeti jogfejlődés hívei keveslel fogják azt, a mi ebbe a tervezetbe a megváltozástól át van ültetve, és szinte látják, hogy hogyan fog a kritika neki esni e műnek azon alapon, hogy sokban a német általános polgári törvénykönyvnek az utánzata, mi ezt a művet mégis hálaival és rokonszenvvel kell, hogy fogadjuk. (Ugy van!) mert ez a javaslat, t. Ház, mai jogtudományunknak, kodifikatorius képességünknek a maximuma megerősítetelt bírasunknak tükre és mértéke. (Ugy van!) jobbfelől.) Elvőgre is a jogélet minden kategóriájára nézve, minden problémájára nézve megoldásokat és szabályozásokat tartalmaz, amely megoldásokat és szabályozásokat az egyik talán így, a másik másként képzeli magának, de amelyek, ha törvény lesz belőle, mégis megoldások maradnak, ami nagy haladás magánjogi életünk mai rendezetlensége mellett. (Ugy van!) jobbfelől.) Hogy mennyire égető az a szükség, amelynek ez a tervezet megjelölni igyekszik, legjobban abból látszik, hogy — miként értesüttem — bíráink már ma is mohón kapnak rajta és vitás kérdésekben felhasználják, tanácsot fogadnak tőle. (Helyeslés jobbfelől.)

Ki is tehet róla, t. Ház, hogy nincs második kiadásu Werbőczynk, amit Beöthy Akos utóbb megjelent nemzeti és nagyérdemű művében egészen odaállított élénk az ő imponáló alakjában? Ki tehet róla, hogy sorainkban nem támadt egy Ulpian, egy Justinian, egy Biuntschli, de hogy még magánjogi Csemegink sincsen. A helyett van egy magánjogi gyakorlatunk s van egy óriási külföldi irodalmunk, amely mindkettőt ennek a javaslatnak a szerkesztői kellőképp fel is használtak. A bíráltól, azt hiszem, tulcsokat nem lehet várni. Az elmélet és rendszeresség emberei talán azt fogják kívánni, hogy ennek a törvénykönyvnek legyen általános része; ezt hiányolni fog-

ják. Megküzdenek talán e téren az agráriusok és merkantilisták, a haladók és konzervatívok, hozzásszólnak a szocialisták, de hozzá fognak szólni nyelvészeink is. Nagyban és egészen azonban oly irodalmat, amelyet s német első tervezet létesített, ahol csak a beérkezett vélemények, amelyeket a német bíróalmi igazságügyi kormány összegyűjtött, hat vaskos kötetre rugtak, itt nem várak. Külüben is t. Ház, magánjogi irodalmunk nem nagyon produktív. Alig van jó tankönyvünk, és azok az erők, amelyekről valóban várhatnánk tekintélyesebb bírálatot, mind angazsálva voltak, résztint a szerkesztő, résztint a tanácsköz biizottságban, úgy, hogy kritikusknak alig maradt több ember. (Igaz! Ugy van!) Hogy hogyan állunk a kritikával, azt láttuk büntetőtörvénykönyvünk megjelenésénél. A büntetőjogi irodalom legpezsgőbb korszakában jelent meg Csemegi tervezete és mindössze csak megrendelésre és csak két nagyobb szabásu bírálatot sikerült nyerni.

Meg is volt az eredmény, mert ezek a bírálatok nem tartalmaztak egyebet, mint dicsőró parafrazisait magának a törvényjavasltnak, indokolásnak és ha maliciózus volnék, hozzatehetném, nem csekély önrésztí szerzőjének. És a bírálat e meddősege magával hozta, hogy nem mult el egy évtized annak a törvénynek életbeléptetésétől és már komolyan kellett foglalkozni reviziójának eszméjével. Emlékezzünk csak vissza. Törvénykönyvünk a büntetlekre ís vétésekre í 1880-ban lépett életbe. 1891-ben már van egy ankét az első revizionális tervezet felett. Akkoriban az volt a jelszó, hogy a rendszert nem szabad érinteni, csak legkiűltöbű hibáit szabad orvosolni. Voltak tehát már tíz évvel életbeléptetése után kiáltó, kiáltóbb és legkiűltöbű hibát; (Derűltség) most pedig a Jogtudományi Közölyben már a büntetőtörvénykönyvnek szarvas hibáiról lehet olvasni. (Igaz! Ugy van!) A szakkörök már akkor keveslelték a tervezet revizió terjedelmét és mélybebreható tervezet készült, amely felett a mult nyáron és most nemrég ismét tanácskozott egy ankét, amely azonban még mindig keveslelte a javaslatba foglalt reviziót; még mindig nagyobb terjedelmet kívánt meg, és ez az igazságügyi kormány egy másik nagy gondja és feladata. Valóban, tisztelt Ház, rövid életűek nálunk a törvénykönyvek; gyorsan járják le magukat. (Igaz! Ugy van!) A Code Napoleon 100 éves fennállása után még teljes életében áll itt, még egyre hódít magának érvényességi területet. Az osztrák polgári törvénykönyv, amely lubidus, áttekinthető és kerekded, hasonló szűvségű; még nálunk is érvényben van, és meg vagyok róla gyűződve, hogy nehezen fognak tőle megvalni azok, akik érvényességi területén laknak. (Felkiáltások jobbfelől: Ugy van!) holott kereskedelmi törvényünk 24 évi fennállása után már tuieret a revizióra. (Igaz! Ugy van!) Sürgetik azt a kereskedők; sürgetik a laikusok, sürgetik a jogászok, és sürgeti mindenki, akinek a kereskedelmi törvényei van dolga. A sürgetésnek pedig sokáig nem lehet ellentánni, mert egy nagy baj van itt; az a törvény, amelynek utánzata a mi kereskedelmi törvényünk, a német kereskedelmi törvény, már nincs az élők sorában. (Igaz! Ugy van!) ott már új törvény van, és már nem lehet a lipsei Reichsgericht judikaturáját alkalmazni a magyar kereskedelmi perekben. (Igaz! Ugy van!) Ez tehát nagyon sürgős.

Heilyen van itt, hogy egy másik törvényelőkészítési eseményről megemlékezzünk, amely a jogszközűvilág érdeklődését a legnagyobb mérvben vonja magára; értom a polgári törvénykezési rendtartásról most megjelent tervezetet. — Tisztelt Ház! Amióta a magyar állam visszanyerte örendelkezési jogát...

Lukács Gyula: Mikor nyerte vissza?

Emmer Kornél: ... Erre nézve egész terjedelmében nyerte vissza. (Mozgás a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Azóta a parlamentben a sajtóban, szakkörökben felhangzott a követelés, hogy törvénykezési rendtartásunk a szóbeliség, közvetlenség, nyilvánosság és a bizonyítékok szabad méltánylásának elvein alapuljon; ezen elvek szerint reformáltsassék és az új éra első igazságügyi minisztere: Horváth Boldizsár és államtitkára, Szabó Miklós, a Kuria nagyérdemű mostani élnöke, már akkor nagy hívei s szószólói voltak ennek a reformnak. De akadtak annak ellenségei is nagy számmal: a tájékozatlanság, a megosztóthoz való ragaszkodás, a fiskalitási szempont... (Igaz! Ugy van!) amely akkor — bocsánatot kérek, ha a pénzügyi bizottság előadója mondja — az egész reformkérdésnek súlypontját a pénzügyi bizottságba helyezte át; — hiszen annak idején eléggé polemizáltam vele — okozták, hogy az ugynevezett irányadó körök mit sem akartak hallani a szóbeliségről, sőt magamnak is sokszor csak mosolylyal kellett találkoznom, ha ennek a reformnak biztos jövőjét prognosztizáltam. Az eszme mindazonáltal lassanként hódított, úgy, hogy 1880. évi április havában a képviselőház három napi beható vita után egyhangulag fogadta el határozati javaslatomat, amely szerint az igazságügyi miniszter utasítatik, hogy a szóbeliség, közvetlenség és nyilvánosság elvein alapuló polgári törvénykezési rendtartás elkészítésére és a Tábla decentralizációjára szükséges előmunkálatokhoz fogjon haladéktalanul, és addig is minden idevágó törvényjavasltnál a szóbeliségre, mint mentül előbb elérendő célra legyen tekintettel. Boldogok a könnyen hívők, azt kiáltotta közbe Madarász József t. képviselőtársunk, a mikor a miniszternek, — hisz íőig már meg is van — megtelető ígérretét tudomásul vettük. A miniszter azonban komolyan vette a Ház utasítását és úgy magyarázta az azonnali hozzáfogást, hogy a jelenlegi t. igazságügyi miniszter urat, az akkori egyetemi tanárt és engem küldött ki a szóbeliségen alapuló jelesebb perrendtartásoknak a helyszínén leendő tanulmányozására. A Code de procédure-ün alapuló területeket nekem osztották ki, a kollégám Németországot kapta. Alig adtuk be jelentéseinket, még egyszer feltámadt az ellenség és fájdalom, nagyon erős és fanyar hangon kelt ki az akkori boldogult országbíró személyében ama csalékony, modern ugyan, de mindenesetre mulékony,

jelszavak ellen, amelyek ennek a reformnak alapját képezték és óva intette az országot, hogy ne hallgasson azokra, akik jogszolgáltatásunkat veszélyes kísérletekkel elforgatják, a jogbiztonságot és jogerőletet megintatják, jogszolgáltatásunknak alig megállapított hitelét ismét aláásni törekednek. Nem fárastok a t. Házra a további fejleményekkel. Az eredmény — és ezzel a legkevésbé sem akarom a közzétett tervezetek eredetiségét és kitűnő voltát kétségbe vonni — az, hogy Németország újra legyőzte Franciaországot, Germánia újra diadalmaskodott a latin faj géniusza felett. És akár egyezzenek meg, akár térjenek el a nézetek a jövő országgyűlésen, mert hiszen mi nem leszünk már hivatalosak a javaslatnak a bírálatába bocsátkozni, azt mint munkát és tudóságszolgáltatásunknak legsajátabb művét, tudományos meggyőződésének leszárt kiállítását, a sommás perben megkísérelt, megkezdett reform stilszerű kiépítését, elismeréssel és tisztelettel fogadom. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Ezzel azonban még nincsenek kimerítve igazságügyi kormányunk feladatai. A t. Ház némely tagja talán még emlékszik arra a határozatra, amelyet az 1898. március 1-én az én indítványomra hozott, és mely egy szerves magyar sajtó törvény készítését, kidolgozását tárgyazza. (Igaz! Ugy van!)

T. Ház! Akkoriban, mikor ezt az indítványt tettem, méltóztatott mondani: Isten meitsen meg attól, hogy ezen kormány alatt ez a javaslat elkészüljön. Most más kormány van és ezért sürgetem annak elkészülését. A kormány egy kiváló publicistát, aki egyáltalán gyakorlati jogász is, bízott meg ezen tervezetek elkészítésével. Ross und Reiter sah man niemals wieder! (Élénk derűlés.)

Es hogyan állunk a katonai büntetőtörvénykönyvvel és eljárással? (Halljuk! Halljuk!) 1880-ban ugyan abban a debattában, amelyre az imént hivatkoztam, Chorin Ferenc t. képviselőúrunk a következő lángoló szavakkal sürgette a reformot — méltóztatások szem előtt tartani, hogy ez 1880-ban volt, tehát 20 évvel ezelőtt történt: — 40.000 évente besorozott magyar állampolgári büntetőjogi tekintetben egy idegen, reaktív törvénynek uraima alatt álló eljárás mellett — ugymond — amelyben a vizsgálat, vád és védelem egy személyben egyesül, ahol tehát az igazságos ítéletnek minden biztosítéka hiányzik és ezen bizonyára semmit sem változtat az a körülmény, hogy azokat az ítéleteket trombitázó és doberpergés közt hirdetik ki.⁴

Lukács Gyula: Akkor itt ült!

Emmer Kornél előadó: Én mint jobboldali idézem az ő szavait, méltóztatások ezzel megelégedni. (Élénk helyeslés.) Mondom, husz év múlt el azóta és miként a honvédelmi miniszter úrnak a pénzügyi bizottságban Neményi Ambrus t. barátom kérdésére adott válaszából kiténik, a dolog úgy áll, hogy már több rendbeli javaslat keletkezett, sirba szállt, újra keletkezett és vándorolt út önálló miniszterium között. (Derűlés befelé.) A közös hadügyminiszternek, a két honvédelmi miniszternek és a két igazságügyi miniszternek, mindegyiknek lévén hozzájárulása. E közben, t. Ház, a közös hadügyminiszternek, mint az iniciatívával felruházott fórumnak már a második, az ügybe teljesen beavatott re.ense átvándorolt abba a másik dualisztikus birodalomba, amelyből, Hamlet szerint, vándor többé vissza nem tér. (Derűlés.)

Es most dacára annak, hogy a legmagasabb trónbeszédben bennfoglaltatik az óhajtatás, hogy ez az ügy rendeztesék, lehetetlen vele szorgalmi, mert újabb kell egy referens betanítani és ez valószínűleg egy új javaslatot fog szerkeszteni, amely az utját az öt miniszterium között újra megkezd. (Igaz! Ugy van!) Meg kell még jegyezni, amit a napokban olvastam, hogy a szkupstina minket megelőzőt e tekintetben; ott már letárgyalták a katonai büntetőtörvénykönyvet.

Az országbírói értekezlet óta sürgetett új büntetőtörvényjavaslat szintén elkészült már. Legalább márciusra lett ígérve, tehát február végén már késznek mondhatom. Szaktanácskozmány is folyt e tárgyban és mind az adminisztratív, mind a jogi rész kidolgozása egy kiváló szakember kezére bízott. A tengeri magánjognak is jutott, t. Ház, egy kiváló feloldozója. E javaslat, amely már ki van nyomtatva, bár publikálva nincs, a tőkelynek rendkívül fókusz áll. Ez a javaslat indoklásával együtt nagy mérvben gazdagítja a tengeri jogi irodalmat. Fájdalom, a javaslat német mintára támaszkodik, holott a közép-tengeri kikötők fogalmára utal tengerészetiünk inkább óhajtott volna Code Napoleon alapul vételét, amely törvény az Edeco politicoval együtt ma is élő jogforrása a tengeri jognak, úgy, hogy én is szerencsés voltam a Code Napoleon alapján ítéleteket hozni. Nagy baj ebben a tekintetben, hogy a vám- és kereskedelmi szerződés nyomán a tengeri jog és az ezzel összefüggő egyéb intézkedések egységesen kell, hogy elintézzeszenek itt és Ausztriában és ezen alkat meg a tengerészeti alkalmazatról szóló, ezen Házban még — gondolom — 1897-ben letárgyalt törvényjavaslat további előmenetele. Még a főrendiházhoz sem tettük át, mert Ausztriában úgy sem tudják tárgyalni.

Lukács Gyula: Gyönyörű állami alkotmány!

Lukács Gyula: Es ezt be kell vallani!

Emmer Kornél előadó: At kell ténem egy más tárgyra. (Halljuk! Halljuk!) Több, mint husz éve sürgetik ügyvédek is az ő rendtartásuk revízióját. Testületi és fegyelmi ügyekben a magyar királyi Kuria, mint utolsó fórum — szerintük — oly enyhe gyakorlatot követ, hogy a testület normális felelőssége elzúllt vagy etikailag beteg tagjaira nézve illuzoriussá vált. (Igaz! Ugy van!) A posztulátum tehát az, hogy juttassék az ügyvédi karnak befolyás a legmagasabb instanciánál, ily ügyekben hely és szavazat a kamarák kirendelt tagjai számára.

Az egységes jogi vizsga szabályozása az ügyvédi gyakorlati mzhosszabbítás, a megértésit jognak bizonyos garanciák között való visszaállítás, a kamarai és nyugdíjteltek befizetésének bizonyos szank-

cióval való ellátása, a csődök és gondnokságok kiosztásának a kamarára való bízása, az ügyvédi költségek megállapítási módozatának korrektureja, a bírák, a lokalizáció, numerus clausus, ezek az eszmék azok, amelyek körül az ügyvédi körökben most forrogás, csoportosulás. nézeteltérés eszmecseré eszlelhető. Kitejezt, formázott tervezettel azonban ezen a téren nem találkozunk. Az a javaslat amely 12 év előtt adott be a budapesti ügyvédi kamarára részéről az igazságügyminiszterhez, ma már meghaladott álláspontnak tekintendő és az ügyvédek maguk legjobban protestálnának, ha azt komolyan akarják valaki tárgyalni. (Igaz! Ugy van!)

Múlt év december havában ülésezett itt a királyi közjegyzők kongresszusa intézményük 25 éves tennállásának megünneplésére. Az ünnepi hangulatba azonban szomorú elmélkedések gyűltek a felett, hogy az intézmény tulajdonképpen hibás alapokon lett szervezve, és hogy fenállásának első negyedszázadában semmi sem történt arra a célra, hogy ez az intézmény kellőképpen értékesítessék a hazai jogélet számára, hogy kifejlesztessék és hogy gyarapítsassék. Ha meggondoljuk, hogy az ingatlan-áruházásoknak alig 50%-a alapszik közjegyzői okiraton, ha meggondoljuk, hogy jogjogyletek megkötésénél majdnem csak kivételesen veszik igénybe a közjegyző tanácsát, ha tekintetbe vesszük, hogy a magas kormány perenkívüli ügyeivel nem bízza meg a közjegyzőket hanem a helyett inkább egyre szaporítja a személyzetet, akkor tisztán áll előttünk az a politika, melyet követnünk kell ezen nagyrértékű, becses intézménnyel szemben, ha azt akarjuk, hogy a prophylaktikus jogbiztosítás számára hasznosítható és hogy a nép jogi nevelése szempontjából értékesíthessék.

E legkevésbé sem kimerítő felsorolásban utolsónak hagytam az igazságügyminiszternek szerintem e pillanatban legfontosabb penzumát, melyet a közoktatási miniszter úrtól kapott. (Halljuk! Halljuk!) A jogi és államtudományi szakoktatás reformjáról szóló törvényjavaslat az, mely közoktatásiügyi miniszterünk céldatosa és bator kezdeményezésének köszöni létét, melyhez tárgyalás fogva az igazságügyminiszternek is hozzájárulása van és amely a gyakorlati minősítő jogi vizsga párhuzamos rendezése céljából, az igazságügyminiszter részéről kiegészítést vár. E javaslat sorsa tehát e pillanatban az igazságügyminiszternek kezében van és ezért jászák ez a kérdés, mely már a megelőző budgetvitában a közoktatási tárcánál megpendítve lett, az igazságügyi tárcra költségvetésének tárgyalásába és azért illő, hogy a közoktatási vitában elhangzottak ebben a vitában igazságügyi visszhangra találjanak. (Helyeslés.) Oly nagy súlyt pedig azért teletek a jogi- és államtudományi szakoktatás reformjára, mert mit használnak a legkitűnőbb külföldi minták nyomán készült, vagy a legeredőbb igazságügyi törvények, mit használnak a legmondosabban cizoirozott rendeletek, mit használnak a minden részletre kiterjedő miniszteri utasítások, ha azok a közegek, melyek azoknak a törvényeknek, rendeleteknek és utasításoknak a végrehajtására hivatnak, nem bírnak a kellő készséggel, értelemmel és azokkal az etikai kellekkel, ha át nem hatja őket az a szellem, mely ellentétben a betűvel, amely ő, — éleszt, ébreszt, termékenyít. (Élénk helyeslés.)

Pedig fájdalom, t. Ház, uton-utólen találkozunk olyan jelenségekkel, amelyek bennünk arra a következtetésre kényszerítenek, hogy ezek a kellekek az ifjú jogásznemzedékben nem fejleszettek eléggé. Gondos családapák, vizsgabiztosok, ügyvédek, iradókörök, előzők panaszai ezek, sőt utóbb a legjobb táblai előzők egyike felhasználta azt az alkalmat, mikor a kerületbeli törvényszéki bírák az új alkalmából nála tiszteleztek, hogy kellő díszetekbe burkoltan, szemükre vesse az ismeretek tapasztalt házagosságát és tapasztalt felületességét.

Nem zárhatjuk el, t. Ház, füleinket botorul ilyen panaszok elől és még azt is hozzáténnem, hogy ha az eredeti, a vizsgákra való tanulás hiba van, még nagyobb hiba az, hogy ez később nem pótollik. Ez a mostani időben legalább csak kivételeken történik meg. Mert mindinkább kijön a divából az a továbbtanulás, amelyről a közmondás azt tartja, hogy a jó pap holgít folytatja. S ez annál sajálatosabb, mert rége elmult az az idő, amikor állott az a tézis, hogy akinek az Uristen hivatalt adott, annak a hozzá való ést is vele adta.

Gróf Tisza István abban a beszédben, amelyet a közoktatásiügyi tárcra tárgyalásakor mondott, rámutatott e bajok egyik okára, midőn egyetemi állapotainkat, tanítási és vizsgarendszerünket szigorubb bírálat tárgyává tette. De nem kis része van e bajokban középiskoláink is. Decemberben mult egy éve, hogy a középiskolai tanárok egy gyűlést tartottak, amelyen az irányadó tónus az a panasz volt, hogy az ő helyzetük — s ennek Komlósy t. képviselőúrnak, gondolom, eléggé adott kifejezést — nyomásból, hogy ők el vannak kedvetlenítve és figyelmeztetik a világot, hogy ennek a kedvetlenítésnek a jövő nemzedékek fogják meginni a levét. En azt hiszem, hogy már most jut belőle kóstoló. (Derűlés.)

Még egy további oka e bajoknak — és ebben talán izolálva állók — a reneszansszal való szakítás, a humanisztikus tanulmányok eleni hasza, amely 1890. januárban egy nyolc napos vitában e Házban is ülte orgáit. (Derűlés.) Nem kis része van ebben t. Ház, a bölcséleti kérdésekkel való foglalkozás teljes elhanyagolásának, pedig Stuart Mill szerint, még senki sem került ki szegényebben egy ilyen tanulmányból. Egyik parlamenti beszédben siránkozik a felett, hogy a logikai gondolkodás, hogy a rendszeres eszmeértárisítás, hogy a hasznos, a koncentrált figyelem mindinkább hanyatlak.

Ami a humanisztikus tanulmányokat illeti, a mi szakmánkra való vonatkozásával, — mert csak arról beszéllek — érdekes dolog történt a mult nyáron. A Deutsche Juristen Zeitung szobalát ankétt nyitott annak a kérdésnek tsztaba hozatalára, hogy a jogi és államtudományi pályához szükséges-e a humanisz-

tikus előkészület, kell-e ehhez humanisztikus előtanulmány. Főltte érdekes volna Mommsen, Groke, Eocius, Wach, és Stenglein véleményeiből itt szemelvényeket előadni, de nem akarom az igazságügyi budgetvitát visszaterelni a csak az imént elhangyott közoktatásiügyi vitá medrébe, mert megeshetnék még az a hallatlan dolog is rajtam, hogy a Ház t. előke figyelmetlen az előadót, hogy maradjon a tárgyalás. (Tetszés és derűlés.) Csak annyit mondok, hogy Dahn nemzeti szerencsétlenségnek mondja a humanisztikus tanulmányozások korlátozását és üldözését. Az utóbbi nyáiban a közoktatásiügyi miniszter ur tett nyilatkozataiból reményt meríthetünk arra, hogy a helyzet javulni fog. De ez a remény nem old fel bennünk a következtetés alól, hogy jogi és államtudományi szakoktatásunk emelését az igazságügyi szolgáltatás szempontjából is ne sürgezzük, hogy az akadémiai tanítás és vizsgarendszer gyökeres reformját ne követeljük, az igazságügyminiszter ur támogatását e részben a most előadott alkalomból ne kérjük.

Számítunk e részben az igazságügyminiszter urnak serény közreműködésére. Hisz ő szakmájának egész nagy területét szeretettel gondolja és mint volt egyetemi jogtanár, ennek a reformnak is fogja szentelni mély szakismeretét, gazdag tapasztalásait és meleg érdeklődését.

Ebben a reményben újra ajánlom a költségvetést általánosságban a részletes tárgyalás alapul. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon. Szónokot számosan üdvözlök.)

Élnök az ülést bezárja.

BELFÖLD.

Agrárius szervezkedés. Ma délután 4 óra körül érkezelt volt a *Royal*-szálló egyik külön termében, amelynek tárgya a gazdáknak az általános választásokra való szervezkedése volt.

Az értekezlet *Emödy* József nyitotta meg, vázolván azt a helyzetet, amelyet a mai gazdaságpolitikai rendben a gazdaközönség elfoglal, ami szükségessé teszi, hogy ez az osztály a választásokra szervezkedjék. Indítványára az értekezlet lelkesedéssel választotta meg előkül gróf *Dessowffy* Aurélt.

Mérey Lajos hangsúlyozta, hogy más országok parlamentjében önálló agrárpártok vannak, melyek köré pártkülönbség nélkül csatlakoznak a politikusok; csak nálunk Magyarországon nincs agrár politikai párt, pedig ennek szüksége nyilvánvaló, mert a lakosság 70 százaléka földművelésből él. Most a választások küszöbén egy agrárius párt megalakítását proponálja, mely a gazdaközönségben az összetartás érzetét felébresztve, a képviselőválasztások alkalmával az agrár-törekvéseket érvényre juttassa. Felveti a kérdést, hogy szükségessé tartja-e az értekezlet az agrárpárt megalakítását.

Sághy Gyula hozzászólása után *Bernát* István utal arra, hogy az ezelőtt hét évvel kibontott agrár-zászló körül a gazdák mindjobban tömörülnek. Németországban és Ausztriában szervezett agrárpártok vannak, sőt az iparosok kilátásba helyezték, hogy a közgazdasági kérdésekben az agráriusokkal fognak szavazni.

Baross Károly nemcsak társadalmi téren kívánja a gazdák tömörülését, de az agrárpolitikát be kívánja vinni a parlamentbe is, épp ezért az agrárpárt szervezésének szükségességét hangsúlyozta, — erre egy végrehajtó bizottság kiküldését kéri.

Kodolányi Antal, *Mesko* Pál, *Lóherer* Andor és *Szentiványi* Árpád felszólalása után az értekezlet egyhangúlag kimondja, hogy az agrárpolitikai törekvések érvényesítésének a szükségességét pártpolitikai keretben elismeri s e törekvéseknek a közelebbi képviselőválasztások alkalmával való érvényre juttatása végett gróf *Károlyi* Sándor előnközte alatt egy ideiglenes helyi végrehajtó bizottságot küldött ki, amely megbízatik az agrár-programm és a további teendők kidolgozásával. Ennek a bizottságnak a tagjai: Gróf *Dessowffy* Aurél, gróf *Zselénzski* Róbert, *Szentiványi* Árpád, *Bujanovics* Sándor, *Somssich* Andor, *Förster* Géza, *Baross* Károly, *Förster* Aurél, *Bernát* István, *Herlendy* Ferenc, *Bauer* Antal, *Ordódy* Pál, *Sághy* Gyula, *Kodolányi* Antal, *Rubinek* Gyula, *Szilassy* Zoltán és *Buday* Barna.

A flumel törvényjavaslat. A képviselőház közoktatási bizottsága ma *Horánszky* Nándor előnkölésével ülést tartott, amelyben megválasztotta a Fiumében szervezendő közoktatási hatóságra vonatkozó törvényjavaslat előadójának *Bolcsika* Bénit. A törvényjavaslatot a jövő hét folyamán tárgyalja a bizottság.

A katolikus autonómia. Egy könyvomas értesítés szerint gróf *Szapáry* Gyula a katolikus autonómia kongresszus elnöke a kongresszus 12-es bizottságát március 11-ére, a 27-es bizottságot március 12-ére hívta össze. Ezek a bizottságok foglalkoznak majd érdemlegesen az érdekeit és illetékes tényezőkkel folytatott tárgyalások eredményével.

Összeférhetlenség. A képviselőház összeférhetlenségi bizottsága ma Apáthy Péter elnöke alatt ülést tartott, amelyen a következő összeférhetlenségi bejelentések kerültek tárgyalás alá: Tisza Kálmán és gróf Apponyi Albert ellen azért, mert a Magyar Földhitelezet felügyelő bizottsági tagjai; Gulner Gyula és Horváthy Nándor ellen, mert a Kisbirtokosok Földhitelezetének igazgatói; Hódossy Imre ellen, mert az Országos Központi Takarékpénztár igazgató-elnöke; Ugron Gábor ellen, mert a Magyar Helyiérdekű Vasutak igazgatóság tagja; György Elek ellen, mert a Hazai Bank Részvénytársaság igazgatóság tagja; Zámory Béla ellen, mert a közös hadügyminiszteről 200 darab kincstári remonda-csikót évi eltartásban bír, aminek már vállalati jellege van; Polyák Béla ellen, mert a Waggonkölcsönző Társaság alelnöke. A bizottság a Tisza Kálmánra, gróf Apponyi Albertre és Horváthy Nándorra vonatkozó bejelentéseket egyhangulag tárgyalatlannak jelentette ki, minthogy a törvény a kérdéses állásokat megnevezetten a képviselői állással összeférhetőnek mondta ki. A Gulner Gyulára vonatkozó bejelentés szintén egyhangulag tárgyalatlannak és alapatlannak mondatott ki, minthogy a kérdéses állást a törvény összeférhetőnek mondta ki és Gulner ezenfelül arról az állásról le is mondatott. A Hódossyra, Ugron Gáborra és György Elekre vonatkozó bejelentésekre nézve szintén egyhangulag kimondta a bizottság, hogy azok alapján összeférhetlenség esete nem forog fenn, mert az illető társulatok az államal semmiféle szerződési viszonyban nem állanak. A Polyák Bélára vonatkozó bejelentést eset 1897-ben a bizottság által már elbíráltatván, minthogy arra nézve azóta változás nem történt, a bizottság nem bocsátkozott a bejelentés újabb érdemleges tárgyalásába. A Zámory Bélára vonatkozó bejelentés ügyében újabb okmányok beszerzése és tanulmányozása mutatkozván szükségesnek, a bejelentés tárgyalását elhalasztották. A mai ülésre kitűzött ügyek tárgyalásában Angyal József, László Mihály, Benák Károly, Ragályi Gyula és mint jegyző Dózsa Endre bizottsági tagok vettek részt.

A magyar-horvát hajóstársaság. A képviselőház közgazdasági bizottsága Kovácsy Sándor elnöklésével ma ülést tartott, melyen a kormány részéről Hegedűs Sándor kereskedelmiügyi miniszter volt jelen. A bizottság tárgyalás alá vette a magyar-horvát tengerhajós társasággal kötött szerződés beikélezéséről szóló törvényjavaslatot. Gróf Bathányi Tivadar a szerződés tartalmának tüzetes ismertetése után a törvényjavaslatot elfogadásra ajánlja. Hegedűs miniszternek felvilágosítása után a bizottság úgy általánosságban, mint részleteiben egyhangulag elfogadta a törvényjavaslatot. A közlekedési és pénzügyi bizottságokban gróf Bathányi Tivadar előadó jogja képviselni a bizottság álláspontját.

KÜLFÖLD.

A Reichsrath.

Budapest, február 26.

Jóllehet bécsi parlamenti körökben azáltal biztatták magukat, hogy a kormány és a parlament, valamint egyes parlamenti pártok közt fennálló differenciákat békésen ki fogják egyenlíteni s így a parlamentet felszabadítják a most reá nehezedő súly alól, mely a tárgyalások megkezdését lehetetlenné teszi: a mai ülés kezdete mégis arra mutatott, hogy a csehek minden külön bejelentés nélkül megkezdtek a mechanikai obstrukciót. Nem kevesebb, mint tizenhét interpellációnak német fordításban szóról-szóra való felolvasását követelték, holott ezek az interpellációk szerfölött terjedelműek voltak s az egyik 88 lapra terjedt. Mással óra alatt azonban szerencsésen át-estek ezen s azután megkezdődtek a különféle panaszok, kifogások, sérelmek előadásai, amelyek fél hat óráig tartottak, amikor is minden nevezetesebb botrány nélkül véget ért az ülés.

Bécs, február 26.

A képviselőház mai ülését délelőtt fél 12 órakor nyitotta meg az elnök. A cseh nyelven beadott 17 interpellációt — köztük egyet 88 lapnyi terjedelemben — Kramar kiváságára szóról szóra olvassák fel német fordításban.

A cseh interpellációk fordításának felolvasása 1 órakor végződött. A körvények felolvasása után az elnök válaszolt Kramarnak a legutóbbi ülésén hozzáintézet két kérdésére, még pedig arra, hogy miért fordították le eddig olyan keveset a cseh nyelven benyújtott interpellációkból és miért bízták a fordítást a birodalmi törvénytár szerkesztőségére. Az elnök kijelenti, hogy a fordítások nem készültek el a kellő időben, de gondoskodni fog róla, hogy jövőre ezek a munkák idejében végeztesse. A második kérdés tekintetében arra hivatkozik az elnök, hogy neki joga van a fordítást bárkivel végeztetni, egyébként a nevezett hivatal teljes biztosítékot nyújt a fordítás helyességére nézve.

Erzord panasolja, hogy egy német nyelvű interpellációt, amelyben cseh idézetek voltak, az utóbbiak elhagyásával vettek föl a gyorsírói jegyzőkönyvbe és azt kérdezi az elnöktől, mivel tudja ezt az újabb törvénytelenséget menteni. (Helyeslés a csehek részén.)

Eruby kérdést akar intézni az elnökhöz. Jó ideig csehül beszél.

Ofner azt kérdezi az elnöktől, hogy akar-e a sürgősségi indítványok és kormányjavaslatok elintézésére két ülést kitűzni?

Elnök azt válaszolja, hogy minden lehető el fog követni a Ház munkálatainak siettetésére.

Kramar újra panaszkodik, hogy az interpellációkra nézve helytelenül alkalmazzák a házszabályokat. A Ház azután átér Silynnek az aggkor- és rokkantbiztosítás behozataláról szóló sürgős indítványára.

Sileny cseh nyelven okolja meg indítványának sürgősségét, utalva arra, hogy Németország már évek óta élvezzi az aggkor- és rokkantbiztosítás gyümölcsét.

Zledusszycki kijelenti, hogy a lengyel klub a ház munkaképessége érdekében az eddig benyújtott összes sürgősségi indítványok sürgőssége ellen fog szavazni.

Ellenbogen (szociáldemokrata) kijelenti, hogy a szociáldemokraták a munkások érdekében a sürgősség mellett fognak szavazni. (Beszéde alatt heves szóváltás támad a szociáldemokraták és a keresztény-szociálisok között.)

Miután még **Klofac** cseh nyelven és **Mastalka** előbb cseh, azután német nyelven beszélt a sürgősség mellett, a Ház átér a szavazásra és elveti a sürgősséget.

Stein Franko panasolja, hogy lapjában konfiskáltak egy interpellációt, amely a gyorsírói jegyzőkönyvben megjelent. *Gazembernek* mondja *Kostial* égeri államügyész, amiért is az elnök *rendreutastija*. Ő azonban folytatja támadásait az államügyesség és a bírói kar ellen és végül azt kérdezi az elnöktől, hogy akar-e ebben az ügyben az igazságügyminiszternél közbenjárni.

Elnök megígéri, hogy rövid uton érintkezésbe fog lépni ebben az ügyben az igazságügyminiszterrel.

Báró Spen igazságügyminiszter a leghatározottabban tiltakozik az ellen, hogy az immunitás védelme alatt támadásokat intéznek egyes államügyességi tisztviselők ellen, akiket képesítés és jellem tekintetében gáncs nem érhet. (Helyeslés. Közbeszólások.) Tiltakozik továbbá az ellen, hogy ugyancsak az immunitás oltalma alatt megtámadják a bírói kart. (Helyeslés.) amelynek legathatósabb oltalma illeté az előmozdíthatatlanság és át nem helyezhetőség s amely nagyon jól tudja, hogy felülől bántódása nem eshetik. (Helyeslés.) Kivánatos, hogy a befolyásolások alulról épp úgy megszűnjék, amint felülől soha sem volt. (Közbeszólások.) Egy, bár világhírű, írora való hivatkozás nem lehet irányadó, mert ő csak az osztrák viszonyokat tartja szem előtt. itt pedig ez az ítélet nem találó és nem lesz találó soha. (Helyeslés.)

Scheloher azt mondja, hogy a ház dolgozni akaró pártjai nem maradhatnak tovább egy helyiségben azokkal, akik nem akarnak dolgozni. Azután szóba hozza a jegyzőkönyvet, amelyben a legundokabb dolgokat állítják a papságról.

Stein Franko: A kéjencekről, nem a papságról! (Nagy zaj.)

Scheloher: Az mind nem igaz. Amit a pápákról mondtak, egyszerűen ostobaság. A Schönerer interpellációjában említett 66 eset közül csak körülbelül husz történt Ausztriában. De még ez a husz eset is merő koholmány. Sorra veszi az egyes eseteket. (Eisenkolb és Wolf: Töröljék el a cöbibátust!) Végül azt kívánja, hogy jövőre efféle disznóságokat ne vegyenek föl a jegyzőkönyvbe. (Tetszés. Ellenmondás a nagyméteknél.)

Wolf polemizál az igazságügyminiszterrel és az égeri államügyész eljárását büntetnek nevezi. Azt indítványozza, hogy a legközelebbi ülésen vegyék tárgyalás alá az igazságügyminiszter javaslatát.

Prade alelnök szavazás alá bocsátja az indítványt és kihirdeti, hogy az indítvány el van vetve.

A nagyméteket kiváságára az elnök elrendeli a szavazatok megolvasását. Kiténik, hogy 136 képviselő Wolf indítvány mellett van, 136 pedig ellene. Az indítvány tehát a 61. §. i. pontja szerint elesett.

Wolf: Így pártolnak el egymásután elveiktől!

Elnök kihirdeti azután a bizottsági választások eredményét.

Wolf azalatt fölolvassa azoknak a képviselőknek a névsorát, akik nem szavaztak az ő indítványára és azt keltja:

— Egytől-egyig felelősek a dologért!

Elnök a legközelebbi ülést holnap délelőtt 11 órára tűzi ki a mai napirenddel és 5 óra 25 perckor berekeszt az ülést.

Bécs, február 26.

Hír szerint a kormány elhatározta, hogyha a Reichsrath a legközelebbi napokban sem lát a törvényhozási munkához, akkor március közepén *feloszlatta a parlamentet*.

A pártok elnökei a mai ülés után konferenciát tartottak, amely azonban eredménytelenül végződött. A pártvezérek egyáltalán semmiféle megállapodásra sem tudtak jutni.

A délafrikai szabadságharc.

Budapest, február 26.

A legnagyobb óvatossággal kell fogadni az angol lapoknak abbéli híreit, hogy immár vége az összes boer csapatoknak. Több mint valószínű, hogy a maroknyi boer sereg, amelyet 200,000 angol katona hajszol, halálra fáradt, s valószínű ez is, hogy ha egy nagy angol sereg megtámad néhány boer komandót, akkor az utóbbiak a nyílt csata elfogadása helyett kiérni igyekeznek. Ösmerjük a boeroknak azt a szokását, hogy ily alkalmakkor apró csapatokba oszolva elszélednek, hogy váratlanul ismét egyesülten levegőbe röptessenek egy-egy vasuti vonatot vagy elvegyenek valamely angol élelmiszer-szállítmányt. Most is egész kicsiny csapatokra oszolva igyekeznek *De Wet* legényei az Oranje-folyón gázlót találni, hogy a tulsó parton egyesüljenek. A folyó azonban a gyakori esőzéstől annyira megdagadt, hogy ez a feladat felette nehéz. *Botharól* azt irták az angol lapok, hogy már megadta magát. Holott most kitűnt, hogy *Botha* serege nem is széled el, hisz egy mai angol távirat jelenti, hogy 2000 emberével megmenekült *French* nagy hadteste elől. A boerok helyzete mindenesetre kritikus. De a harcot még koránsem lehet befejezettné tekinteni. Annyira nem, hogy még egyre küldenék Délafrikába katonát Londonból és lőszállítmányokat Magyarországból.

Ma a délafrikai háborúról a következő táviratokat kaptuk:

London, február 26.

A Reuter-ügynökség jelenti De Aarblól: *De Wet* és *Steyn* tegnap visszavonulásukban átkeltek a vasuti vonalon. Krankuil és Oranjeriver állomás között. A folyó vizállása öt lábál emelkedett. A beérkezett jelentések szerint még egyre esik az eső, ami, úgy hiszik, lehetetlenné fogja tenni az ellenség átkelését. Az ellenségnek nyomában van *Thorncroft* lovasított gyalogsága, amely tegnap indult el innen a vasutal. Más hadoszlopok is elindultak *De Wet* ellen.

London, február 26.

Botha a nyomában levő *French* tábornok elől 2000 emberrel elmenekült Komatiipoort felé.

De Wet üldöztetéséről a *Daily Telegraph* nap a következőket táviratozzák: Az Oranje-folyó még mindig nem apadt, úgy, hogy szinte lehetetlen átkelni rajta. A boerok keleti és északi irányban menekülnek, hogy az átkelésre alkalmas pontot leljenek. Az angol csapatok erős kordont alkotnak, amely mind jobban összehozza a boerokat, akik csak úgy menekülhetnek, ha átúsznak a folyamon. Hír szerint *De Wet* le akar mondani a további küzdelemről. Allitóltag kijelentette, hogy a Fokgyarmatba való betörés nem az ő akarata szerint történt. A napokban *Colinge* ezredes visszavert egy boer komandót, amely apró csapatokra bomlott. Kétszáz boer megtámadta *Richmond* városát, de őket is visszaverték.

London, február 26.

A *Daly Telegraph* jelenti De Aarblól tegnapi kelettel: *De Wet* ma Petrosville közelében járt. Az angol csapatok kordont képeznek Oranjeriver állomástól Norwalspointig.

London, február 26.

*De Wet*nek sikerült átkelnie az Oranje-folyón Grandville mellett. Most már valószínűleg be fog nyomulni a Fokföldre. Az utolsó ütközet után, amelyben *De Wet* vereséget szenvedett, seregét két részre osztotta; az egyik hadoszlop nyugat, a másik pedig dél felé vette útját. *Plumer* 2000 emberrel nyomában van. *Herzog* csapatai nyugat felé haladnak *Kalkuff* felé.

Lourenço-Marquez, február 26.

A *Benguela* portugál szállítóhajó holnap Lisszabombá indul 633 boer szökevényekkel, akik a múlt év szeptember havában Komatiipoortnál megadták magukat a portugáloknak. A szökevények között van *Pienar* tábornok, továbbá *Devillers* és *Kork* őrnagyok. A családok embereket, az asszonyokat és gyermekeket a *Zaire* szállítóhajó fogja elvinni március elején. A boerok élmezőnye portugál földön való tartózkodásuk alatt 80 millió reibe kerül a kormánynak. Őt nemetárföldi kém valahogy átjutott az angol vonalra, de a határon letartóztatták őket. Most fogságban vannak.

Fokváros, február 26.

Eddig itt összesen 31 ember betegedett meg pestisben, köztük hat európai. Hat ember meghalt, köztük egy európai. Orvosi kezelés alatt huszonegy beteg van. Egy részük igen súlyos beteg és valószínűleg belehal, Orvosi megfigyelés alatt van 25 európai, 36 fekete és 93 kaffer, akik pestis-betegekkel érintkeztek.

Brüsszel, február 26.

Lejds a jövő héten utazik Pétervárra. Krügernek meghitt emberei azt tanácsolják, hogy a boerok tegyék le a fegyvert.

London, február 26.

Az alsóház ülésén a felirati vita során Lambert azt indítványozta, hogy hozzák nyilvánosságra a dél-afrikai fegyvertelítések tárgyában kiküldött vizsgálóbírók tárgyalását.

Brodrick hadügyminiszter azt mondja, hogy az ország kétségtelenül nagy sajnálkozással értesült egyes nagy csapatok kapitulációjáról. Husz különféle hadművelet miatt bírói vizsgálatot indítottak és a tiszteket elbocsátották vagy nyugdíjazták. Más esetekben is megbüntették a bűnösöket. Hanem azért mégis kétségbe vonja a miniszter, hogy az illető tárgyalások közzététele hadiszempontról előnyös volna e. Roberts azt ajánlotta, hogy minden egyes esetben, amelyet a vizsgálóbírók vizsgálósnak kiderít, hadbírók elé állítsák az illető tiszteket. A kormány elismeri, hogy kötelessége általános vizsgálatot tartani az egész háborúra nézve, ha úgy kívánják, de csak akkor történhetik, ha a háború lényegében be lesz fejezve. (Gúnyos helyeslés az írek részén.) Ha valamely tiszte bűnösnek ígér találatni, bármilyen rangu is, nem fogják többé alkalmazni, ha csak Kitchener vagy Roberts egyenesen nem ajánlja. A kormányknak eltökélt szándéka komolyan eljárni ezek ellen a vétkesek ellen. Amily gyors azonban a bűnösök megbüntetése, épp oly gyors lesz az érdemesek kitüntetése, az ebben a háborúban szerzett tapasztalások pedig nagy reformokra fognak vezetni a hadsereg szervezetében és kiképzésében.

Carp bukása. A bukaresti képviselőház tegnap az adópolitikai kérdésben megbuktatta a Carp-kabinetet, 75 szóval 74 ellen elvetvén a napirendet, mely „a kormány pénzügyi politikájairánt teljes bizalmat” nyilvánított. E szavazás következtében Carp ma a képviselőházban és a szenátusban bejelentette, hogy a kormány beadta lemondását. A király a lemondást már el is fogadta s mint egy bukaresti táviratunk jelenti, az új kabinet megalakításával ismét Sturdzát, a szabadpárt vezérét fogja megbízni, akit már magához is hivatott. Bukarestben úgy vélik, hogy a kabinet holnapig megalakul és aztán feloszlatták a képviselőházat.

HIREK.

Pincérlányok.

Olykor hazajönnek emberek Németországból, Münchenből és lelkesen beszélnek szépen fésült, nagy haju leányokról, akikkel tele van minden vendéglő és kávéházi helyiség. Házias, fekete ruha, fodros, vállas fehér kötény van rajtuk, az oldalukon tarsoly lóg le vékony láncan és egy kis jegyző-ceruza. Tizenöt-husz, sőt több ilyen egyformán felszerelt leány sűrű-forog a vendéglők körül, hozza neki az ételt, a kávé és a sört, főként a sört. Frakkos pincérek se hire, se hamva.

Azt mondják sokan, hogy Münchenben azért van annyi jó ember, mert a sört ezek a lányok hordják szét az asztalok között s mert ők egy személyben kiszolgáló pincérek, pikkoló és fizetőpincérek, ami mindenképpen a legideálisabb állapot. Azt is mondják, hogy a vendégek nagyon finomak hozzájuk, senki őket nem bántja, még éjjel után az utcán sem, amikor fáradtan haza mennek lepihenni.

Budapesten most olyan határozatot hozott a közrendészeti bizottság, hogy attól a müncheni feketeruhás lányok villannak meg a fantáziában. A vendéglős-szabályrendelet módosításával megengednék, hogy a vendéglőkben és a kávéházakban pincérlányok szolgálhassanak ki. Az bizonyos, hogy ha a határozat megvalósul, a pincérlányok tömegesen be fognak vonulni a kávéházba és vendéglőkbe; az érdekes újítással melyik tulajdonos ne próbálna szerencsét! Más írá-

nyu jóslásokba azonban bajos belebocsátkozni. Hogy vajon jobbak lesznek-e Budapesten az emberek a jövőben, ha pincérlányok adják majd a pikkoló-feketét, azt be kell várni.

A közrendészeti bizottság egyelőre óvatosan vezeti be a reformot. Tulajdonképpen csak nappalra engedi meg a női kiszolgálást. Nyáron vendéglőkben és kocsiművekben csak este kilenc óráig szolgálhatnak ki a pincérlányok, legfőkébb azok maradhatnak üzletzárásig, akik a gazdánál laknak. Kávéházakban reggel nyolctól este nyolcig van létjoguk. Éjjel aludniuk kell, s birodalmukat átveszik akkor régi, hű frakkosaink.

A hű frakkosok, akik ilyenformán erősen leszorulnának a napvilágról, hogy az éjszaka rejtelmeire bizzák sorsukat. De vajon be tudja-e mindannyiukat fogadni az éjszaka, hogy táplálja őket? A nagy munkátlanosság fagyos hidegében most amúgy is kenyér nélkül lézeng már nagyon sok száz pincér, köztük rengeteg családos ember. Ha jönnek a pincérlányok, megdagad bizonyára a hely nélkül lévő férfi-kollegák serege. Volt-e szó erről a közrendről gondoskodó bizottság tanácskozásán?

Látjuk szép sorokban kibontakozni a budapesti pincérlányok hófehér kötényes falankszát, de mintha szemben velük egy fekete sereg kelne és zavaros csoportban állná útját az amazonoknak...

Omár.

Budapest, február 26.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Február 28-án

uj előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Cimadományozás.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király a kulcsminiszter előterjesztésére *Maiskássy József* budapesti VI. kerületi állami főreáliskolai tanárnak a tanügyi terén szerzett érdemei elismerésül a főreáliskolai igazgatói címet adományozta.

— **Ebéd a főrendiház elnökénél.** Gróf Csáky Albin, a főrendiház elnöke, ma délután ebédet adott, melyre hivatalosok voltak: Gróf S. échenyi Béla, báró Piret Béla, Czorda Bódog, gróf Keglevich István, Latkóczy Imre, báró Orszay Andor, báró Radvánszky Géza, báró Révay Gyula, gróf Szechenyi Imre, Than Károly, Lukács Antal, gróf Desseffy Aurél, báró Máriássy János, gróf Esterházy Miklós Mór, gróf Festetics Pál, báró Vécsey Miklós, Madarassy Pál, Márffy Ágost, báró Atzél Lajos, herceg Odesoalchi Géza, báró Solymossy László, dr. Korányi Frigyes, Sombori Lajos, Ludvig János.

— **Castellane grófok rendezése.** Castellane grófoknak egy ideig semmi bajuk nem lesz, mint az, hogy esztendőnkint csak egy millió frankot költhetnek. Ez nekik egészen komoly baj, mert ők — tudniillik Castellane gróf és felesége a híres amerikai milliomosnak, Gouldnak a leánya — rövid egy két esztendő alatt majdnem a végére jártak a *hetvenöt millió* frank hozományuk. A helyzet most az, hogy miután nagyon sok adósság hátrahagyásával távoztak Párisból, rendezni kellett azokat. A newyorki bíróságok is sokat foglalkoztak már ügyükkel, de a hitelezők úgy látszik inkább egyezséget akarnak, mert megkérték Gould Helént és Györgyöt, Castellane grófné testvérét, hogy rendezzék a grófi pár ügyét. A megoldás aztán az lett, hogy a grófi pár nem kap többet egy milliótól esztendőnkint, s akkor a hitelezőknek is jelentékeny összegnek juthatnak.

— **Gróf Festetics György szobra.** A magyar mezőgazdasági szakoktatás megteremtőjének, a Georgikon alapítójának szobrát ez év szeptember 30-án állítják fel Keszthelyen. A keszthelyi képviselőtestület tegnapi ülésén a szobor helyét a főgymnázium előtti teret jelölte ki. A most ott levő sétányt ítélt ki a teret Fesztetich Tasziló újra parkoztatja. A képviselőtestület elhatározása nem találkozik a keszthelyiek helyeslésével, ugyanis a főtéren, a Szent-Háromság szobor helyén óhajtának a szobrot, mert itt gyűl össze hetivásáronként a járás gazdaközönsége míg a Szent-Háromság szobornak a templomhoz kellene közelebb lenni.

— **Barlovác kitüntetése.** Barlovác György szerb követet, aki évek hosszú során át volt Szerbia főkonzula Budapesten, a király a Ferenc József-rend

nagykeresztjével tüntette ki. Barlovác itt időzése alatt nagy népszerűségnek örvendett politikai és társadalmi körökben, mert a magyar-szerb jó viszonynak legbuzgóbb ápolója volt. Barlovác jelenleg Mentoneban tartózkodik, de gyakrabban megfordul Budapesten is.

— **Kitüntetett hírlapíró.** Boross Samu, a Budapesti Napló szerkesztőségének tagja, mindnyájunknak kedves kollégája a koronás arany érdemkeresztet kapta kitüntetésképpen azért a sok értékes szolgálataért, amelyet mint a párisi kiállítás magyar osztályának sajtóreferense teljesített. Működésének ez az elismerése osztatlan örömet keltett nagyszámú barátjai és tisztelői körében.

— **Az Akadémia vagyona.** Sohasem volt divatos megdölni az Akadémiát. Egyetlen egyszer neki is kijutott az elismerésből, de akkor még nem volt. Azóta folyvást alapításának dicső hagyományából szedi fegyvereit, ha védekeznie kell egy-egy komoly bírálat ellen, amely többet, sokkal többet vár tőle annál, amivel eddig szolgálta céljait. De egyet sohasem lehetett megtagadni az Akadémiától, hogy úgy értett a vagyonszerzéshez, akár egy ferencvárosi koresmáros. Mi pedig tagadhatlanul szívesen eldicsekszünk vele, hogy a mi tudományos Akadémiánk a párisi után a leggazdagabb ilyen intézménye a világnak. Százezer forint híjján most már 6 millió korona a vagyona és az utolsó esztendő alapítványai azt mutatják, hogy a művelti közönség, ha gáncsolja is az Akadémia működését, de magát az intézményt méltónak tartja ma is áldozatkészégére. A hat millió vagyonban természetesen benne foglaltatik nagyértékű könyvtára és sok egyéb, ami kamatot nem hajt, de így is szép summa áll a tudós társaság rendelkezésére.

— **Forster Géza tiszteletére.** A vaskoronarenddel kitüntetett Forster Géza, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatója tiszteletére ma banket volt a Royal-szálló első emeletén. A megjelent kitünőségek közt voltak gróf Desseffy Aurél, Zoltán Elek altábornagy stb. Gróf Desseffy Aurél, az O. M. G. E. elnöke köszöntötte fel Forstert, őt ünnepelte Mérey Lajos is a Nyitra megyei Gazdasági Egyesület nevében és Szilassy Zoltán az O. M. G. E. tisztviselő nevében. Forster megköszönte az ovációt és *Darányit* életette. Még többen köszöntötték föl a kitüntetett igazgatót, aki a vidékről számos üdvözlő táviratot kapott.

— **Verdí sirja.** A nagy olasz mester és felesége holttestét holnap reggel assák ki sírjából, hogy átvigyék abba az azilumba, melyet Verdi a szegény zenészek számára emeltetett. A gyászünnepélyt, melyen Olaszország városainak polgármesterei s vagy kétezer küldöttség vesz részt, holnap délután tartják meg Milanóban. A város utcáit, melyen a gyászmenet elhalad, fekete díszbe vonták a kegyelet, az ablakokat és tribünöket, melyekért fekete vagyont fizetnek, fekete szövettel és a pompázó gyász egyéb jeleivel díszítik.

— **Báró Popper kitüntetése.** A párisi világlégiállítás alkalmából kitüntetettek között szerepel báró Popper Bertalan is, aki a harmadosztályú vaskoronarendet kapta, báró Popper Bertalan, fia néhai nodhráyi Popper Lipót bárónak, a magyar fakivitel megalapítójának és főnöke a Popper Lipót fakiviteli részvénytársaság cégnél, amely megalapítójának hagyományait hozza híven a hazai faiparban és termékei kivitelének fejlesztését tűzte maga elé. Báró Popper valamint az üzletvilágban, egy a társaságban is nagy rokonszenvnek örvend.

— **A halálra ítélt fejedelem.** Megemlékeztünk már arról az összeesküvésről, melyet Szófiában a napokban fedezett föl a rendőrség s melynek az volt a célja, hogy Ferdinánd fejedelem meggyilkolják. A fejedelem ellen a macedon bizottság valóságos halálítéletet mondott ki s néhány ruszesuki és szaloniki tagot bizott meg ennek az ítéletnek a végrehajtásával. A fölfedezett összeesküvés folytán most Szalonikiban egymást érik a letartóztatások, melyekről, valamint az összeesküvés részleteiről Konstantinápolyból a következőket jelentik:

Az összeesküvés nyomára a kalkucsi bolgár iskola egyik növendéke vezetett. A fiatal tanuló a szaloniki görög metropolitához fordult s miután garanciákat nyert arra nézve, hogy semmi bántódása nem lesz s hogy az összeesküvők bosszújától megvédik, elmondta, hogy az összeesküvők a görög árvaházat, a görög és román főkonzulátus épületeit a levegőbe akarják röpiíteni. A merénylőhez szükséges dinamitot a Szent-György templom oltára alatt tartják elrejtve. A diák leleplezése nyomán a rendőrség legott vizsgálatot tartott a templomban s a főoltár alatt csakugyan hatvan lőfegyvert, két láda töltést és ugyanannyi dinamitot találtak. Az összeesküvésnek ez a második részlete csak tegnap tudódott ki s bizonyosra veszik Szalonikiban, hogy ez a szaloniki összeesküvés éppúgy, mint a szófiái, a macedon bizottság munkája.

— **Célpont** — a **cár**. A pétervári diákság még mindig forrong és a háborgást az újabb elfogatások sem szüntették meg. Kétféle verzió kering az elfogatások okairól. Az egyik szerint községes zenebona az egész egyenlenség, mely alapján nem egyéb, mint sakkhúzás a rendőrség ellen, hogy ennek tehetetlenségét illusztrálják. A másik verzió összeesküvésről szuttog, melynek célpontja állítólag maga a cár. Február 10-én ünnepelte meg a pétervári tengerész hadapródiskola fennállásának kétszáz éves jubileumát. Állítólag erre a napra tervezték a merényletet a cár ellen. Az összeesküvés szokás szerint sorsot húztak, de a sors által kijelölt fiatallombornak nem volt bátorsága elkövetni a merényletet és elárulta a titkot atyjának, aki a titkos rendőrség egyik magasállású tagja. Az atya följegyezte az összeesküvők neveit, aztán egy revolvert adott a fiának, hogy lölje magát agyon. A fiatallomborn azonban félrelépett és atyja titkárát találta. Hogy mi a neve az illetőnek és mi történt a megsebesített titkárral, azt a pétervári rendőrség nem árulta el; az azonban tény, hogy számtalan elfogatás történt az előző pétervári ifjak körében, amit a rendőrség is elismer.

— **Az angol király német földön.** *Edvárd* király németországi látogatása szigorúan családi jellegű. Minden politikai jelentősége ki van zárva, bár a király többször találkozik napjában a német császárral. A király tegnap este 6 órakor tért vissza Hamburgból, Vilmos császár látogatásáról. Az ebédén jelen volt *Edvárd* király kíséretével együtt és az övezgy császárné udvara is. *Revers* tanár visszautazott Berlinbe. Ma a reggeli után Vilmos császár visszatért Cronbergbe, ahol szánkázás volt. A császár *Kettel* tábornokkal előre ment és később találkozott a friedrichshofi kastélyból érkező szánkókkal. Az első kocsiiban *Edvárd* király foglalt helyet, aki porosz tábornoki egyenruhát viselt, a többi hintóban a kíséret tagjai ültek. Délben 12 órakor reggeli volt a kastélyban, melyen a király kíséretével együtt fog részt venni. Egy cronbergi távirat szerint *Edvárd* király több ízben a legnagyobb megelégedéssel nyilatkozott a császár előékenységről és szíves vendéglátásáról. A király egyetlenegy politikai személyiséget sem hozott magával, hogy teljesen megóvja látogatásának családi jellegét. Itt időzését valószínűleg még két nappal meg fogja hosszabbítani, de e tekintetben végleges döntés még nem történt. A nap folyamán többször megátogatta Frigyes császárnét és mindannyiszor egy negyedóránál tovább maradt nála. Az orvosok jelentést tettek neki az övezgy császárné állapotáról. A császárnét különben nem érinti a fejedelmi látogatás mozgalmasága. Legközelebbi rokonain kívül senkit sem fogad.

A *Frankfurter Zeitung* cronbergi levelezője jelenli lapjának: *Edvárd* király egy meghitt embere egyenesen a király kivánságára közölte a sajtóval, hogy németországi látogatásának egyáltalán nincs politikai célja s tisztán családi jellegű. *Edvárd* király nagyon meg volt indítva, mikor nővérét viszontlatta, de azt találta, hogy állapota nem olyan súlyos, mint hitte.

— **A ravasz olaszok.** A milánói polgármester elnöklete alatt bizottság alakult, hogy Verdinek, az olaszok halhatatlan zeneköltőjének szobrát emeljen. A bizottság kimondta, hogy a szoborra az egész világon fog gyűjteni, azzal a megokolással, hogy Verdi az egész világé. Ez gyönyörű szép, csak egy kicélt olaszos. Amíg a mester élt és működött, egészen az olaszoké volt, duzzadó fajszeretettel egészen magukénak vallották. Most, hogy a mester szobrára pénz kell, a mester az egész világé.

— **Mahler Gusztáv nagybeteg.** Bécsből táviratozza tudósítónk, hogy *Mahler* Gusztáv, az udvari Operaház igazgatója, súlyosan megbetegedett. Orvosi műtét tartanak szükségesnek s még a héten végre is fogják hajtani rajta az operációt.

— **Árpádkori ezüstpénzek árverése.** Egy kis jelentés érkezett hozzánk, rövid, hideg kis jelentés arról, hogy a Magyar Királyi Földmívelő és Fémbeváltó Hivatalnál (Mérleg-utca 11-ik szám alatt) 28-ikán délelőtt tíz órakor árverés lesz kúntól/le árpádkori pénzekre. Istenem, ez éppen egyszerűen hangzik, mintha csak azt jelentnék: Itt és itt ezen a napon különféle óscai konyha-edények fognak elárvereztetni a legübbet ígérőknek. A földolag azonban mégis az, hogy azok, akiket a dolog érdekel, megtudják azt, amit a rideg kis jelentés mond, hogy aztán annál lelkesebben árvereljenek a százados patinával bevonódott érmekre.

— **Felolvasás.** A *Kereskedelmi Szakmíveltséget Terjesztő Egyesület* ma este 9 órakor tartotta felolvasó estjét az Országos Ipar- és Kereskedelmi Csarnok nagytermében, amely ez alkalommal zsufolóság megtelt vendégekkel. A felolvasó dr. *Bán* Zsigmond volt, aki nagy tetszéssel fogadott felolvasásában két órát. A művészetek technikájáról mondott el számos oly dolgot, mik első sorban a kereskedőket érdeklik.

Dr. *Bán* Zsigmond kimutatta, hogy a kereskedelem és a művészet szorosan összefügg egymással és hogy a kereskedőknek, hogy feladatuk magaslátán állhassanak, bizonyos tekintetben idealistának kell lenni és műliseret a kereskedelemben is érvényre juttatni. Csak így fogja a nép jólétét előmozdítani a kereskedelem és csak így fog az virágzni. A telovásó hosszabban magyarázta a plasztik-művészet technikáját is összefüggésben a kereskedelem fejlődésével; majd megmagyarázta a szoboröntést, szoborfaragott és a vertszobor készítését és előadását a művészi élvezetek keletkezéséről fejlesztéséről és hatásáról mondott példáival egészítette ki.

— **Radisics Jenő kitüntetése.** A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király *Radisics* Jenőt az Iparművészeti Múzeum igazgatóját, a miniszteri tanácsosi címmel tüntette ki. Ő felségének elismerése kétségelentül örömteljes visszhangra talált mindazokban a körökben, ahol méltányolni tudják *Radisics* Jekes, önzetlen munkálkodását a hazai művészet szolgálatában. Az az óriási haladás, amelyet iparművészetünk az utolsó évtizedben telmutatni tud, első sorban *Radisics* nagy szakértelméhez, fáradhatatlan buzgalomához üződik, aki igazán szerény kezdetből emelte mai elismert színvonalára iparművészetünk muzeumát. Az ógilitásának és lelkesedésének köszönhetően jököpp, hogy ma már nálunk is mindenütt felismerik a művészet ipar jelentőségét és hogy a régi Múcsarnok souterainjéből saját pompás palotájába költöztetett az intézete, harmónikus kapcsolatban az iparművészeti iskolával. A legújabb királyi kitüntetést a párisi kiállítás alkalmából kapta *Radisics*, a hol ami látatunk egyik legvonzóbb, legértékesebb csoportját rendezte. A sikerült munkában buzgó társa volt a muzeum titkára, *Lipsey* József, aki most a Ferenc József-rend lovagkeresztjét kapta megérdemelt elismerésül.

— **Halálsejtellem.** *Papp* Zakariás bihardíozségi lelkész a legboldogabb ember a világon. Még hisz az álmokban s a borus sejtelmek, melyek a halála napját tüntetik elébe, nem éjtik kétségbe, hanem eszöndes megnyugvást szűlnek belsejében. *Papp* Zakariás tisztelendő ur tehát beállított egy nagyváradi kőfaragóhoz. Körülnézett a szép, simára csiszolt sírkövek közt s végre megállapodott egynél.

— Ezt megveszem — mondta nyugodtan. A kőfaragó megmondta az árát s aztán megkérdezte:

— Mit véssünk rá, tisztelendő uram?
Papp Zakariás a zsebéből írást vett elő s szólanul nyújtotta át:

Itt nyugszik
Papp Zakariás
61 éven át volt Bihardíozségi lelkész.
Született 1814. július 19-én.
Meghalt 1901. március 10-én.

A kőfaragó eltátozta a szájtát.
— Bocsánat, — hebegte, — de hisz ez a főtisztelendő ur neve és a főtisztelendő ur még él. Hogyan tudhatja, hogy éppen március 10-én fog meghalni.

Papp Zakariás végigsimította fehér szakállát s nyugodtan, ájtatos hangon mondta:

— Megálmodtam s amit én megálmodok, az bizonyos. Azon a napon meg fogok halni.

A kőfaragó pedig, mit tehetett egyebet, elővette a vésőt és a kalapácsot s eszöndesen vakargatni kezdte a kővön:

Meghalt, március tizedikén.

— **Baleset egy táncteremben.** Az altónai parancsnoki tábornok házában az éjszaka olyan baleset történt, amely könnyen végzetesé válhatott volna. Altonából táviratozza tudósítónk, hogy *Massov* tábornok palotájában na táncmultság volt, amelyre temérek meghívót küldöttek szét. A tánc terem mellett levő csarnokban éppen vacsorára terítettek amikor a menyeyzet iszonyu recsegéssel beszakadt. A vendégek szerencsére még a táncteremben voltak. A multság félbemaradt s a vendégek sietve elszéledtek.

— **A vizsgázó iskolaszék.** Nem is fordított világ, hanem szomorú világ az, melyben az iskolaszéki tag áll a vizsgáló-bizottság elé a tanítványok helyett. Valahogy meg ne tudják külföldön ezt a kis esetet, mert azon mentiben vége lesz a kulturorszag hírnöknek. Történt ugyanis Hódmezővásárhelyen, hogy négy új tagot választottak be az iskolaszékbe. Ott mások csupa értelmes, okos polgár szokott ülni, aki végigárt egy pár iskolát s uraváló, hogy komoly arccal nézze végig, hogy milyen betűt tudnak vetni az iskolás gyerekek. Most azonban komoly agodalma támadt egy pár műveltebb embernek, hogy a négy új ember még irni, olvasni se tud. Megfélebbezték hát a választási határozatot s addig nem nyugodtak, míg a tápi pélébanost ki nem rendelték, hogy vizsgálja meg az iskolaszéki tagokat, hogy tudnak-e irni, olvasni.

A vizsgálat folyik. Irni talán tudnak az iskolaszéki tagok, de szatírni irni erről a dologról azért nem lehet, mert még nem bizonyos, hogy el tudnak olvasni.

— **A szív halottja.** Mindennek van ma már halottja, a becsületnek, a szerelmeknek, a boldogságnak, a tudománynak, az életrevalóságnak, meg az éhletelenségnek, — miért ne akadna a sok között olyan halott is, akit a szive hajszolt át a lét és nem-lét határán. Huszár Gligor, Bécl községi legdélecebb parasztlégénye és Prekup Anica, aki meg a hajadonok között volt a legszébb, annyit táncoltak együtt az idei farsangon, hogy a sok heje-hujából végre is csak ki kellett bontakozni annak, ami ilyen körülmények között nem maradhat el: az örök szerelmeknek. De alighogy odaigerte magát a szép Anica a szenvedélyes Huszár Gligornak, nemsokára rá olyan testet emésztő lát vett erőt a fiatal legényen, mely nemcsak őt döntötte kórággyba, hanem a menyasszonyába is átszuggerrálta a betegség csiráját. A beteg szerelmesek közül előbb a völegény halt meg és halálának híre megölte a menyasszonyát. Az orvosok szívszélhűdést állapítottak meg haláluk gyanánt, a parasztság azonban szilárdan kitart a sokkal népszerűbb felfogás mellett, hogy ugyanis a szép Anicának a szive repedt meg és ez okozta halálát. A község minden tekintélye így van meggyőződve és ennek tudható be az az egyértelmű elhatározás, hogy közös sírba fogják temetni a szerelmeseket.

— **A szép asszony kocsisa.** Ma reggel nagy eszimas, törődött, öszes ember állított be az anyakönyvi hivatalba.

— En vagyok az Ilics Péter.
A nagy eszimas ember csak várta az általános megképetést, de az anyakönyvi hivatal sehogy sem akart azon esodáikozni, hogy egy embert Ilics Péternek hívják.

— Hát nem hallották az urak, hogy ki vagyok én? Ilics Péter...

— Mit akar?
Jelenteni jöttem, hogy az edesanyám meghalt, pedig miatta hagytam el a szolgálatot...

— Mi éle szolgálatot?
— Hát én voltam Natália királyné tensasszonyának a parádés kocsisa négy esztendeig. De hogy az edesanyám egyre azt írta, hogy nagyon öreg asszony léte re meghal, ha haza nem jövök, hát hazajöttem. De azért mégis meghalt szegény.

Elmondta aztán Ilics Péter, hogy 1876-tól 1880-ig szolgált Natáliát.

— Ismerte-e Milán királyt?
— Ismertem.
— Milyen ember volt?
— Veszködött a fehé cseléd után különben a légynek sem értott. Natália tensasszonynyal nem jóba voltak. Ki is tört köztük a patália. Az lett belőle, hogy a felséges tensasszonynak ott kellett hagyni a konyakot.

— Hát a mostani szerb királyt ismerte-e?
— Már hogy ne esmértem volna.
— Kit szeretett jobban Sasa: az apját-e, vagy az anyját?

— Mikor az anyjával volt: az anyját szerette jobban, amikor pedig az apjával volt: az apjára hallgatott. Különbén én is kezeltem.

— Hogy-hogy?
— Tanítottam.
— Mire?
— Hajtani a bakról két lovat.
— Aztán jól megtanulta?
— Ugy, valahogy. Tetszik tudni, nem bubolhatam meg, hát nem is igen tanult. Hanem, ha egy szer úgy jól megbarackolhattam volna, tudom, nem volna olyan parádés kocsisa a rácook közt.

Ezt meséli Ilics Ivánról, a szép asszony kocsisáról, a Szegedi Híradó.

— **Uj női foglalkozások.** Amerikában a nők új foglalkozást találtak ismét maguknak. A nőknek minden téren való térfoglalásáról elmélkedni, mikor egy-egy hír érkezik a nőemancipáció haladásáról, már sablón. Nem marad más hátra, mint egyszerűen közölni ezeket a híreket. New-Yorkból azt jelentik, hogy *Ottavában* mostanában sirásoknak és *halott-balsamozóknak* is jelentkeznek a nők. Ez se lep meg már senkit, legföljebb rémes küssé. Ezzel szemben enyhébb küssé az az újság, hogy Valparaisóban egyetlen közüti kocsinak sem főrí már a kalauza. A valparaisoi tramway-kocsikat mind nők kalauzolják.

— **Nagy lopás Olaszországban.** A milánói központi rendőrség körözvényben tudatta a idkapitányssággal, hogy ez évi január 26—27-ike közötti éjjel *Bonacona* Lajos magánzótló ismeretlen tettesek nagymennyiségű készpénzt és sokat érő értékpapirt ellopott. Az odaváló rendőrség azt is tudatja, hogy aki akár az egész ellopott értéket, akár annak egy részét megkerüli, vagy nyomra vezet, megfelelőleg az össezeg 15 százalékat kapja jutalmul. A rendőrség megtette a szükséges intézkedéseket az ellopott értékpapirk értékesítésének megakadályozására, esetleg a tolvajok kézrekerítésére.

— **Öngyilkos diák.** A Kerepesi-úton levő Adria szállodában tegnap délelőtt egy előkelő család gimnazista fia öngyilkossá lett. Koszka Ágostonnak hívták a fiatalembert s fia volt Koszka Pál csendőrezredesnek, aki a kerületi csendőrpáncsósához van beosztva. Koszka Ágoston magánúton végezte a gimnáziumot és Schlesinger Márkus joghallgató volt a nevelője. A Ferenc-kürt 23-ik számú házában laktak Koszkaék, elegáns lakásban, ott volt egy külön kisebb szobája a legidősebb fiúnak, Koszka Ágostonnak, aki most volt tizenhét éves. Szorgalmas, jó magaviseletű fiú volt, aki sokat tanult, de az utóbbi napokban feltűnő izgatottságot észleltek rajta. Ma reggel korán kelt fel Koszka Ágoston s reggeli után — úgy fél kilenc tájban — panaszkodni kezdett, hogy nagyon fáig a foga.

— Elmegeyek, — mondta az édesanyjának, — a fogorvoshoz s kihuzatom a fogamat.
— Majd a Schlesinger ur elkísér! — mondotta neki Koszkaék.

Ámde Koszka Ágoston nem várta meg a nevelőt, hanem felkapta a téli kabátját és elszaladt. A nevelő utána sietett, de már nem látta sehol a fiatal embert az utcán s így visszatért Koszkaékhoz. A fiatal Koszka ezalatt zálogháza szaladt s becsapta az óráját és láncát. Így pénzhez jutott és egy hatlövetű revolvert vásárolt. Amint ezzel elkészült, a Kerepesi-úti Adria szállodába ment s ott a harmadik emeleten szobát bérelt. Egy napra mindjárt ki is fizette a szobát s azután tintát és levélpapírost kért a pincértől. Fél tizenegy óra tájban lövés hallatszott ki a Koszka Ágoston szobájából. Az ajtót feltörték s a fiatal ember ott hevert a padlón, átlőtt halántékkal, holtan. Orvost hívtak hozzá, ez azonban már csak a halált konstatalhatta. Négy levelet írt öngyilkossága előtt az ifjú Koszka, egyet az apjának, az édes anyjának, a nevelőjének és a negyediket egyik rokonának. A holttestet bevitték a törvényszéki orvostani intézetbe s a szülőket a rendőrség értesítette az öngyilkosságról. Koszka Ágoston leveleiben nem írja meg öngyilkosságának okát, de azt hiszik, hogy szerelmi csalódás adta a kezébe a fegyvert.

— **Ingyen kenyér.** A Podmaniczky-utcai kenyérszót botban tegnap 17.000 adag kenyeret osztottak ki. Újonnan adakoztak: Pásztor Emma VI. osztályú tanuló gyűjtése 1 korona 80 fillér, Szabó Imre 8 korona, Gergely Ilona 10 korona. — A jászvárosi előjárásához ma a következő adakozások érkeztek: gróf Karolyi Gyuláné ivén: gróf Karolyi Gyuláné 200 korona, Karolyi-Zichy grófné 200 korona. Özevgy gróf Bathányi Gyuláné 40 korona, gróf Esterházy Miklós Mórioné 200 korona, gróf Kossy N.-né 10 korona, N. N. 10 korona. Összesen 860 korona, végül 5 koronát küldött dr. Flóris Aron.

— **Egy operának nézősége.** Schlager Antónia kamaranékeső — mint Bécsből táviratozzák — olyan szerencsétlenül szállott ki egy kocsiából, hogy megsértette hátgerincét. A művész az ágyban fekvő beteg és felgyógyulása soká fog tartani.

— **Jótekonyság a telefonon.** A Telefon Hírmondónak a Terézvárosi Jótekonysági Egylet javára rendezett tegnapi hangversenye alkalmával eddig a következő adományok érkeztek a szerkesztőséghez: Dr. Neumann Arminné 10 korona, dr. Fränkel Sándor 5 korona, Karvassy Adolf 4 korona, K. M., Révész Adoll, Kubinyi Zsigmondné, Leitner Zsigmond két-két korona, Iványi Sándor, F. K., H. A., Kniky Gyula, Halász S., Kerekes István, Rössler J., Móró István és Géza, Jpolyi Margit és István egy-egy korona. Összesen 36 korona.

— **Halálozás.** Elefánty Béláné, szül. Ujhelyi Irma urnó február 24-én, élete harmincegyedik évében Gödöllőn elhunyt. Halálát kiterjedt rokonágnak kívül két kis árva fia siratja. Temetése ma délután ment végbe Gödöllőn óriási részvét mellett.

— **Körözött szélhámos.** A hamburgi rendőrség többrendbeli csalás miatt körözött Kolmer József 36 éves budapesti születésű szélhámost aki Szerdahelyi Kálmán név alatt lakott Hamburgban s egy özvegyasszonyt és több kereskedőt nagyobb összeg erejéig becsapott. Kolmer József neve ismeretes a budapesti rendőrség előtt is. Valamikor itt volt a jómádár Budapestben magánhivatalnok, de betörésért két ízben is fegyházra volt ítélve. Mikor büntetését leülte, elűnt Budapestre és csak másfél évvel ezelőtt érkezett hír róla. Ekkor azonban az egész világsajtót foglalkoztatta Kolmer József. Ugyanis egy brailai bankéig szolgálatba lépett, amelynek bizalmával óriási összeg erejéig visszaélt. A bank nevére nagy összegeket vett fel egyik hivatalnoktársa segítségével párisi, londoni antwerpeni és rotterdami bankoknál s azután mindketten megszöktek. Azóta senki sem hallotta híré a jómádárnak és csak most tűnt föl ismét a látóhatáron Hamburgban, ahonnan azonban a családok elkövetése után megszökött. A budapesti rendőrség fekete könyvében a következők adatok vannak megírva Kolmer-ről: Kolmer József betörő. Született 1865-ben Budapestben, magánhivatalnok.

— **Nemzetközi vívóakadémia.** A március 5-én a székesfővárosi Vigadóban rendezendő nemzetközi vívóakadémia főnöke lesz Merignac Lucien részvétele. A nagynevű vívómester a millenáris nemzetközi vívóversenyben volt részt, mely versenynek ő volt a legjelentősebb szereplője. Az idei párisi győzelme még élénk emlékekben van. A párisi mesteren kívül a külföldet Doucet francia vívómester, — aki jelenleg a belgrádi katonai akadémia tanára — Mazzillo Salvatore olasz tengerész kapitány, Nikolajevich szerb tüzér százados képviseli.

— **Ellopott szivartárók.** A bécsi rendőrgazgatóság táviratban értesítette a főkapitányságot, hogy ott egy előkelő uri embertől négy darab szivartárót elloptak ismeretlen tolvajok. Az egyik sima ezüst, sarkán dátum bevésve, a másik lapos, matt ezüst, sarkán 1 centiméternyi monogrammal: a harmadik recézett fényes ezüst, közepén egy kékes színű hercegi koronával, monogrammal, a negyedik matt ezüsből készült, préselt alakokkal díszített szivartartó. A tolvajok valószínűleg fővárosunk felé vették útjukat s a rendőrség nyomozza őket.

— **Letartóztatott betörők.** A bécsi rendőrség ma két veszedelmes betörőt tartóztatott le. Amint éppen egy gyöngy-nyakéket akartak eladni egy ékszerésznek. Egyikük Morley Vilmosnak mondja magát, a másik pedig Hausnernek. A bécsi rendőrség azt tartja, hogy az ékszerek egy londoni betörésből valók.

(x) **Dr. Kovács közpasztyája** (csakis félhold-alaku védjegyvel valódi) 3 nap alatt minden kezét gyöngéddé és teherre varázsol. Egy tégely 60 kr. Főraktár: dr. Kovács gyógyszerháza Budapest, Gyár-utca 17. Megjelent Toilett-títkők kívánatra ingyen.

(x) **Aki csak egyszer is használta** Egger mell-pasztyáit, meggyőződött, hogy azok köhögésnél, rekedtségnél főülmulhatlanok. Kaphatók minden gyógyszertárban és drogeriában. Doboza 1 és 2 korona. Próbadozár 50 fillér. Főraktár Nádor-gyógytár, Budapest, Váci-kört 17.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!**

A király a párisi kiállítóknak.

Budapest, február 26.

Mai számunkban már megemlékeztünk egy részéről azoknak a királyi kitüntéseknek, amelyek a párisi magyar kiállításon résztvevő kiállítóknak és egyéb közreműködőknek jutottak. Alább közöljük a többit is, azzal a két királyi kéziratot együtt, amelyben az uralkodó elismerését fejezi ki a kiállítás sikeréért azoknak, akiket illet. Az egyik kéziratban van egy meghatározó megemlékezés arról a derék emberről, aki a nagy munka diadalán ezt a betetőzést nem érthette el. Ez az igazán királyi győzelem nemcsak Lukács Béla emlékére aranyozza be, hanem fényt derít a király nemesebb lélekére is, amelyből fakadt. A halott után következnek az élők, hosszú sorrendben nagy urak, munkás iparosok és iparosok munkásai. A munka és áldozat érdemét ismerte el a király valamennyiökben. Eppen az teszi széppé ezt a tömeges dekorációt, hogy együtt vannak benne a nagyok és kicsinyek, ha nem is épp egyenlő fokozatban. Az egyik fényes, nagy ordót kapott, a másik egyszerű királyi elismerést — ez még a legszebb kitüntetés valamennyi között — a harmadiknak szerény érdemkereszt jutott. De mindegyik egyaránt azt fejezi ki, hogy ő fel-sége, a magyar király köszöni a munkát, a fáradságot, az áldozatot, amelyből dicsőség termelt az ő magyar népének.

Ferenc Ferdinánd főherceghez az alábbi kéziratot intézte a király:

Kedves unokaöcsém Ferenc Ferdinánd főherceg ur! Azon készség, mellyel Kedves-séged a magyar korona országainak az 1900. évi párisi világkiállításon való részvétele fel-tett védnökséget elvállalta, valamint azon élénk érdeklődés, mellyel Kedves-séged a hön östermelés, ipar és művészetnek ezen kiállításon nyilvánult hazafias versenyét elő-mozdította, kedves alkalmat ad Nekem arra, hogy Kedves-ségednek ezért legteljesebb el-ismerésem és legmelegebb köszönetemet nyilvánítsam.

Kelt Bécsben, 1901. évi február hó 19-én.

Ferenc József s. k.

Szell Kálmán miniszterelnök az a király ezt a kéziratot intézte:

Kedves Szell! Örömmel és megelégedéssel értesültem azokról a sikerekről, amelyek magyar koronám összes országainak területéről a múlt évi párisi nemzetközi kiállításon megjelent földmívelési, ipari, kereskedelmi és művészeti kiállítók munkáját nyomon követte. Kétségtelennek tartom, hogy ezeket a si-kereket első sorban a kiállítás ügyeinél vezető-tesére és abban való tényleges részvételre hiva-tott személyeknek, testületeknek s hivatalos szerveknek buzgó együttműködése eredmé-nyezhette. Indítatva érzem tehát magamat, hogy a kiállítás ügyeinél legelőbb vezetőre és intézésére hivatott kereskedelemügyi ma-gyar miniszteremnek, valamint közvetlen hivatali elődjének, úgy nemkülönbön földmí-velésügyi, valamint vallás- és közoktatásügyi,

pénzügyi és honvédelmi magyar minisztereim-nek és Horvát-Szlavon-Dalmátországek bán-jának, továbbá a kiállítás magyar orszá-gos bizottságának, e bizottság központi végrehajtó bizottságának, a kiállítás magyar kormánybizottságának, az egyes csoportbizott-ságoknak és a kiállítás magyar történelmi bizottságának odaadó eredményes működé-sükért legteljesebb elismerémet kifejezem.

Azon férfiurol is kegyelettel megemlékezve, kinek a magyar kormánybizottság élén ki-fejtett igen hasznos működése sokban hozzá-járult az örvendetes sikerek elérhetéséhez, megbízom Ont, hogy az érdekelteket ezen el-határozásomról értesitse.

Kelt Bécsben, 1901. évi február hó 19-én.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Szell Kálmán, s. k.

Kitüntetésben részesültek a már felsoroltakon kívül, még pedig királyi elismerésben:

Almády Géza székes fővárosi tanácsos, báró Ambrózy Béla kamarás, országos mérészeti szak-tanácsadó, báró Berg Gusztáv, Bezerédj Pál, báró Bohus László főrendiházi tag, Borhy György, Deiningur Imre magyar királyi jószágigazgató, Emich Gusztáv az Országos Kertészeti Egyesület elnöke, Hammersberg Jenő koronaügyész, báró Hankányi Frigyes, Haus-mann Aajos műegyetemi tanár, Hutvay Ferenc az állatorvosi főiskola rektora, Jungfer Gyula műlakatos, Kuffner Károly, a díszégi cukorgyári igazgatója, Libits Adolf udvari tanácsos, József főherceg ura-dalmi kormányzója, K. Lippich Elek vallás- és köz-oktatásügyi minisztériumi osztálytanácsos, Maday Izidor földmívelési minisztériumi miniszteri tanácsos, Malcoms Jeromos báró földmívelésügyi minisztériumi minisz-teri tanácsos, dr. Mallin Ivó báró tanácsosnak, Molnár István királyi tanácsos, országos fatenyésztési és gyümölcsészeti miniszteri biztos, Plavics Atha-náz az északi kereskedelmi és iparkamara titkára, Ráth György főrendiházi tag, Rejtő Sándor műegye-temi tanár, Robitzek Sándor m. á. v. igazgató, minisz-teri tanácsos, dr. Schmidt József nyug. államtitkár, Schunda Vencel hangszergyáros, Somlyó Ferenc keres-kelemügyi minisztériumi segédhivatali főigazgató, Steindl Imre műegyetemi tanár, Szalay Péter a pósta-és táviró előnk-igazgatója, Szendrey János miniszteri titkár, Tomesányi Gyula erdőigazgató, Tormay Béla mi-niszteri tanácsos, Vágó Pál, Wartha Vince műegye-temi tanár.

A Ferenc-József-rend középkeresztjét kapta: Masz-laghy Ferenc esztergomi kanonok.

A harmadosztályú vaskorona rendet: Császár Jenő székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tag, Cserháti Jenő, a Ganz- és Társa Részvénytársaság igazgatója, Fittler Kamil iparművészeti iskolai igazgató, Hegedűs Károly királyi tanácsos, a Teknológiai Iparmúzeum igazgatója, Jerusálem József dugaresai szövőgyáros, Kazy József osztálytanácsos, Láng László gép-és kazángyáros, Maly Sándor pénzügyminiszteri osztálytanácsos, Mauthner Izidor, a rózsabegy textilipar-részvénytársaság igazgatója, Melichar Kálmán honvé-delmi minisztériumi osztálytanácsos, Röck István buda-pesti gépgyáros, gróf Szapáry Péter osztálytanácsos, gróf Teleki Arvéd, Tóth Lajos osztálytanácsos, dr. Wagner Jenő királyi tanácsos, székesfővárosi törvény-hatósági bizottsági tag, gyáros;

A Ferenc József-rend lovagkeresztjét: Buchwald Sándor vadászgyáros, Deutsch Maurusz, a párisi osztrák-magyar kereskedelmi kamara alelnöke, Faragó Odón felső ipariskolai tanár, Forchó Román budapesti udvari tényképész, Földi János erdőtanácsos, dr. Föld-váry József miniszteri segédtitkár, Hama Agoston m. á. v. felügyelő, Horti Pál ipariskolai tanár, Kin-ger Ernő gyáros, Kolber Jenő kocsigyáros, Krieger Dávid budapesti ezüsttáru gyáros, ifjabb Kuhné Károly gépgyáros, Lakos Lajos lakatos, Lipsey József, az iparművészeti múzeum titkára, Mudsevic Vasó, a szlavian gazdasági egyesület alelnöke, Müller János m. á. v. felügyelő, Rössler Károly, a vasvármegyei gazdasági egyesület titkára, Sellenhofer Frigyes soproni gépgyáros, Seyderhelm Ernő műkértész, Telmayer Lajos, a rimarurany-sálgótarjani vasmű részvény-társaság igazgatóhelyettese, Ulbrich Aurél gépgyári felügyelő, Wein Károly kősmárki szövőgyáros és Zsolnay Miklós pécsi gyáros.

Koronás aranyéremkeresztet tüntette ki a király Balassa Frigyes m. á. v. gépgyári főmérnököt, Copony Márton brassói papírgyárost, Dan Leó szücs- és szőrmeárú-kereskedőt, Hoser Viktor órást, Kissling Rezső csillárgyárost, Kocs Jenő földmívelési minisz-teri fogalmazót, Kramer Frigyes m. á. v. mérnököt, Marchall A. pozsonyi kocsigyárost, Marton Lajos poz-sonyi műlakatos, Ruppich Károlyt a Thék-ógy műve-zetőjét, Szabó Nándor mérnököt és Zitterbarth Károlyt, az ötvösiparfestület elnököt.

Arany érdemkeresztet kapott Bakonyi Pál gazda-sági segédtitkár, Bernstein Károly asztalos és Mauthner Alfréd kereskedő. Koronás ezüstéremkeresztet jutott Bodon Károly asztalosnak, Lukatsevics János asztalosnak, Stenbach Gábor kárpitosnak és Zimonyi György asz-talosnak.

Királyi tanácsos lett: Csatáry Frigyes, Kövesdy Béla miniszteri főosztálytanácsos, Renner Gusztáv jószág-igazgató és Rohrer Ferenc Frigyes főherceg uradalmi jószágigazgatója, közgazdasági előadó, Végül a király Radics Jenőnek, az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum igazgatójának a miniszteri tanácsosi címet adományozta.

A kiállítás kitüntetésekkel egyidőben a hiva-talos lap közli a kereskedelmi és földmívelési miniszte-reknek mindazokhoz intézett köszönetét, akik a ki-állítás sikerének biztosítása érdekében hazafias tevé-kenységet fejtettek ki.

Az utolsó akarat.

— Armand Silvestre utolsó verse. —

A minap elhunyt francia íróknak, Armand Silvestrenek utolsó versét közli a ma érkezett *Le Journal*. A hatvanéves esztendő öreg ur egy tüzes szerelmes poémával ment a sírba. Címe *Le dernier vers* (Az utolsó akarat.) Itt adjuk a fordítását:

Mint lombjavesztett erdőn élő szál virág,
Hitetlen szívemnek megmaradt egy vágya:
Hogy liliomból, hóból formált homlokod
Fejem fölé hajtsad a halálos ággyra.

Csak akkor, majd csak akkor, halkan, csöndesen
— Sok mindent elmondok a halálos ágyon! —
Elmondom bánatos, megtépett életem,
S utolsó napját váró vértanúságom!

Elmondom: Mióta először láttalak,
Vagyok szépségednek siró rabszolgája,
E nagy világ fölött hogy kialudt a nap
S azontúl te szótard ragyogásod rája.

Hogy kétségbeesés volt bennem a remény,
S álmaim kertjének szívem vévét adtam,
Titkolt kínomatól a számat elálltam,
Bánatomtól az írt büszkén megtagadtam.

Vad imádatommal most is kikiáltom:
Szép vagy! S ha lelkem a Kűszöböt áthágja,
Képed a szememben és neved a számon
Elkísér az éjbe: égő kettős fátyla...

Nézz rám! Lássam szemed, midőn megsírod,
Száműzve töltött, elhibázott életem,
Voltam tér s levegő után siró rabod,
Mióta egymagam, tőled távol életem!

Nézz rám! Oh, hadd szálljak a nagy idegenbe
Tengeren keresztül mélyeséges szemednek,
Aranyhullámjában hadd fürjdiék lelkem,
Mielőtt odakünn hideg ágyat vetnek!

Nézz rám! Nem unam meg még a hazugságot,
Nézz reám szótlanul, csöndes-szelid szemmel,
Szívjam utójára hajadjak illatát,
S végigsimíthassam haldokló kezemmel.

Ég veled! Ne sajnálj. Büszkém mék a sírba,
Szent sebést szent daccal viseli e lélek,
Halálos ágyamnál eméret ott állsz, sírva.
A te fájdalomában én örökön élek.

Igy fogok majd szólni. Ha utolsóid dobban
A szív, hangja marad mindörökké épen.
Csöndesen elalszom a te lány karodban
Oh dicső szerelmem, oh én csodaszépem!

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** Népszínház.** Huszonöt esztendeje, hogy *Tóth* Ede meghalt a nevezetes forduló estjén a *Falu rosszá*t adták a *Népszínházban* — üres padok és tátongó páholyok előtt. Minthogy senkinek sem vághatjuk a fejéhez a tintatartót, — egy kis mélabus melankóliával mártogatjuk bele a tollunkat, hogy ezt konstátáljuk. Csak a becsület, hűség karzat jött el, (de ez aztán a rogyásig tele volt!) hogy telesszija a tődjét a népköltészetnek azzal a friss szóna-illatával, amely a *Tóth* Ede darabjából halála után huszonöt esztendővel is kiárad és áradni fog még sokáig, nagyon sokáig... mert szobbat, jobbat aligha fog valaki írni a *Falu rosszá*nál. Az üres padok által fakasztott szomorú melankóliát különben még az is fokozta bennünk, hogy Finum Rózi, ... az a Finum Rózi, az egyetlen, aki sok-sok esztendővel ennek előtte, először teremtette meg ezzel az alakításával a *Falu rossza* szerzőjének nagy, maradandó dicsőségét, hiányzott az estéről. Gyöngéklődő egészségével kénytelen volt elmenekülni a tél fagyja elől a messze Abbaziába, ahol tavaszi fuvallatok lengenek az Adrián. És tén jó is, hogy nem volt itt! Mert a tél fagyát még csak elviselte volna valahogy, de a *közönség* fagyának a látára, tén megfagyott volna a lelke is!... A „kegyelet” előadás különben megvolt s ha épen dicsőró kedvünkben lennénk, kötelességünk is lenne elmondani, hogy az előadó, *Lukács* Juliska (Bátki Teresi), *Németh*, az ő józsi Gonosz Pistájával s különösen *Kiss* Mihály, az ő erőteljes, drámai Gődör Sándorával nagyon rasszolgáltak a dicsőre. Még *Z. Bárdi* Gabi, a *modell*-ből átkackiásodott Finum Rózi is, szépen nótázott és igyekezett minél zamatosabban magyarosnak lenni, ... de hát minek mondjuk, hiszen ez amolyan aligha fogja érdekelné azokat az uri asszonyságokat és urakat, akik ma este a *Népszínház* páholyosait és parkettjét üresen hagyták.

(M—s.)

**** Megyeri-banket.** *Megyeri* Dezső népszínházi rendező, a *kolozsvári Nemzeti Színház* új igazgatója a mai előadást rendezte utójára a *Népszínházban*. Előadás után banket volt tiszteletére a *Metropol*-vendéglóban.

**** Interview Schratt asszonnyal.** Egyik bécsi újság, a *Neues Wiener Journal* egy munkatársa a napokban szintén meginterview-olta *Schratt* Katalin asszonyt, aki ezidőszent *Berlin*-ben van. A bécsi Burg-színház volt híres művésznője jó színben van s jól érzi magát a német császárvárosban. Az újságírónak arra a kérdésére, hogy mikor szándékozik Bécs-be visszatérni, *Schratt* asszony így felelt:

— Egyelőre még nagyon jól érzem itt magamat és magam sem tudom, hogy mikor megyek oda. Tán nem sokára — vagy később. Ott is fel fogok talán lépni, ha valami szerepet kapok.

Az interview legérdekesebb része azonban csak ezután következett. Az újságíró így szólt:

— Nagyságos asszonyom, egy... indikrétkérdést. Egy bécsi újság, amely magas papi körökből látszik értesüléseit meríteni, egy történelmet közölt kegyedről. E szerint a történelmet az *azért jart a pápánál, hogy házasságának a felbontására kérje a szent atyát, hogy pedig abból a célból, mert újra férjhez akar menni?*

Schratt asszony ezt felelte a kétségtelenül nagyon érdekes kérdésre:

— Ah, egyetlen szó sem igaz az egészről. Igaz, hogy voltam a pápánál, még pedig a királyné ó felsége nővérével, *Trani* grófnéval. A pápa nagyon kegyes volt — de mind a löbbi örültség!

**** A Népszínház kegyelete.** A *Népszínház* kegyeletesen emlékszik meg holnap *Tóth* Edéről, a halhatatlan népszínműírójáról. A színház művész-személyzete *Porzolt* Kálmán igazgató vezetése alatt tisztelettel kivonul a kerespi temetőbe *Tóth* Ede sírjához, hogy az elhunyt népszínműíró halálának huszonötödik évfordulóján kegyelete adóját lerója. *Tóth* Ede sírjánál a színház személyzete elénekli a *Falu rossza* legszebb dalait, *Porzolt* igazgató pedig emlékbeszédet mond. A kegyeletnek ez az aktuosa délután négy óra körül lesz.

**** Sanderson Sybille,** a párisi nagy opera tagjának holnapi hangversenyét el kellett halasztani, mert a művésznő megbetegedett. Ezért a Poliklinikai Egyesület egész hangversenye március elejére halasztott, amikor a művésznő felépülését várják. Valószínű, hogy az érdekes hangverseny március 8-án lesz. A kibocsátott jegyek érvényben maradnak.

**** Újabb Pálmay-esték a Népszínházban.** *Pálmay* Ilka, aki ezidőszent *Temesvárott* vendégszerepel, a jövő héten, mint értesülünk, újabb három estét lép fel a *Népszínházban*. A diva ezuttal a *Nébántsvirág* és a *Szép Heléna* című szerepeit kívül a *Huszárszín* népszínműben is fel fog lépni.

**** Házi est.** *Eperjesen a Széchenyi Kör* tegnapi rendkívül érdekes zeneestét rendezett a 67-ik gyalogezred zenekarának közreműködésével. Az esten *Rudó* Ilona operakéseső nagy sikert aratott a Tannhäuser nagy áriájával. A közönség lelkesen ünnepelte a fiatal művésznőt, aki művészi énekével valóságos életragadta a hallgatókat. *Stépan* Aladár cimbalmon népdalokat adott elő bravuroz technikával. *Szemere* Márton gondnokától, *B. Kovács* Lenke szavától és a kalomazene- és Fekete dominóból adott elő részletek *Kohont* Lipót jeles vezetése alatt.

**** Hírek a Népszínházról.** *Z. Bárdi* Gabi, a *Népszínház* legifjabb primadonnája, mint értesülünk, már jövő hónap első napjaiban megváltja a színházról. A művésznő, mielőtt a *kolozsvári* színházban helyét elfoglalná, a bécsi Carl-Theaternek lesz vendége, ahol a *Szép Helénában* és *A modellben* fog vendégszerepelni. — Holnap, szerdán *A modell* kerül színpadra *Z. Bárdi* Gabival a címszerepben, holnapután, csütörtökön pedig *Guthi* Soma és *Rákosi* Viktor bohóza, a *Jupiter* és *társai*, melynek legutóbbi előadására zsúfolásig megtelt a színház nézőtere.

**** Színésznővendékek vizsgálja.** A Vígsház színésznőiskolájának növendékeit március 2-ikán, szombaton délután 3 óra körül nyilvános gyakorlati előadást tartanak. Színpadon kerül elő a *kolozsvári* tanár vezetése mellett a *Két árva*, *D'uery* és *Cormons* színműve. A helyiarak rendkívül melegségesek.

**** A Népszínház új operettje.** A *Népszínház* igazgatósága, mint értesülünk, megszerezte előadásra a *Little Miss Nobody* című angol operettet, mely az idén kerülni bemutatásra a *londoni* Theatre Lyric-ben. Az operett szövegkönyvét *H. Graham*, zenéjét *Godfrey* írta. Az operett a jövő évad újodásai közé lesz.

**** Operaelőadás a Telefon Hírműködésben.** A Telefon Hírműködés összes állomásán ma este a nagy kir. Operaházban színterítő *Bajazzók*, s utána *Sylvia*, *Diana* Nymphája balet zenéje lesz hallható. Leoncavallo drámai operája, mely állandó műsor-darabja az Operaházban, helleme szórakoztató fog szolgáltatni bizonyára az előfizetőknek. Az opera-közvetítés után a rendező esti felolvasás következik, majd annak végezté után 11 óráig még *csigányzene* lesz hallható a kagylókörön keresztül, melyet felolvassa az Enke és az Elite kávéház-ból közvetíti a Telefon Hírműködés.

MŰVÉSZET.

□ **A Brodsky-kiállítás megnyitása.** A városi Műcsarnokban ma egész eszöndben nyílt meg az a kiállítás, amelyet a nemrég elhunyt *Brodsky* Sándor festőművész képeiből rendezett a képzőművészeti tár-

sulat. A kiállítást mindjárt az első napon nagyszámú közönség tekintette meg és a kiállított képek közül sok kelt el. A tárlatot a többek közt megtekintette dr. *K. Lippich* Elek miniszteri osztálytanácsos, a művészeti osztály vezetője is. A kiállítás március 20-ig marad nyitva. A belépődíj 60 fillér.

(*) Mouray felolvasása. A főváros műértő közönségének élvezetes estére ad alkalmat a *Budapesti Újságírók Egyesülete*, amely egy felolvasásra megnyerte *Gabriel Moureyt*, a köztünk időző kiváló francia műkritikust. *Mourey* e hó 28-án, csütörtökön este 8 óra körül tartja meg felolvasását a *Budapesti Újságírók Egyesülete*-nek nagyteremben. Felolvasása tárgyát *Puis de Chavannesnak*, a XIX. század legnagyobb francia festőjének működését választotta. A felolvasás európai hírneve és külföldön nagyrabecsült szaktudása, valamint a tárgy érdekessége egyaránt azzal biztat, hogy a közönség nagy számban fogja meghallgatni. Mint értesülünk a magyar képzőművészek nagy része meg fog jelenni a tanulságos és élvezetes estén. A *Budapesti Újságírók Egyesülete* szívesen lát minden érdeklődőt a felolvasáson. Meghívók, amelyek egyszerűsödő beléptéjéig is szolgálhatnak, egész nap kaphatók az egyesület helyiségeiben, Kerepesi-ut 17. szám alatt.

FŐVÁROS.

(*) A főváros kölcsöne. A tanács mai ülésén hozzájárult a pénzügyi bizottságnak ahhoz a javaslatához, hogy a város 84½-es kurzus mellett adja el a harminc millió névértékű kötvényt. A tanács ily értelemben tesz javaslatot a csütörtöki rendkívüli közgyűlésnek.

(*) A tanító pragmatikája. A főváros, közoktatási bizottságnak ma kellett volna tárgyalnia a községi elemi iskolák igazgatóinak és tanítóinak szolgálati szabályzatát, ezzel kapcsolatban a szakoktatás ügyét is, de *Havas* Rezső indítványára mind a két ügyet az érdekeltes tárgyalás előtt kiadta az iskolaszéknek véleménynyújtás végett.

(*) Etnografiai színház. *Miskolczy* Henrik nyitrai színész a Városligetben etnografiai színházat akar nyitni s engedelmet kért a városától. Az engedelmet kívül még három ezer koronás szubvenciót is kér.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Bucsurás.** A budapesti királyi tábla bírói kara és a főügyészség ma testületileg elbucsuozott *Vértessy* Sándortól, a tábla érdemes elnökétől, aki most megrongált egészsége miatt nyugalomba vonul. A tábla ma teljes ülést tartott s a bucsu folyamán *Sárkány* József alelnök bejelentette, hogy ő is nyugdíjaztatást kérte.

Sárkány József alelnök nyitotta meg a teljes ülést. Szomorú kölétséget teljesít, ugymond, mert kénytelen bucsut venni *Vértessy* elnökötől, aki hét esztendő töltött a budapesti tábla élén, az igazságszolgáltatás nemes munkájában. Ugy érzi, véne a hosszú idők során kifejlődött tisztelet, szeretet és hála igaz érzelmek ellen, ha elhagyná ezt a bejelentést, ami abban áll, hogy ötven évet meghaladó önzetlen munkássága után most, hetvenhárom éves korában illetékes helyen ő is nyugalmazását kérte.

A tábla nevében dr. *Décsey* Zsigmond tanácselnök tolmácsolta erre a bírák ragaszkodását és tiszteletét *Sárkány* alelnök iránt, aki több mint három évtizeden keresztül egyik disze volt a bírói karnak. A lelkes élelész után dr. *Nyeriáczky* Antal bíró előadó fölolvasta a király leiratát, melylyel *Vértessy* elnököt föltment állásáról s neki a bírói pályán eltöltött érdemeinek elismeréséül, a *Ferenc* József-rend nagykeresztjét adja. Majd följelobsta az előadó a betegségé miatt meg nem jelent elnök bucsuzó köriratát, amelyben fájdalomnak ad kifejezést, hogy meg kell válnia munkatársától s mindazoktól, akikkel közszolgálati utolsó szakában együtt működött. Köszönetet mond a támogatásért; a baráti jóindulatról, amelyet tapasztalt s amely nélkül az elnök állással járó föladataival megküzdni nem lett volna képes.

Sárkány József alelnök erre előterjesztette indítványait, mely röviden e következők: A tábla az elnök bucsuzó-köriratát megörökíti a teljes ülés jegyzőkönyvében; a bírói kar a királyi kitüntetésért szerencsekívánatait fejezi ki; nyugalmába a táblának bálás rokonszenve, tisztelet és szeretete kíséri; az elnök arcképét megveszéri a díszterem számára s a bírák arcképét örök emléktől egy albumban ábrnyitja. Végül elhatározta a teljes ülés, hogy *Sárkány* József alelnök vezetésével ma délután négy óra körül küldötté meg egy a beteg elnököt, hogy tőle elbucsuozzék. A küldöttésg tagjai voltak az összes tanácselnökök, minden tanács legöregebb bírája *Székhely* Ferenc főügyész, a segédszemélyzet részéről dr. *Adolf* Sebestény elnöki titkár, a jegyzők részéről dr. *Biber* Gyula albíró és a kezelő személyzet főigazgatója.

§§ **Taaffe grófnő válópöre.** Ennek a társadalmi drámának az expozíciója sötét tónusokkal van tele. Boldogtalan házasság, öidökli gyűlölet. A grófi tőr az örültek házába akarja csukanni nejét, az egykor hatalmas osztrák miniszter leányát, kit súlyos idegaj

gyötör. A házastársak szétrálnak, a beteg asszony egy szanatóriumba vonul, hol egy fiatal szigorló-orvos nagy öntelaldozással ápolja. Az ápoló grófnő megszereti ápolóját, a csinos, szőke bajszú szigorló-orvos. Örök hűséget esküszik egymásnak, a grófnő megváltó állampolgárnő lesz, ügyvédet vall, s megindítja a válókeresetet férje ellen. Egyrészt az *engesztelhetetlen* gyűlölet másrészt a *szenvetlenség szerelme* sietti a válópör, mely a budapesti törvényszék előtt folyik. *Taaffe* Ilona grófnő, róla van szó, Budapesten lakik, mióta a szanatóriumot elhagyta. Ma férje gróf *Mathencoid* is megjelent Budapesten a békéltetési tárgyaláson, ügyvédje dr. Nagy Dezső kíséretében.

A grófnő is ott volt ügyvédjével dr. *Stehlo* Kornállal. A házastársak csak a törvényszéki teremben találkoztak egy-két percre. Annyi ideig tartott, míg *Andorffy* elnök kérdéseire kijelentették, hogy ragaszkodnak az elváláshoz. Sok kíváncsi ember ácsorgott a folyosókou, hogy egy pillanatra lássa az érdekes aru, alig huszonkilenc éves grófnét, a legújabb messzalliansz sokat emlegetett hősnőjét. Ösmert dolog ugyanis, hogy *Taaffe* Ilona grófnő, melyet a válópör lezajlik, örök hűséget fog esküdni *Feldmann* Gyulának, ki most készül az utolsó orvosi vizsgára s kit az újságok következetesen *Jakabnak* neveztek.

A mai rövid tárgyalás előtt a grófnőnek hosszabb ideig kellett várakozni a tárgyalási terem előszobájában. Volt ott több válni készülő asszony, s a grófnő egy ablakmelyedéssel érdeklődéssel nézte a vele egysorsú asszonyokat. Férje egy másik szobában várakozott, udvariasan elkerülte feleségét. Benn a tárgyalási teremben, míg a jegyzőkönyvet aláírták, egy tekintettel sem estek egymásnak terhére a házastársak. Megdöbbenően udvariasak és tartózkodók voltak. Ez volt utolsó találkozásuk. Legközelebb érdemben fog határozni a törvényszék.

§§ **Revolverlövésök.** *Füstös* Antal, noha egyszerű parasztszobában álló ember, a kriminális férjek csoportjához tartozik. *Dömsödön*, ahol *Füstös* Antal lakik, ezt így mondják, hogy *néhez természetű* ember. A feleségét azzal gyanúsította, hogy szeretőt tart. Ezen a jusszon aztán ütötte-verte. Az asszony ismételtén ott hagyta durva, réltkényv urat, aki ilyenkor könyörgésre fogta a dolgot. Addig rimázkodott, míg az asszony ismét visszatért hozzá. Sajnálta a rossz urat, de még jobban a két árthatlan gyermekét. Ezek miatt sokat tört boldogtalan házasságát. Talay aztán vége szakadt a türelmének. Az ura tudniillik vak dühében baltával kereste halálra. A megrémült asszony elszaladt *Majosházára* sógorához. Mészáros *József*hez. A múlt év október 11-én *Füstös* megint elment a felesége után, s kérte, hogy jöjjön hozzá vissza.

— Jól van, elmegyek, csak megvárom, míg a sógor hazajön.

— Vagy rögtön jössz, vagy soha! ordította magából kikeleve *Füstös* s egymásután kétszer rálőtt az asszonyra. A golyók szerencsére nem találtak. Az egyik az asszony kontyában akadt meg, a másik a szoknyájában. *Füstös* az után folytatta a lövöldözést. Utána utóit a menekülő asszonynak s közvetlenül közelről még egyszer rásütötte pisztolyát. Az asszony ijedéiben összerogyott, *Füstös* pedig abban a hiszemben, hogy az áldozat meghalt, hazament a talujába. A csendőrök csak ötödnapra tartóztatták le s akkor töredelmesen beismerte bűnét.

A pestvidéki esküdtszék előtt tegnap és ma tárgyalták ezt a bűnügyet. A tárgyalást *Rónay* Kamill elnök vezette. A vádatalóságot dr. *Halász* Lajos képviselte. A vádlottat dr. *Kisfalvi* A. Rezső védelmezte. A durva, erőszakos ember gyatrán viselkedett az esküdtek előtt. Azt erősítette, hogy nem akart a revolverrel kárt tenni a feleségében csak éppen ráijeszteni akart. Felfelé lött, a gerendáknak tartotta a revolvert.

— Hát akkor hogy jutott az egyik golyó az asszony kontyába? — kérdezte az elnök.

— Erről nem tudok számot adni, ez tisztára esuda.

— No mi nem hiszünk esudáknak, vizsgálta az elnök.

Egyrészt a vádlott a mai tárgyaláson is kikapós asszonynak vallotta a feleségét.

— Tartott biz az szeretőt, nem egyet. Rá tudom bizonyítani. Ezen írott fel a mérgelem.

Kiballagtatt *Füstös* német is. A csinos aru, alig huszonéves esztendő menyecske sirva panaszkolta el, hogy mennyit szenvedett az urától.

— Igaz, hogy magának szeretője volt, valami *Horvát* nevű ember?

— Nem volt nekem senkim az uram mellett. Csak úgy vaktában fogtam rá az uram. Egy mákszem nem sok, de annyit szeretőm sem volt.

— A férje pedig egész seragtanut idéztelt be, akikkel bizonyítani akarja, hogy volt valami a dolgotban.

— Esküdjenek meg, mondotta az asszony nyugodtan, ha nem félnek a törvénytől. Majd számon kéri tőlük a jó isten.

A tárgyalásra több mint harminc tanut idézték meg. Ezeknek kihallgatása az egész délutánt lefoglalta.

A bíróság a következő két kérdést intézte az esküdtekhez: Vétkes-e vádlott a szándékos emberölés kísérletében? Vajjon erős felindulásban követte el tettét. Az esküdtek mindkét kérdésre nemmel válaszoltak, mire a törvényszék *felműtő* ítéletet hozott. *Füstös* Antal visszakapta a szabadságát, de a feleségét nem. Szabadság és szerelme együtt sok lenne neki.

§§ **Szocialisták és katonatisztek.** A *Liebermann* szocialdemokrata és társai ellen az 58. gyalogezred

tisztjeivel szemben *Przemyslben* zsarolás és személyes szabadság megsértése által elkövetett nyilvános erőszak és más deliktumok miatt folyamatba tett bűnperben ma délben a przemysli törvényszék helyett delegált *tembergi* bíróság a vádlottakat a katonasággal történt összeütközésre vonatkozó eseményekből folyó vád alól *főmentette*. Kisebb deliktumok miatt két vádlottat hét napi, egy pedig 24 órai fogságra ítéltették.

Nyiltér.

(Az e rovat alatt közöltettek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Homburg vor der Höhe, február 26. *Vilmos* császár este Berlinbe utazott.

A német birodalomgyűléséről.

Berlin, február 26. A birodalomgyűlés mai ülésén a katonai költségvetés folytatódott tárgyalása alatt *Gosler* hadügyminiszter a Gröber képviselő által fölvetett *párba-j-kérdést* általános és történelmi szempontból megvilágítva, kijelenti, hogy meggyőződése szerint minden megtörtént, ami az ugynevezett *párba-j-mánia* elfojtására megtörténhetett. Ami személyes nézetét illeti, ő hozzájárul Gröber javaslatához, aki úgy nyilatkozott, hogy a párba-j-eső sorban *gyávadság* vádja esetén és másodsorban a sérteget vagy legközelebbi családtagjai személyének *téltelges bántalmazása* esetén nem kellene megakadályozni.

Jazdeuski panaszkodik, hogy a *lengyel katonáknak* eltiltottak hogy *lengyel kereskedőknél vásároljanak*.

Gosler hadügyminiszter azt feleli erre, hogy a lengyel lakosság eljárása a német kézművesekkel és kereskedőkkel szemben olyan volt, hogy *határozott intézkedéseket kellett tennie*. A lengyel agitáció veszélyeztette sok német iparos existenciáját. Ezért rendelkezett az é. hadtest parancsnoksága, hogy *amennyire lehet, a hadsereg szükségleteit német kereskedőknél szerezze be*. Nem mi kezdjük — ugymond — a vizslyt, ránk erőszakolták.

Jazdeuski tagadja, hogy a lengyelek a német kereskedők ellen agitáltak.

Gosler hadügyminiszter konstatálja, hogy azokat a lengyeleket, akik német kereskedőknél vásároltak, a lengyel lapokban névszerint felsorolták, s ezzel a vita véget ért.

Olaszország és a hármasszövetség.

Róma, február 26. Már néhány nap óta híre jár, hogy a kormány Béccsel és Berlinnel bizalmasan közölte, hogy *Olaszország csak abban az esetben hajlandó a hármasszövetséget megújítani, ha a kereskedelmi szerződésekre vonatkozó egyezmény már megkötötték*. Az ország hangulata olyan, hogy azzal a kormánynak kötelessége számolni.

A német tarifa-politika miatt.

Berlin, február 26. A német tarifa-politika máris érezteti káros hatását. Egy előkelő német gyáros, aki tagja a kereskedelmi szerződés tárgyalában kiküldött bizottságnak, ma a következő feltűnést keltő nyilatkozatot teszi közzé:

Az orosz kormánynak másfél millió márkára rugó árlejtésében én is részt vettem s noha az én ajánlatom volt a legelőnyös és a szállítási határidő betartására is kellő biztosítékot nyújtottam, ajánlatomat azzal a határozott megjegyzéssel utasították vissza, hogy felsőbb helyről volt rendelés következében az idő szerint Németországban semmit sem szabad megrendelni. A szállítást nem oroszországi, hanem külföldi cég nyerte el.

Németország minden részéből temérdek tiltakozó felirat érkezett a kormányhoz a gabonavámok emelése ellen, különösen holsteini, mecklenburgi és pomerániai gazdasági egyesületektől és kereskedelmi társulatoktól. Az asszonyok négyüléseket tartanak, amelyeken tiltakoznak az élelmiszerek drágítása ellen.

Azocarraga bukása.

Madrid, február 26. *Azcarraga* miniszterelnök ma átnyújtotta a regenskirálynak a kabinet lemondását. A regenskirályné kijelentette, hogy a képviselőház és a szenátus elnökeivel valamint a kisebbségek vezetőivel tanácskozní fog. Ezek a tanácskozások holnap kezdődnek és azt hiszik a válság pénteken nyer megoldást.

Madrid, február 26. A minisztertanácsban *Azcarraga* miniszterelnök ismertette a politikai helyzetet, majd visszapillantást vetett a kabinet történetéről és azt mondta, hogy a kamarák megnyitására *a harc állandó lesz*. Minthogy a kabinet nem számíthat a vezető politikusok támogatására, kénytelen holnap a regens királyné előtt fölvetni a bizalmi kérdést. A miniszterek erre beadták lemondásukat. *Azcarraga* miniszterelnök holnap szintén benyújtja lemondását.

A kínai hanyodalom.

Köln, február 26. A *Köln. Ztg.*-nak jelentik Pétervárról: Dél-Mandsuországnak újabban ismét zavarágos van; sok helyütt boxerek mutatkoznak, akikhez rendszeres kínai katonák csatlakoznak. Ez idő szerint négy kelet-szibériai gyalogezred, két zászlóalj vár-tüzérség, három üteg kelet-szibériai tábóri tüzérség, egy lovas-hadosztály, egy utász szakasz van Mandsuországnak s már ebből is az tűnik ki, hogy az oroszok állandóan akarnak itt meglepedni. Az orosz hatóságok lefoglalták a mandsu kikötőkben a tengeri vámokat.

Peking, február 26. Két boxer-vezér, *Jing-nien* és *Hansuhian* mult szombaton a *császár parancsára öngyilkos lett*.

Páris, február 26. Az *Echo de Páris*nak azt jelentik Pétervárról, hogy több igen fontos tanácskozás folyt amelyeken pontosan megállapították a szövetséges hadseregek szerepét és hogy a cár maga azt az óhaját nyilvánította, hogy a szövetségi szerződésnek több merőben katonai természetű pontját világosabban állapítsák meg. A megállapodásokat írásba foglalták, mert az orosz kormány ezt a francia hadsereg vezetőségének gyakori változása miatt szükségesnek találja.

London, február 26. A Standardnak jelentik Sanghajból tegnapi kelettel: Megbízható szingantui jelentések szerint *Tuan* és *Csang* császári hercegek, továbbá *Lan* herceg és *Tung-fu-szjang* tábornok Ningszsiába menekültek, amely város Szingantutól északra mintegy 300 mérföldnyire és Lancsaufutól tíz napi járásnyira van.

Peking, február 26. A kövek ma délelőtti értekezletet tartottak, amelyen összejelöltök azoknak a vidéki hivatalnokoknak a névsorát, akiknek megbüntetését fogják követelni a boxermozgalomban való részesség miatt.

Az oportói eset.

Madrid, február 26. Portugáliai hírek szerint, a *brasiliai* kormány jelentést tettett magának liszaboni képviselőjével az *oportói esetről*, amely tudvalevőleg abban állott, hogy néhány ember el akarta rabolni és *kolostorba vinni az oportói brasiliai konzul lednyét*. A braziliai kormány *magyarizatot kért* a portugál kormánytól.

Oportó, február 26. Az éjjel a kereskedelmi iskola növendékei és a rendőrség között *összeütközés* volt. Öt diák meg egy rendőr megsebesült. Mindkét részen sokan szenvedtek kisebb sérüléseket. Egy riode jansiroi távirat szerint az ottani portugál képviselőt az oportói eset miatt kövekkel dobálták meg.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, február 26. A Länderbank vezérigazgatósága közölte az igazgatótanácsal, hogy a leolt év netto tiszta jövedelme 7,015,539 korona volt.

Liverpool, február 26. (*Gabonapiac*) Amerikai buza 1/2 p-vel magasabb, amerikai tengeri 1/2 p-vel alacsonyabb, orosz 1/4 p-vel alacsonyabb. Liszt változatlan. Az idő felhős, nedves.

New York, február 26. (*Terménytőzsde*). (*Zárlat*) *Gyapot*: New Yorkban helyben 9 1/4 (9 1/4), Márciusra 8.99 (9.91). Májusra 8.97 (9.96). *New-Orleansban* helyben 9 1/4 (9 1/4). — *Petróleum*: Stand white New Yorkban 7.05 (7.95). Stand white Philadelphianban 7.90 (7.90). Refined in Cases 9.— (9.—). Credit Balances at Oil City 1.28 (1.28). — *Zsir*: Western steam 7.80 (7.85). Rohe és Brothers 7.85 (7.85). — *Tengeri iránzata* gyenge. — Februárura —.— (—.—). Májusra 46 1/2 (46 1/2). Juliusra 45 1/2 (45 1/2). — *Buza* iránzata lanya. Páros űszi helyben 81.— (81 1/2). Februárura —.— (—.—). Márciusra 79 1/2 (79 1/2). Májusra 80 1/2 (80 1/2). Juliusra 79 1/2 (80.—). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/4 (1 1/4). — *Kávé*: fair Rio 7. sz. 7 1/2 (7 1/2). Feb.-ra 6.05 (6.15). Májusra 6.20 (6.20). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.75 (2.75). — *Cukor*: 3 1/16 (3 1/4). — *Ős*: 26.65 (26.82). — *Béz*: 17.— (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, február 26. (*Terménytőzsde*). (*Zárlat*) *Buza* iránzata lanya. Febr.-ra 74 1/2 (74 1/2). Májusra 76 1/4 (76 1/4). *Tengeri iránzata* tartott — Februárura 89 1/2 (89 1/2). — *Zsir*: Februárura 7.47 (7.50). Májusra 7.47 (7.60). — *Szatonna* short clear 7.50 (7.65). — *Sertéshús*: Februárura 18.90 (14.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK

Romantika.

Hét éve koldulom szerelmed,
Hét hosszú éve, angyalom.
Fáradt madárként ér te hozzám
Hajdanta szárnyaló dalom.
Mélódium már kopottak,
A tavasz elhagy, itt a nyár —
Kijózanodtunk mind a ketten,
Be kár éretünk, ó be kár!

Hiába sirtam a tilinkón,
Én együgyű pástortygerok
Te érteid ejön a királyi,
Ki nem dalol s nem éreleg.
De rám bohó királykisasszony
Többé tudom sehose vár —
S szívem be fogja érni mással,
Be kár éretünk, ó be kár!

Megverte Isten azt az órá,
Amelybe' hús félszket rakok,
Kemény lesz minden párna nékem,
Ha rólad nem álmodhatok.
Reám egy elhibázott élet,
Reád kettőnek átka vár —
De sajna, majd csak elviseljük,
Be kár éretünk, ó be kár!

Még csak nem is ölelkezik majd
Sirunk felett két rózsát,
Amely kettészakadt szivekből
Egy éj alatt bimbózza nő.
Nem fonja együvé szerelmünk
Még az a hant se, mely lezár —
Moghalni sem lesz éremes hát,
Be kár éretünk, ó be kár!

Makai Emil.

† Széchényi István az egészséges lakásról.
Gróf Széchényi István nagy reformmunkáiban többször nyilatkozik arról, hogy a nemzet egészségügyi jólétének a megteremtésében mennyire fontos szerepet játszik az egészséges lakás. Dr. Purjesz Ignác az Egészségügyi Lapokban is közli gróf Széchényi Istvánnak egy erre vonatkozó nyilatkozatát:

— Földszinti alvó-szoba tökéletesen sohasem egészséges, habár legszárabb helyen áll is, vagy pince van alatta, mert minden eső után képződik a földből valami gőz, mely ébernek éppen nem ártalmas, de alvóra nézve igazi miazma. És noha a szántóvető osztályban a legtöbb egyén földszinti lakik és némi tájon mindamellett a nép mégis meglehetősen virágzó, az éppen nem argumentum a földszinti hálószoba mellett, de csak arra nyújt bizonyítást, hogy a nép itt-ott oly erős testalkatú és fajtája oly szívós zománccal, miképp kézzel foghatólag még sokkal több sem árt neki, mint a földszinti hálószoba, de vajjon szolgál-e kivált a

szopó és serdülő generáció egészségi kifejlésére az ilyféle hibás alvó-terem, ez az, mi itt számba veendő. Mire minden tétova nélkül azt lehet válaszolni, egy cseppet sem, sőt alkalmasint eszmétalan kis kezdőmegtartatnák a világnak, ha nem esnék mérges moosári kilehelésnek martalékául. Magyarország alacsonyabb síkjain a fal alkalmasint ocsóbb, mint a föld. Rakjunk ott tehát emeletre egy szerény kis falusi palotát. Az alvó-szobák mindig északra szolgáljanak. Hányzor hallja az ember azon orvosi tanácsot, ezen nyavalgónak levegőt kellene változtatni, valami magasabb vidékre távozni. Mért nem jut eszükbe messze föld helyett inkább földszintről az első, második, harmadik emeletre küldeni. Alkalmasint, mert a Tisza partján sok mód nélkül széles ház van ugyan untag, de magas ninos, pedig oda némi körülmények között, kivált hol a gazda sajnálja a pénzét és családjá nagy, 2, 3, sőt 4 emeletes ház is beillenek vajmi jól, hol aztán saját házában fellelné a páciens azon magasságot és légkört, melyet néki az orvos távol vidéken ajánlott.

† XIV. Lajos bukása. A Journal d'un Vaudevilliste Ernest Blum tollából kedves históriát közöl egy darabról, amelynek ez volt a címe: *Roqueleure vagy Franciaország legutolsó embere*. A Beaumarchais-Színházban történt. Az igazgatónak az az ötlete támadt, hogy néhány napra ház van ugyan untag, de magas ninos, pedig oda némi körülmények között, kivált hol a gazda sajnálja a pénzét és családjá nagy, 2, 3, sőt 4 emeletes ház is beillenek vajmi jól, hol aztán saját házában fellelné a páciens azon magasságot és légkört, melyet néki az orvos távol vidéken ajánlott.

— Rajtad nevetnek!
— Rajtam?
Elkeseredetten vettem egy pillantást a nézőtérre. Erre egy hang felkiált a színpadra:
— Az nem lehet! Ez valami konglóbágyárosnak a reklámja!

Utána egy másik:
— Nézd csak egy 11-es! Az anyósom házszáma! Még most is látom, hogy a proscénium pályában ülő két hölgy annyira kacagott, hogy az egész ház öket nézte. Folyton dühösebb lettem és azt kérdeztem a kollégámtól:

— Hát mi az? Mért nevetnek?
— Nem tudom, talán egy kicsit nagy a parókád; azon nevetnek!
Hirtelen elhatároztam magam egy merész tetre: lekaptam a fejemről a parókát.
Öt percig tapsoltak!
Sosem játszottam többé XIV. Lajost. Pedig jól festtettem a köztümben...

† A hitbusgó Verdi. Verdi nemcsak hívó katolikus volt, de hitét nagy előszeretettel védelmezte is. Mikor Párisban jelen volt a Requiemjének próbáin, egy híres újságíró azt mondta neki:

— Az ön Tuba miruma megdöbbentő alkotás, az ember azt hinné, hogy csakugyan komolyan veszi az utolsó ítéletet.

— Nagyon is komolyan veszem, mint mindent, amit a katolikus egyház tanít, — válaszolá Verdi. — Fől nem foghatom, hogy őhet egy művész vagy költő vallás nélkül. Ha Requiememnek csakugyan van értéke, az csak önnét lehet, mert az egy hívőnek a munkája.

Az újságíró meglepetve viszonzá:

— Azt hittem, hogy ön barátja és bámuloja volt Garibaldi-nak, aki pedig nagy szabadgondolkodó hírében állott?

Verdi nevetett.

— Garibaldi, — mondá — nagyon különös szabadgondolkodó volt. Volt a seregében egy kapucinus tábóri lelkész, és erősen hitt a Szt. Januárius csodatettében; sőt a szentnek kápolnáját, mikor Nápolyba bevonult, pompás ajándékkal lepte meg. Ami engem illet, ismétlem önnek, hogy nem vagyok ugyan szenteskedő, de bevallott katolikus vagyok.

† A vőfélyek esze. Rendkívül érdekes dolgozat közli dr. Hermann Antal, a kiváló etnografus a *Debreceni Újságban* a vőfélyek rendtartásáról. A Nemzeti Múzeum történelmi osztályában egy érdekes negyedrétű bőrkötésű magyar kézirat van Debrecen városától, a nemes vőfélyek könyve 1731-ből. Csak az elején és végén van beírva néhány lap, a közepe üres. Elől van a *Vőfélyek Instrukciója*. Aztán négy kivonat a városi jegyzőkönyvből, magyarul, vagy latinul és magyarul, a vőfélyek dolgait szabályozók. Végre a vőfélyek tagjainak névjegyzéke 1765-től 1795-ig. A legérdekesebb a vőfélyek rendtartása, amelyből itt közlünk néhány részletet:

1. Más becsületés Céheknek példájok és jó rendtartások szerint, szükséges a becsületés Vőfélység is, jó rendben állíthatni; mindenek előtt megkivántatik,

vissza Andrej, úgy gondolta, hogy elég volt a társalgásból.

— Jól van már! Jobb volna, ha vigyáznál a nyelvedre. Utólevél van?

— Már hogynye volna.

— Mutasd, mi van a zsákosban?

— Minek? Semmi sincs ott a tiedből — válaszolt Andrej ingerülten. — Hiába fecséreljük az időt.

— Tedd, amit parancsolunk s ide figyelj.

Andrej vállat vont s megmutatta a zsák tartalmát. A rendőr megnézte s kezdte belátni a saját ostobaságát.

— Hát te? — szólt Györgyhez fordulva nyugodtabb hangon.

— Sigaev Semén. Szintén hazatérőben.

— Testvérek?

— Féltestvérek — igazítá helyre György. Eszébe jutott, hogy milyen kevéssé hasonlítanak.

Már egész sereg ember várt a kapunál.

— Elmehet, — szólt végre a rendőr.

Andrej hátráa tőla a zsákot s szerencsésen elfutottak tekintve a jelenetet, indulni akart. Most azonban a másik rendőr, aki mindeddig nem avatkozott bele a dologba, haragos társa felé fordult s Andrej szerencsésen cipőjére mutatva, néhány szót sugott a fülébe:

— Hé megállni! — kiáltott Andrej elé állva. — A rendőrállomásra mentek.

György is megállt; feladta a játékot.

— Mit csinálunk ott? — szólt Andrej. Be nem rugtam és az utlevélem rendben van.

— Azt majd ott meglátjátok! A mi dolgunk feltartóztatni benneteket.

— De miért?

— Az a mi dolgunk.

A deleg kezdett elszunnyasztani. A két tökfülkővel könnyen elbamboltak ugyan, de hogyan meneküljenek el világos nappal, gyalog.

Andrej hevesen tiltakozott a bánásmód ellen, hivatkozott az utlevélre, a sok szép állásra, amelyet a városban betöltött, a sok mesterre, akik a legjobb bizonyítványt adták róla. Ezalatt gon-

REGÉNY.

A rajongók.

— REGÉNY —

Irta: STEPNJÁK.

(83)

Ami ott lenn elrejtve mennydörgött a szív legmélyén, most elemi erővel tört ki. Egész lényét elárasztotta a folyékony tűz, s mint utjába eső fát, erdőt, házat a rohanó láva, ugy seperte el a ragaszkodás, szánalom, szerelem kicsinyes érzéseit. Megállott a szoba közepén. Szemében a borongó szikra fenyegető lángra lobbant.

A döntés visszavonhatatlanul megtörtént. Most már lehetett róla beszélni.

Felköltötte Györgyöt s megmondta neki, hogy mi végre utazik Szent-Pétervárra. György nem valami nagy lelkesedéssel fogadta a hírt. Inkább lesújtóan, mint felemelőleg hatott rá — főleg Tania miatt. Azonban egytértett Andrej elvi érvelésével, s mást Andrej most nem is akart.

Azután felkeltették Vatajkót, aki a másik szobában aludt s hozzáláttak az előkészületekhez. Jónak látták csak nyolc óra után indulni; ekkor indultak haza a parasztek a vásár után.

A vászonzsákokban, amelyet a Sigaev testvérek küldtek, kenyeret és sót találtak, mérőpálát, néhány könnyű szerszámot s két rövidnyelű erős fejszét. Fülöp küldte el a kedvence fegyverét. Andrej és György az övik mellé tűzték őket. Nemesak a jelmezt egészítették ki, hanem szükség esetén fegyverül is szolgálhattak. Az általános hatást egyedül a cipőjük zavarta kissé. Vatajkónál akadt egy pár vadászcizma, amely kitűnően megfelelt Györgynek. Andrejnek uri cipőjében kellett mennie s ez nem éppen vált javára az öltözkéne. Elbucosztak házigazdájuktól s sietve távoztak.

Amint megérkeztek a város kapujához, két rendőrt láttak a kijáratnál ügyelegg. Ez nem éppen örvendetes látvány volt. A szeszmonopolium eltörlése óta eltávolították a városok kapuiból a rend és törvény élő oszlopait. Mindössze két fekete-sárga-fehér pózna képviselte a kormányhatalmat. A két rendőr jelenléte semmi esetre sem volt véletlen.

Ez a föltevés, amint közelebb értek, mind valószínűbbnek bizonyult. Egy parasztcasszony, kis gyerekek kosarában nyugodtan ment át. Két öreg embert — egy városit és egy parasztot — tetőtől talpig végig mértek, de nem szólították meg. Az egyik ötven, a másik vagy hatvan esztendősen lehetett.

Egy fiatal munkással majdnem verekedtek. Néhány kérdést tettek, s ő bizonyára szemtelenül válaszolt, mert az egyik rendőr öklöbe szorított kézzel rohant rá. A legény elhárította a csapást és nevetve elszaladt. A rendőrség nem valami népszerűségnek örvend a munkások között.

A mi utasaink csakhamar kitalálták, hogy a két naplopó mi járatban van.

— Jó lesz elkészülnünk, szólt György harcias hangon.

— Legkevésbé sem, felelt Andrej. Arra még ráérünk. Csak bizd rám. Majd kibuvunk.

Valóban sajnálta, hogy nem utasította vissza György társaságát. Felesleges volt őt is kitenni a veszélyeknek.

— Allj! — szólt a rövidlábú rendőr, elállva az utat.

Megálltak.

— Kik vagytok s hová mentek?

— Acsok, hazamenőben — volt Andrej nyugodt válasza.

— Né? Cim? Tartomány? Tartózkodási idő a városban? — kérdé gyors egymásutánban a a rendőr. Andrej habozás nélkül válaszolt. Jól megtanulta az utlevélet.

— Miért nem vonat? Manapság minden ember vonaton utazik.

— De remélem, az utak szabadok — vágott

hogy bizonyos Gazda, vagy Előjáró állítsák elő, aki a Társaságnak dolgaira szorgalmasan vigyázzon és akitől a többi függjön és engedelmessédjék neki.

2. Társaságokban a Völésére olyan személyt fogadjanak, aki mind a városi Concivitáshoz, mind a Völésére bites köteles legyen.

3. Minémiségre nézve pedig legyen a Völésy emberséges, tisztességes, jó hírű, nevű, kegyes, Istentől jámbor, igaz beszédű, állhatatos, nem cselszop, trágár, fajtalan, hamis beszédű személy.

4. Ha valamelyik olyan alkalmatlan s rendetlen és tilalmas dolgot cselekszik, melylyel a Magistratus híre nélkül meg lehet büntetni, szabad lézsen a gazdának egy forintig meg büntetni, ha pedig tetemesebben vétkezik valamelyik, a Magistratusnak hírről tötéssék; úgy aki hivataljában rendszeren el nem jár, avagy a lakodalmakban a vendégeknek eloszása előtt meg részegedvén, magát a szolgálatra alkalmatlanná teszi, az olyant is először egy, azután is egy forinttal — megbüntetni szabad lézsen, ha pedig sem a bíróság, sem intéz nem fog rajta s magát meg nem jobbittya' tiszteltől fosztaték meg.

5. Senki a lakodalmakban adni szokott rendes fizetésén felül, fizetés nem végyen, hanem aki jóakarattal arra indítatik, hogy többet adjon szabados lézsen fel venni.

6. Ha valaki a szegény lakosok közül Völésyt nem talál, a Gazda tartozik 8 poltra fizetésért, az olyannak Völésyt rendelni és állítani.

7. Hogy pedig ez ideig való alkalmatlanságunk el távoztassanak, a fel hirdetőt dolgában, a Völésy egy igazgassa dolgait, hogy szombaton délvén hangrogas után, mingyart ott legyen Predikátor uramék házában, hogy egyszer egygyik, mászszor másik, ki elébb, ki utóbb, ki éjéka ne alkalmatlankodjék Ö Kegyelmeinek. Aki kútkömben cselekszik, ezenfél meg büntetessék, senki pedig Vasárnaptól a fel hirdetőtől el ne halassza.

8. Az esküdtetésre szerdán ki-ki 9 órakor fel menyeyen, aki azután megyen híjába jár.

9. A Pártától való pénz váltáság ezenfél találta'tik, senki a Menyvaszony pártját el ne vegye, ha elveszi a szokás szerint, váltáság nélkül adgya vissza és a miben a Gazdával meg egyezik, annyit fizetésel elégedjék meg.

10. Ha valamely ember pedig a conventiója szerint megfizetni sem akar, hivattassék Magistratus eleiben meg fizetnek a dolog costálván véle.

11. A Társaságnak jó rendit, szokását ki-ki megtartasa, a Völésyék közül minden maga alkalmattatásában, másként a Gazdának a limitált pénzig szabad lézsen megbüntetni, a negyedik punctum ereje szerént.

+ **Petrarca oselédel.** Már az ó idejében is voltak eselédmizériák. Legálabb ezt olvashatjuk ki a leveleiből. Egész gyűjteményt lehet összeszedni a a költő levelezéseinek olyan részeiből, ahol az ó korában is nagyon fontos „eselédkérdésről” értekeznek. A költő folytonosan panaszkodik a kiszolgálás miatt. Boldog volna, ha ettől a kiálhatatlan teheről megszabadulna.

— Solgáknak hívják őket, — írja egy helyen, — valójában pedig harapós kutyák, éhietetlen fickók.

— Solgáknak hívják őket — panaszkodik a költő, — holott tulajdonképpen ők az urak, semmire-

dosan megtekintette a környezetet és elkészült a legrosszabbra.

— Semen, — szóló Györgyhöz fordulva a sértett ártatlanság hangján, — menj és hívd el Arkipórt ur ügyvezetőjét. Nincs messze, — szóló magyarázólag a rendőrökhöz fordulva.

Györgyöt akarta eltávolítani. Egyedül sokkal jobban érezné magát s épp oly jól boldogulhat.

A rendőröknek semmi kifogásuk sem volt; erre az esetre nem volt utasításuk. György azonban nem mozdult. Átlátta Andrej szándékát s „üzleti szempontból” teljesen helyesnek találta. Még sem vitte rá a lelke, hogy otthagya Andrejt. — Inkább nem megyek, — szóló. — Efm Gavrilics olyan különös. Még megharagszik, ha ilyen csekélységért zavarjuk.

Andrej nem erőszakolhatta. — Nohát menjünk a rendőrlómásra. Sietünk. Mindenekelőtt el akarta hagyni a helyet, mert a kapunál már is nagyon soká voltak.

— Várjatok az őrájatra, szóló a rendőr. Nem hagyhatjuk el a helyünket a kedvetekért. Küss tovább mentek s leültek a földre. Pipát vettek és rágyújtottak.

A nép nemokára szétozolt s a rendőrök is abbahagyták a megfigyelést.

Azonban nem volt vesztegetni való idejük. Az őrájrat minden pillanatban eljöhett.

— Kend meg a gazember markát, szóló halkan György.

Andrej bólintott. Ő is éppen vesztegetésre gondolt. Alkalmas perccel választott s odaszólt a rendőrök:

— Hallja csak barátom. Mennyiért hagy békén elmennünk?

— Mit adsz? — volt a kapzsi felelet?

— Ezt itt, szóló Andrej néhány rézdarabot csörgetve.

Ha nagyobb összeget ajánl, elrontja az egész dolgot.

(Folytatása következik.)

kellő és léha zsarnokok. Az egyiket azért nem használhatják, mert még nagyon fiatal, a másikat meg azért, mert már nagyon öreg; az egyik nagyon széles, a másik lombra. A leíróval sem volt sehogysen megelégedve, pedig sajnos, ilyenekre mindig volt szüksége, nem talál bennük egyebet „önző lustaságnál és lusta önzésnél.” Évekig tart, míg lemásolnak egy könyvet, amelyet ő egy-két hónap alatt megírt és a végén kisül, hogy mindig mást írnak, mint a mi előttük van, olyan ostobák, hanyagok és léhák.

Csak bosszúsága és kellemetlensége van velük. Kívételt csak egyetlenegy képezett, egy fiatal ember, akivel úgy bánt, mint a saját gyermekével. Es ez is, mikor már több évi bizalmas együttlét után sok hasznos tudnivalót eltanult a köllőtől, egyszerűen otthagya. E mellett barátaitól egyre azt hallja, hogy az ő szolgáló meg a legjobbak a többiekhez képest, pedig ő ezeknél rosszabb embereket nem képez. Ha meg valaki a szolgálóit irigyelte tőle, az ilyennek a társasága valóságos pestis, mérég volt rá nézve. Volt idő megint, mikor azt tervezte, hogy maga fog cselédeknek nevelni magának, de be kellett látnia, hogy javíthatatlanok és tehetetlen megadással nyugodott bele a megváltozhatatlanba. És mégis — még Petrarkának is kell dicseretet mondani a cselédekre, ha meg akarja mondani az igazat. De ki az, aki csak rosszat beszélhetne a cselédekről, a nélkül, hogy az igazság ellen vétené.

Vaucluseban volt a köllő házában egy öreg gazdaszóny. Olyan csunya volt a szegény, hogy a köllő trérlásán írta: ha Helénának olyan kiaszott és napbarnított arca lett volna, Trója még ma is fönállana. De az is bizonyos, hogy a legodaadóbb, legszerényebb és legszorgalmasabb lény volt, a minőt csak képzelné lehetett. Egész nap a legelőtőbb forrásban is künn volt és dolgozott, este egészen jókedvűen jött haza és egy neki látott a házi munkának, mint valami fiatal leány, jókedvvel, zugolódás nélkül, magáról egészen megfeledkezve, ha ura vendégeinek kifogás-talan kiszolgálásáról volt szó. Ezenkívül még egy derék tisztartóját szerette nagyon a köllő. Clermonti származású volt, Raimond Monet-nak hívták. Tizenöt éven át élvezhette a köllő a munkásságát ennek a derék embernek, aki 1353 január elején halt meg.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A Belvárosi Takarékpénztár részvénytársaság igazgatósága tudatja velünk, hogy az intézének évek során át volt cégvezetője, Reiman Gyula, önállósítván magát, a takarékpénztár szolgálataiból kilépett és cégjegyzése ennélöngva megszűnt. — A takarékpénztár igazgatósága helyébe Vadnai Géza főkönyvvizetőnek adta meg a cégjegyzési jogosultságot.

Az Első Magyar Sertésbizálgó Részvény-társaság ma délelőtt tartotta XXXII-ik rendes közgyűlést. Az igazgatósági jelentés szerint a kőbányai sertésüzlet 1900-ban kedvezőbb zsrir- és szalonakereskedés mellett kielégítő értékesítési viszonyok között folyt le, de a piac forgalma az előző évhez hasonlóval valamivel visszamaradt, mert Szerbiából mintegy 13.000 darab sertéssel kevesebb hozottat ide. Ez az utóbbi körülmény és az, hogy a társaság magyar ügyfelei az év első felében kevesebb sertéssel látogattak a telepet, okozta azt, hogy a tavalyi eredmény az 1899-ikénel valamivel kedvezőlenebb. Az összes cselekvő vagyon lekiismeretes főbeeslése mellett a tiszta nyereség 74.854 K. 76 f. illetőleg az 1899. évi nyereségáthozat 19.237 K. 48 f.-rel együtt, összesen 94.092 K. 24 f.-re rugott. Ebből osztalékra 60.000 korona jut, részvényenként 24 korona; 20.115 K. 48 f. a jövő évi számlára vitetik át. A közgyűlés úgy az igazgatóságnak, valamint a felügyelőbizottságnak a főmentvényt minden irányban megadta. Végül a felügyelő-bizottság eddigi tagjait újból közfelkiáltással megválasztotta.

A Magyar vasuti forgalmi részvénytársaság március 16-én délelőtt 11 órakor a társaság hivatalos helyiségeiben (Budapest, V. Föld-utca 10.) V. rendes közgyűlést tartja a következő tárgyszorozattal: 1. Az igazgatóság évi üzleti jelentése. 2. Zárószámadás, évi mérleg és a felügyelő-bizottság jelentése. 3. A tiszta nyereség hovatartása iránti határozathozatal. 4. Határozathozatal az igazgatóság és a felügyelő bizottság részére való felmentvény megadásá iránt. 5. Igazgatóság választása. 6. A felügyelő bizottság évi üzleti-díjának megállapítása.

Szőlőtelepek vizsgálata. Kismartonból jelentik: Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter szakemberekből álló bizottsággal tüzetes vizsgálat alá vettette a Kismarton és vidéke szőlőhegyeinek talajviszonyait, eldöntendő az a kérdés, vajjon szénkénegezzel tartás-e főnn szőlőket, avagy helyesebb lenne az újáépítés munkájára térni? A miniszter a bizottság jelentését kinyomattá és az érdekelt gazdaszótály közölt való kiosztás végett megküldötte. A város közgyűlése ezért, valamint a vizsgálat eszközléseért köszönő felirat küldését határozta el.

A kopár területek beerdősítése. Darányi földmívelésügyi miniszter, hogy a kopár erdőterületek beerdősítése akcióját még nagyobb méretűvé tegye, elhatározta, hogy tizennyolc újabb csemete-kerlet létesített. Ez által a telepek száma 40, területük pedig

736 holdra növekedett. Így évenként 20 millió csemetével többet termelhetnek és képesek lesznek 30 ezer holdat beerdősíteni.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Ungár Ignác és Társa kereskedőék Heves, Schusnigg Jakab fakesereskedő Hirschegg-Rein, Hajek József kereskedő Prága, Schneid Salamon bórkereskedő Lemberg, Gottler Jakabné és Társa Új-Késke, Schilder Robert kereskedő Fulnek, Deutsch József kereskedő Nyiregyháza, Vioek Jakab kereskedő Nachod, Gunthersdorfer Károly kereskedő Mauer, Goldberger Simon ruhakereskedő Baden, Kleiser József B.-Leipa, Soustruznik Antal kereskedő Ziskow, Pracht József szövöttárkereskedő Petersdorf, Rössler Antal Hamdorf, Stanekovic Frajo kereskedő Diakovár.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatósági közveitők üzleti jelentése.) Középes forgalom mellett adásának az egyes üzletágakban a következőképp alakultak: Vaj és turóban igen élénk az üzletmenet. Tészöveketzi elsörendü teavaj kilogrammjáért: 1.80—2.20 koronát, friss, természetes főzővaj kilogrammjáért: 1.50—1.60 koronát biztosíthattunk beküldőinknek. — A piac minden mennyiségű felvételre képes és ezért ajánlatos az állandó rendszeres szállítás. Prima tehénturó 16—26 fillérrel, II. rendü tehénturó 12—16 fillérrel kel kilogrammonként. — Tojásban változatlan a hangulat. A hozatalok csekély terjedelműek. — A huspicacon 68—69 koronát jegyez a prima tojás eredeti ládjája. Vadlécék közül szarvasok mindenfélől nagy tételekben érkeztek és ennek következtében az árak hanyatlottak. A mai pacaon 64 fillérrel fizették a szarvas kilóját egészben. — Vadsertés nagyság szerint 60—78 fillért jegyez kgként. Vágott ludakban igen jó a hangulat és készleteinket 120—128 koronás árban helyezték el, másod rendü áru 108—116 fillért jegyez — Vágott hízott pulyka 1:10—1:20 fillér. Jó minőségü marhahus átláulja 76—88 fillér eleje 60—74 fillérrel van forgalomban. Vidéki borjut hosszant mérve, vagyis sulyelonvas nélkül 80—92 fillérrel fizették kg.-ként. — Pörkölt nehéz sertések mai jegyzése 76—80 korona métermázsánként. Szalonna nélküli sertések mmázsája 72—80 korona minőség szerint. — Bárány állandóan bőven érkezik. Elsörendü bárányok páráért 12—16 korona, másodrendüekért 9—11 koronát fizettek minőség szerint.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten 42.— korona pénzben, 42.50 korona árban. Bécsben a nyersszesz ára 39.— korona pénzben, illetve 39.60 korona árban.

Borjavásár. 1901. évi február hó 26-án. (A budapesti marhavásárérti vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás: Belöldi élő borju 360 drb, leölt borju 8 db, bécsi borju — db — db, horvát, növendékmarha 10 darab, bárány élő 30 darab, leölt bárány 157 darab. Árjegyzések — Belöldi élő borju I. rendü 74—82 f.-ig, kivételes 90 f., II. rendü 66—72 f.-ig, I. kilónkint leölt borju I. r. 70—80 f.-ig, II. r. — f.-től — f.-ig, kivét. — f. kilónkint levonas nélküli. Bécsi leölt borju — f.-ig. Növendék marha — f.-től — f.-ig, I. r. — f.-ig, közepminőségü 44—46 f.-ig, alárendelt — f.-ig, I kilónkint, Bárány élő 15.—17 k., leölt bárány 10.—13.50 K., kivételes ár — k.-ig páronkint. — Az irányzat kezdetben élénk volt, de később elanyhult. Az ársökkenés 3 fillér kg.-kint.

Budapesti sertés-konsumvásár. A ferenovárosi petróleum-rakodónál lévő székcs-íróvárosi sertés-konsumvásár árjegyzése 1901. évi február 26. Készlet 350 darab. Erkezeti 1608 darab. Összesen 1968 darab. Eladatott 1247 darab. Maradt 711 darab. Napi árak: 120—130 kilogramm sulyban 88—90 koronájig, 220—280 kilogramm sulyban 88—92 koronájig, 320—380 kg. sulyban 86—92 K.-ig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilós 80—86 koronájig. Malac 80— kgrig — korona. A vásár élénk.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásársarnokban tegnap megtartott sertésvásárra bejelentettek 11910 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak: 4845 darab fiatal sertést, 6562 darab magyari hízott sertést, — nehéz sertést, összesen 11897 darabot, irányzat gyenge.

Jegyzések: kgként élő sulyban (a fogyasztási adót nem számítva) első rendü sertés 86—88 fillér, kivételesen 90 filléren, közepminőségü sertés 80—84 fillér, könnyü sertés 68—73 fillér, fiatal sertés 56—74 fillér.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, február 26.

A buzaüzlet ma kedvező hangulatban nyílt meg és 17.000 métermázsra tartott árakon kerül eladásra. Zárlat felé az irányzat szilárdra vált és néhány tétel magasabb árt ért el, Tengeri és árpa szilárd. Rozs változatlan.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 800 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 300 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 300 mm. 79 k. 7 K. 82 1/2 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 75 f., 200 mm. 78 5 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 72 1/2 f., kevert, 100 mm. 77 3 k. 7 K. 72 1/2 f., kevert, 100 mm. 78 5 k. 7 K. 72 1/2 f., kevert, 300 mm. 78 3 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78 5 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 77 3 k. 7 K. 75 f., 200 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 76 5 k. 7 K. 52 1/2 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 50 f., 200 mm. 75 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 85 f., 200 mm. 75 k. 7 K.

Pestvidéki: 500 mm. 78 k. 7 K. 68 f., 200 mm. 77 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 55 f.

Felhőmegyei: 400 mm. 76 k. 7 K. 60 f. Makói: 2500 mm. 78 1/2 k. 7 K. 85 f., 3000 mm. 77 1/2 k. 7 K. 80 f.

Bajai: 3800 mm. 78 1/2 k. 7 K. 25 K. Raktárból: 1000 mm. 76 k. 7 K. 65 f., 1600 mm. 75 1/2 k. 7 X. 62 1/2 f., 1000 mm. 75 1/2 k. 7 K. 65 f.

Mind három hónapra. Rozs: 200 mm. 7 K. 26 f., 100 mm. 7 K. 20 f. Kézpénzfizetés mellett.

A kőszári hivatalos jegyzése a budapesti ár- és értéktőzsde szokásai szerint, kézpénzben 60 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for Buza, Kilós, K.-tól, K.-ig, and Kilogramm ára. Rows include Tiszavidéki, Felhőmegyei, Pestvidéki, Bányási, and Bócák.

Table titled 'Egyéb gabonanevek' with columns for Buza, Kilós, K.-tól, K.-ig, and Kilogramm ára. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, and Képes.

A határidőszület folyamán a következő kőtészek lértének:

Table listing market prices for Buza, Rozs, Zab, Tengeri máusra, and Repece augusztusra.

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table listing closing prices for Buza, Rozs, Zab, Tengeri máusra, and Repece augusztusra.

Délután fél 5 órákor zárul:

Table listing closing prices for Buza, Rozs, Zab, Tengeri máusra, and Repece augusztusra.

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde magas külföldi zárlatokra szilárdan indult, a nélkül, hogy számottevő változások fordultak volna elő. A zárlat tartott volt.

A helyi piac csekély forgalmu volt, némi előnyben Jelzálog- és Leszámitoló-bank részeseültek, ugyszintén Rimamurányi, melyek mindmegganyian 1-2 koronával javultak.

A déli tőzsde kezdetben változatlan, végül alacsonyabb külföldre egy árnyalattal gyengébben mozgott. A zárlat esendes.

A helyi piac tartott. A járadékpia elhanyagolt a valutapia változatlan maradt.

Az előtőzsde tartott. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 684.—, Osztrák hitelrészvény 674.25-675.—, Államvasut 671.—, Jelzálogbank 444.—445.—, Leszámitoló 429.50, Rimamurányi 481.—481.25 korona.

A déli tőzsde gyengébb. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 683.75-681.75, Osztrák hitelrészvény 673.50-674.50, Államvasutak 670.50-672.—, Jelzálogbank 444.50-445.50, Leszámitoló 429.50, Köszári 576.—577.— korona.

Forgalomba került: Salgótarjáni 634.—635.—, Adria 452.—, Villamos vasut 280.—280.50 korona.

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 674.—, Magyar hitelrészvény 683.50, Leszámitoló bank részvény 429.—, Rimamurányi vasműrészvény 480.—, Osztrák-Magyar államvasut 671.—, Közúti vasut részvény 579.—, Városi villamos vasut részvény 277.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerü hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 43.—48.—, korona. Vörös aprószemű 48.—50.—, korona, vörös erdélyi —, korona. Vörös bánási —, korona, középsemű 55.—58.—, korona, nagyszemű 61.—65.—, korona. Disznószir: budapesti: 55.—55.50, korona, vidéki —, korona. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —, korona. városi 4 darabos 45.—45.50, korona, 3 darabos 47.50-48.—, korona, füstölt —, korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.—15.25, korona 120 darabos —, korona, 100 darabos 16.—16.25, korona, 85 darabos 17.—17.25, korona, azonnali szállításra, Szerbiai szokás szerinti minőség —, korona, 100 darabos —, korona, 85 darabos —, korona. Szilvaiz: szlavóniai 19.25-19.50, korona, szerbiai 18.—18.50, korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Fécs, február 26. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A külföldi jelentések bágyadt árfolyamokról hoztak hírt s ehhez járult az enyhe idő, amely az itteni piacon szilárd irányzatot keltett. Ehhez a kezdeményezést a budapesti piac adta. Kötettek: Buza tavaszra 7.75, 7.75, 7.74, buza május-júniusra 7.82, 7.84, buza őszre 7.94, 7.95, rozs tavaszra 7.64, 7.63, 7.66, rozs május-júniusra 7.63, 7.64, rozs őszre 6.97, zab tavaszra 6.55, 6.56, tengeri május-júniusra 5.49, 5.50, 5.49 koronán. Jegyezettek: tengeri július-augusztusra 5.61, 5.62, reepe augusztus-szeptemberre 13.—13.10 koronán.

Zárlatok maradtak: buza tavaszra 7.76, rozs tavaszra 7.69, 7.68, tengeri május-júniusra 5.51, rozs őszre 7.—7.71 koronán.

A bécsi értéktőzsde.

Előtőzsde barátságos az irányzat. Déli tőzsdén is arra a hirre, hogy a német bank a kamatlatát 5-ről 4 1/2%-ra szállította le.

Zárlat szilárd. Berlii magándiscontó 3 1/2%.

Bécs, február 26. (Magyar értékek zárlata.) 4 1/2%-os aranyjárdék 118.15, Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 142.—, Magyar vasuti kölcsön ezüstben 103.35, Magyar keleti vasuti állami kötvény 119.—, Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 428.—, Rimamurányi vasműrészvény 481.—, Magyar koronajárdék 93.60, 4 1/2%-os Magyar földteherm. kötvény 92.85, Magyar hitelbank részvény 683.—, Magyar nyeregeményi kölcsön sorsjegye 169.50, Kassa-oderbergi vasuti részvény 358.—, Magyar kereskedelmi bank 24.60 Magyar cukoripar 1905.—

Bécs, február 26. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2%-os papírjárdék 98.50, 4 1/2%-os osztr. aranyjárdék 118.15, 1860-iki sorsjegye 137.50, Osztrák hitelrészvény 392.—, Angol-osztrák bank 275.50, Bécsi bankjegyetűl 470.—, Osztrák-magyar bank 1674, Déli vasut 105.50, Dunagőzhajózási részvény 770.—, Dohányrészvény 297.—, Cseászri és királyi arany 11.35, Német bankváltók 117.40, 4 1/2%-os ezüst járadék 98.40, Osztrák koronajárdék 98.05, 1864-iki sorsjegye 208.—, Osztrák hitelintézeti részvény 673.75, Unionbank 540.—, Osztrák Lánierbank 415.—, Osztrák-magyar államvasut 670.50, Elbavölgyi vasut 480.—, Alpési bányarészvény 444.—, 20 frank. arany 1908, Londoni váltóár 240.50, Bécsi Tramway Litt B. 274.—, Bécsi Tramway Litt A. 276.—, Lipót kőb 375.—, Az irányzat tartózkodó.

Bécs, február 26. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 673.75, Magyar hitelrészvény 684.—, Angol-Osztrák bank 276.—, Bécsi bankjegyetűl 460.50, Union bank 541.—, Lánierbank 416.—, Osztrák-magyar államvasut részvény 670.75, Lombard 105.75, Elbavölgyi vasut 481.50, Északnyugati vasut részvény 469.50, Dohányrészvény 297.95, Rimamurányi vasmű 481.—, Alpési bányarészvény 444.50, Májusi járadék 98.45, Magyar koronajárdék 93.70, Török sorsjegyek 108.25, Német birodalmi mázna 117.53, Napoleon d'or 190.—.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, február 26. (Tőzsdéi tudósítás.) A tegnapi emelkedő irányzat után a kőh-részvényekben történt realizáció kedvezőellenül hatottak a közszerényvényekre. Bank-értékek is, noha jobban indultak, később kissé hanyatlottak. Belföldi járadékok gyöngébbek voltak, idegenek tartották magukat. Vasuti részvények nem igen változtak. Kanada-Pacifíc részvények a február harmadik hetéről kimutatott 23.000 dollárnyi pluszra emelkedtek. A második tőzdeóránban a londoni tőzsde szilárdasága nyomán javult az irányzat, különösen iparértékekben, melyek közül különösen dinamit-truzst részvények emelkedtek. A Deutsche Bank részvényei is emelkedtek.

Berlin, február 26. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjárdék —, 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék —, Elbavölgyi vasut —, Magyar koronajárdék 94.40, Osztrák-magyar államvasut 143.60, Kassa-oderbergi vasut —, Bécsi váltóár 85.10, Magyar vasut beruházási kölcsön 103.—, Alpési bányarészvény —, Disconto-Commandit 185.90, Államias villamosági Edison 207.—, Gelsenkirchen 175.00, Laura-kőb 205.—, 4 1/2%-os ezüstjárdék 98.40, 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 99.25, Osztrák hitelrészvény 212.—, Déli vasut 25.10, Károlyi Lajos vasut 101.50, Orosz bankjegyek 216.25, 4 1/2%-os új orosz kölcsön 96.10, Török dohányrészvény —, Olasz járadék 96.25, Magyar hitelbank —, Dynamit Trust 158.60, Harpeni 170.30, Az irányzat szilárd.

Berlin, február 26. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 99.25, Magyar koronajárdék 94.40, Osztrák hitelrészvény 212.25, Osztrák-magyar államvasut 143.60, Déli vasut 25.10, Északnyugati vasut —, Elbavölgyi vasut —, Orosz bankjegyek 216.20, Buschenthalrad —, Orosz bankjegyek —, (Ultimo.) Lombard —.

Frankfurt, február 26. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjárdék 98.50, 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 100.40, Magyar koronajárdék 94.55, Osztrák-magyar bank 117.80, Déli vasut 25.20, Elbavölgyi vasut 120.50, Londoni váltóár 204.77, Bécsi bankjegyetűl 119.20, Villamos részvény —, 3 1/2%-os magyar aranykölcsön 85.05, 4 1/2%-os ezüstjárdék 98.45, 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 99.—, Osztrák hitelrészvény 212.20, Osztrák-magyar államvasut 143.70, Északnyugati vasut 115.50, Bécsi váltóár 850.83, Párisi váltóár 811.83, Unio bank —, Alpési bányarészvény 218.—, Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, február 26. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januárja. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 212.25, Osztrák-magyar államvasut 143.50, Déli vasut 25.30, Osztrák aranyjárdék —, Olasz járadék —, Laura-kőb 205.10, Harpeni 170.60, Discont 185.90, Alpési —, Bécsi bankjegyetűl —, Szilárd.

Hamburg, február 26. (Zárlat.) 4 1/2%-os ezüstjárdék 98.40, 1860. sorsjegye 138.50, Déli vasut 25.20, 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 100.20, Osztrák hitelrészvény 212.20, Osztrák-magyar államvasut 143.25, Olasz járadék 96.10, 4 1/2%-os Magyar aranyjárdék 99.40, Az irányzat szilárd.

Páris, február 26. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —, 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 101.35, Osztrák Lánierbank —, 3 1/2%-os francia járadék 102.22, Ottomanbank 549.—, 3 1/2%-os francia járadék 102.37, Alpési bányarészvény —, Déli vasut 139.—, 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 99.60, Párisi bankrészvény 1070, Olasz járadék 95.75, Francia törleszt. járadék 100.20, Osztrák földhitelintézeti részvény 1249, Török dohányrészvény 322.—, Az irányzat bágyadt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Február 26. A sertésüzlet irányzata változatlan. A Hízott sertések ára: I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 88-90 fillérg, Öreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg, Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 95-97 fillérg, Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 92-94 fillérg, Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 88-90 fillérg, II. Magyar s z edet: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérg, Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) — fillérg, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg, III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérg, Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg, Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg, IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg, V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) —90-92 fillérg, Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 88-90 fillérg, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 86-88 fillérg.

Sertéselésztszám 1901. február 24. napján volt készlet 31.893 darab., — 1901. február 25. napján felhajtott 395 darab, 1901. február 25. napján elszállított 255 darab, 1901. február 25. napjára maradt készletben 32.033 darab.

Napirend.

Napló: Szerda, február 27. — Római katolikus: Leander kőb. — Protestáns: Leander. — Görög-orosz: (február 14.) Auxent. — Zsidó: Adár 8. — Nap két: 6 óra 29 perccor. — Nyugszik: 5 óra 25 perccor. — Hold két: délelőtt 11 óra 38 perccor. — Nyugszik: délután 2 óra 31 perccor.

A horvát miniszter fogad d. u. 4 órákor. Nemzeti Muzzeum, Képtár, nyitva van délelőtt 9 órától 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíjjal megtekinthetők.

Oroszgas Képtár és a Dürer-képlűds az Akadémiában nyitva délelőtt 9-11-ig. Nemzetközi kiálltsa a Nemzeti Szalonban délelőtt 9 órától este 8-ig. Belépődíj 1 korona.

Az iparművészeti társulat karácsonyi kiálltsa nyitva d. e. 9-11-ig. Technológiai Iparmuseum nyitva van délelőtt 9 órától 12 óráig, délután 2-5-ig és este 7-9-ig. Ugyanott este 7-9-ig varrógépkiallítás.

Mezőgazdasági Muzzeum (Kerepesi-ut 72.) nyitva délelőtt 9-11 óráig. Földtani intézet muzzeuma (Stefánia ut 14.) nyitva délelőtt 10 órától 1-ig. Belépő díj 1 korona.

Közelekedési muzzeum a Városligetben délelőtt 9 órától 12 óráig, és délután 3-5-ig. Magyar kereskedelmi muzzeum a városligeti iparszarnokban délelőtt 9 órától 2 óráig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-kört 19.) nyitva délelőtt 9-11 óráig. Akadémia Goethe-szobája nyitva d. e. 10-12-ig. Muzzeum könyvtár nyitva d. e. 9-1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3-7-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12-ig és délután 3-8-ig.

Iparművészeti muzzeum könyvtára nyitva délelőtt 10 órától 12 óráig, és fél 7-től fél 9-ig. Statisztikai hivatal könyvtára d. e. 10 órától 1-ig. Az új országház helyőrszarnoka és lépcsőháza délelőtt 9 órától este 6 óráig. Belépődíj 1 korona.

Mentőegyesület helyőrszarnok reggel 8 órától este 6-ig. Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Muzzeum, igazgató: VIL kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tuzközö osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerepesi-ut 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9-12 óráig és délután 3-6 óráig. A hazai termékek átrendi kiálltsa, (a Keleti mintatár és kereskedelmiformáló gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiálltsa, melyben az üzletvezetőség frusulasok is eszközöl) a városligeti iparszarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi biztvoztosága (Magyar kereskedelmi részvenytársaság) V., Váci-kört 32. szám alatt.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Február 26. —

Kinevezések. A pénzügyminiszter a Komáromi m. kir. pénzügyigazgatóhoz Bartha János segédszárú pénzügyi segédtitkár pénzügyi titkárrá végeles minőségben, a beszerzési m. kir. pénzügyigazgatóhoz Rimaszombathy Géza ipoly.

sági pénzügyi fogalmazót pénzügyi segédtitkárrá végleges minőségben, az ipolyi s. m. kir. pénzügyigazgatósághoz Flink László központi díj-és illetékkiszábi hivatali tisztet pénzügyi fogalmazóvá ideiglenes minőségben, a székesfővárosi kir. adófelügyelőhöz Vörösmarthy Károly soproni pénzügyi fogalmazót pénzügyi segédtitkárrá végleges minőségben, Molnár Sándor székesfővárosi adóhivatali tisztet a szerencsi kir. adóhivatalhoz elemelő, a székesfővárosi kir. adóhivatalhoz Tarasovics László homonnai adóhivatali tisztet adóhivatali segéd, Zivkovic János budapesti m. kir. vármélti a budapesti m. kir. főhivatalhoz vámfőtiszt, a nagybányai kir. adóhivatalhoz Magyar Elek pozsonyi adóhivatali gyakoronokot adóhivatali tiszté ideiglenes minőségben, a szentgotthárdi kir. adóhivatalhoz Kandel Odón m. ludasi adóhivatali díjas gyakoronokot ideiglenes minőségű adóhivatali, a budapesti-vidéki m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez Pevlovi Sándor segélydjás pénzügyi számgyakornokot pénzügyi számvétség ideiglenes minőségben, az országos kataszteri felméréshez Székely Jakab felmérés növendéke, a XI. fizetési osztály utolsó fokozatába való sorolással, ideiglenes minőségű mérnökéddé, Weltmann Manó díjtalan ideiglenes minőségű felmérés növendéke, a központi díj- és illetékkiszábi hivatalhoz ifj. Kullmann Lajos Imre végzett joghallgatót pénzügyi fogalmazógyakoronokká ideiglenes minőségben, Zomor Desző budapesti lakost ideiglenes minőségben díjtalan pénzügyi számgyakornokká a pénzügyminiszteri számvétséghez, Széll Lajos és Horváth Endre díjtalan pénzügyi számgyakornokot ideiglenes minőségű segélydjás pénzügyi számgyakornokká a székesfővárosi, illetve a budapesti m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez, Gerencsér Lajos soproni lakost ideiglenes minőségű díjtalan számgyakornokká a soproni m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez; a honvédelmi miniszter Dr. Nicora László budapesti akost, tartalékos honvédszázad hadnagyot díjtalan fogalmazógyakoronokká; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Borosa

Kálmán, Barabás István és Hankó János okleveles tanítókat a medgyegyárházi állami elemi népiskolához rendes tanítókká kinevezte; a földmívelésügyi miniszter Révész István budapesti magyar királyi kertészeti tanintézet ideiglenes minőségű segédtanárát ezen állásában végleg megerősítette, a kollektív ármentesítő és belvízvezető társulat ügyeinek vezetésével megbízott miniszteri biztos oldala mellett működő vállalkozó bizottság tagjává Kiss János kollektív földbírtokost, Kovács Miklós központi bíró lemondott bizottsági tag helyett a földmívelésügyi miniszter Kroopp Alfrédet, a magyar-óvári gazdasági akadémiához beosztott gazdasági tanintézetű segédtanárát, szolgálati beosztásának érintetlenül hagyásával, gazdasági akadémián segédtanárrá, az igazságügyminiszter Jurenák Antal szászabányi kir. járásbírósgyűjtemény irnokát a temes-kubini kir. járásbírósgyűjtemény segédelelvétségűvé, a temesvári kir. ítélőtábla elnöke Korondi Sándor temesvári lakos végzett joghallgatót a temesvári kir. ítélőtábla kerületébe díjas joggyakoronokká, a debreceni kir. főügyész Jurkovich József ruzsombati kir. ügyéségi irnokot, a nyiregyházi kir. ügyészséghez irnokát, az egy m. kir. pénzügyigazgatóság Oterhalk Desző egy lakos joghallgatót az egy kir. adóhivatalhoz ideiglenes minőségű díjtalan adóhivatali gyakoronokká nevezte ki; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Dr. Császár Elemér budapesti I. ker. állami főgimnáziumi rendes tanárt rendes tanári minőségben véglegesen megerősítette.

Nemességajánlás. A belügyminiszter megengedte, hogy Glanz Manó kir. járásbírósgyűjtemény aljáról budapesti lakos Imre váltózatlanosa vezetéknevét.

Pályázatok. Hivataliszolgai állásra a fővárosi közmunkák tanácsánál március 30-ig; — díjtalan adóhivatali gyakoronki állásra a kezdvasárhelyi adóhivatalnál 2 hét alatt; — telekalkuláció állásra a szegedi kir. törvényszéknél 2 hét alatt; — aljegyzői állásra a szentgotthárdi kir. járásbírósgyűjtemény 2 hét alatt; — telekalkuláció állásra a tordai kir. törvényszéknél 2 hét alatt; — aljegyzői állásra a nezsideri

kir. járásbírósgyűjtemény 2 hét alatt; — irnok állásra a pancsovai kir. járásbírósgyűjtemény március 28-ig; — tanári állásra a pozsonyi szent-györgyi katolikus algimnáziumnál március 15-ig.

Vizállás.

Feb. Febr. 26. 26. m. é. m. é. r.	Feb. Febr. 26. 26. m. é. m. é. r.
Inn Duna	Maros
Schrding 1.41 1.28	Tisza M-Siget 0.40 0.45
Pasau 0.65 0.66	Telchaba 0.70 0.69
Lina 1.00 2.00	V-Sanday 0.23 0.18
Bos 1.00 1.84	Tokaj 0.49 0.37
Pozony 0.38 0.12	Tisza-Füred 0.82 1.73
Komárom 2.68 2.65	Szolnok 0.88 0.68
Budapest 1.78 1.74	Csongrád 1.42 1.10
Paks 0.44 0.39	Szeged 1.18 0.84
Mohács 0.40 0.28	Török-Bécs 0.73 0.66
Gombos 0.48 0.30	Titell 0.69 0.65
Ujvidék 0.18 0.08	Ónoda Bára 0.85 0.59
Pancsova 0.51 0.46	Tonkai Hor 0.00 0.71
Orava 1.88 1.82	Bodrog Zemplén 1.04 0.94
Magyarfalva 0.70 0.68	Sajó Zsolt 1.70 1.70
Zsolna 0.60 0.69	Hernád K-Nemzet 0.30 0.32
Győr 1.42 1.43	Bereytyó B. 0.00 0.00
Szered 0.46 0.06	B-Ujfalva 0.65 0.04
Sz-Gothárd 0.10 0.10	Kőrös Ceuca 0.00 0.00
Sárvár 0.09 0.02	N-Várad 0.00 0.15
Ópfa 0.46 0.46	Békés 0.30 0.28
Pécs 0.42 0.50	Tenke 0.02 0.02
Zákány 0.29 0.28	Gurahony 0.40 0.40
Barca 0.62 0.07	Borosjenő 0.40 0.40
Mitrovica 0.19 0.18	Békéscsaba 0.00 0.00
M-Szerdah 0.40 0.50	Gyoma 0.80 0.70
Zágráb 0.38 0.38	Maros Gy-Fehérvár 0.12 0.80
Szilág 0.17 0.02	Branyicska 0.46 0.46
Szatmár 2.42 2.35	Borsod 1.00 0.88
Décs 0.40 0.40	Arad 1.50 1.26
Szatmár 1.10 1.14	Makó 1.04 1.18
N-Majláty 0.00 0.08	Temes K-Köztel 0.62 0.04
Munkács 0.18 0.18	Kisújlak 1.13 1.11
Fiume 0.45 0.45	Temesvár 0.00 0.00
Ugvár 0.39 0.39	Becsek 0.22 0.10

A reánk bemutatott számtalan megdöbbentő, hitetlenkedőre váltó leleten ezen megdöbbentő óta fennálló rendelő-intézet a legmelegebben ajánlható.

Rendelő-intézet Budapest, Andrássy-ut 21. az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóhatását, az oknyelű fertőző magmók, a bujakor utóhatásait, a fertőző fertőzést, bármilyen nyirok- és vértelű mindazon női betegségeket, melyeknek a nagyszámú egyik főszerepe az erőbetegségeket gyógyítja meg szigorúan és alaposan.

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülész-tudor, volt csász. kir. oszt. főorvos.

RENDEL: naponta d. e. 10 óráig egész délután 4 óráig, este 7 óráig 3 óráig.

Díjazott levelekre leggyakrabban figyelemmel választottik és leggyakrabban a gonoszok lezár.

Nőknek külön váróterem.

Ugyancsak megjelent és a szerző: Dr. GARAI ANTAL-nak megrendelhető **NÉPSZERŰ ÚJMUTATÓ** (már a 15-ik kiadásban megjelent) a női betegségeket és ezek egyszerű gyógykezelését című könyv, v. ár 2 frt 50 cent, megint csak 30 kr. A könyv új leírásait és a legújabb, 1 frt beküldés mellett bérmentve vagy 30 kr. utánvétel mellett.

„MAGYAR KÖNYVTÁR.”

Szerkesztő: RADÓ ANTAL. Kiadja: Lampel R. (Wodianer F. és Fial)

A februári füzetek a következők:

207—208. **H. G. Wells.** Dr. Moreau szigete. Fordította Mikos Lajos.

Az angol kalandregény mesterének egyik legérdekesebb regénye.

209. **A Kalevalából.** (A Lemminkäinen runok.) Fordította Vikár Béla.

A finn hős nép-eposzáinak legszebb része kiváló, új fordításban.

210. **Petőfi.** Élete és költésze. Bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Somogyi Gyula.

Újabb száma a Magyar Könyvtár szép Petőfi-kiadásának. Túl Odán köveivel.

211. **Faldut Ferenc** Három ebeszélés a „Téli Ejszakák”-ból. Kiadja Radó Antal.

A magyar stílus nagy művészeinek három spanvölvi átdolgozott szép ebeszélése.

212. **Endrédi Sándor.** Ghitia. Az otthon világból. (Ebeszélések.)

A „Kuruc dalok” költője e művében mint igen jeles ebeszélő mutatkozik be a magyar közönségnek.

Egy-egy szám ára 30 fillér.

Minden füzet egyenként kapható.

Teljes jegyzék minden könyvkereskedésben ingyen kapható.

Az eddig megjelent 212 szám részletfizetésre is kapható.

Megrendelhetők:

Lampel Róbert (Wodianer F. és Fial) cs. és kir. udvari könyvkereskedésben Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 21. szám, és minden könyvkereskedésben.

Titkos betegségek szakorvosa

gyógyít gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyógyulást óhajt szenvedőknek. 20 éves kórközi és magán-gyakorlati tapasztalatainnal fogva legjobban ajánlható.

Dr. CZINCZAR J.

egyetem. orvos-tudor

gyógyít férfiaknál és nőknél foglalkozási zavarról, különösen mindenféle bármely régi kórú.

Nemi betegségeket

ugymint **hugycsőfolyást, hólyag- és vizeleti bajokat, bujakor sebeket, syphilist, önfertőztetésből eredő idegbajokat, a legmakacsabb bőrbetegségeket és szépséghibákat,** továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat (impotencia)

megelőző biztos eredményt gyorsan a legújabb módon.

Rendelő-intézet: Budapest, VII. ker., Kerespesi-ut 14. sz. 1. e.

Rendelés: délelőtt 10—4-ig, délután 6—8-ig.

Külön váróterem. Külön be- és kijárat.

Levelekre rögtön válasz.

Aki jó sérvkötőt akar, forduljon bizalommal alantli céghez.

Ajánlja kisárolás saját gyártmányú sérvkötőt, haskötőt, gúspontorot, válmint az összes betegségekkel szemben szükséges kiegészítő. Kései minden részletek Ortopéd-füzetek, műbátok és közekek és minden a szék-mába való közekeket. Hivatkosom arra, hogy számos éven át a külföldön, Európában, mint sebészeti közekeket dolgoztam és munkám a levele tanácsoknál a legjobban bizonyult. Sérvkötő-megrendelésnél kérem a levele kérését és hogy jobb, bal vagy kétoldali sérvkötőt szükséges. Ara egy oldalra 4 frittól 6 frittig, két oldalra 8 frittől 10 frittig. Kirárolás-érték: kirárolás valódi francia és angol gummi és hálójárat különlegesekben, megint 1.20 krittől 6 frittig. Párisi ó-spongya Salfet-Spongya, tejszín 4 frittől 6 frittig, Penzium ómórium (mórdó) 6 frittől 8 frittig, kálcium-sulfid, dréja 1.50 fritt. Megrendeléseket pontosan eszközöl a legnagyobb díjazott mellett!

RADVÁNYI L.

sebészeti közeke-gyártó

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 34.

Hajójáratjegyzék.

ADRIA

magy. kir. tengerhajózási részv. társ.

Vezérigazgató: Hoffmann S. és V.

1901. március havában a következő gőzök indulnak:

Honoc	Hová	a gőz neve	1901. márc.
Fiume	Rouen	Széchenyi	1-10
..	Liverpool	Vasvári (C. L.)	1-10
..	Hull, Newcastle o.T.	Volturno	1-10
..	Hamburg	Pergamon	1-10
..	Gibraltar, London	Nava	1-10
..	Liverpool	Albatros	5-10
..	Hamburg	Buzza	5-10
..	Barcelona, Valencia	Széchenyi	10
..	Bordeaux	Mátyás király	10-20
..	Róterdam	Báthory	10-20
..	Hull, Newcastle o.T.	Volturno	10-20
..	Antwerpen	Szent István	15-20
..	London	Szent László	15-20
..	Liverpool	Cypria (C. L.)	15-20
..	Rouen	Euro	21-31
..	Algier, Glasgow	Miklós	21-31
..	Liverpool	Flaminia	21-31
..	Hamburg	Roma	21-31

Kapható minden gyógytárban.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórközi tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórközi orvos, specialista

gyógyít leggyakrabban idős alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: **hugycsőfolyást, hólyagbajokat, bujakor sebeket, syphilist, ennek következménye i. makacs bőrbajokat és az önfertőztetésből támadó idegbetegségeket.**

Megelőző az eredmény terüli gyengeség (impotencia) egy fiatal, mint öregbű egyéneknek. Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyzerek.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Johánn-utca szék, I. emelet).

Bejártat a képeknél. Külön váróterem.

Rendelés: délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

SALAMON ÖDÖN: VÖRÖS ÉS FEKETE

(Montecaroli tanulmányok)

című könyvének 11-ik kiadása meg kapható.

(Az első kiadás néhány nap alatt fogyott el.)

Megrendelhető Budapesti Napló kiadóhivatalában.

Ara 2 korona 50 fillér.

Purgleitner J. gyógyszertára

a „Szarvashoz”, Grác.

Engelhoffert ideg- és izomerősítő esszenciája

illatos alpesi növényekből. Arc-, fej-, izület- és keresztcsontfájdalmak, továbbá a végtagok, az egész test és az idegek gyengesége ellen. Egy üveg ára 1 K. 60 fl.

Stirial növénynedv

(Steirischer Kräutersaft)

mell- és tüdőbetegék részére.

Ezen szörp mell- és torokbajoknál, elnyakodás, rekedtség, időült hurut és számközhőség, nehéz lelegzés, tüdővész, továbbá a szék szorvezet összes bajai ellen legjobban sikerrel használhatók. Egy üveg ára, Budajesten átvéve, 1 K. 76 fl.

Dr. Wuchta növénykenőse

fejdolomlásállapotok és gyógyítást ha: köszvény, osz, szaggyártás, izmok és idegek megerősítése, zúzások, helyi gőrgősség és hasonló bajoknál. Nagyobb üveg ára 2 K., kisebb üveg ára 1 K. 20 fl.

Főraktár Magyarországon részére: **Török József gyógyszertára Budapest, Király-u. 12.** Raktár azoknál az ország csaknem összes gyógyszertáraiban.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szerda, 1901. február hó 27-én.
Bajazzók.
2 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Leoncavallo. Fordította Radó Antal.
Személyek:
F. Pevny I. Silvio Takács
Déri 1. pór Ney B.
Várady 2. pór Juhász
Gábor
Utána:
Sylvia, Diana nymphája.
logiai ballet 3 felv. 4 képb. Zenéjét szerz. bos Leo. Szövegét írta Barbier és Merante.
Kezdeté 7 órákor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Szerda, 1901. február hó 27-én.
A szentivánéji álom.
5 felv. írta Shakespeare, ford. Arany János.
Személyek:
Sómló Vaokor Egrossy
Abonyi Gyula Körösmezői
Horváth Zsólyó Vizvári
Mihályfi Dudás Dozsó
Paulay Hippolitá Hettyei
Gerő L. Oberon Palotai
Török I. Puck Nagy I.
Kezdeté 7 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Szerda, 1901. február hó 27-én.
Miss Saharot vendégfelléptével.
A postás fiú.
(The messenger boy).
Operett 5 képb. Szövegét írta: James T. Tanner és Alfred Murray. Fordították: Saigó Ernő és Mérey (Merai) Adolf. Zenéjét szerzték: Ivan Caryll és Lionel Moncton.
Személyek:
Punchestown Erdős Bang, postásfiú Palásthy
Hooker pasa Mátrai Nóra Inkei G.
Cosmos bey Giréthy Daisy Aranyossy
Clive Radnor Vidor Lady Punches, Sziklainé
Fott kapitány Ráihonyi Mistress Bang Dóry M.
Stokisch tanár Boross Róza szobalány Róza L.
Kezdeté 7 1/2 órákor.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetők Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kosuth Lajos utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon)

VIGSZÍNHÁZ.
Szerda, 1901. február hó 27-én.
Ocskay brigadéros.
Színmű prólogussal, 4 felv. írta Herczeg Ferenc.
Személyek:
Ocskay László Fenyvesi Dili Deli E.
Tiza Ilona Csillag T. A palóc Szerényi
Tiza Jutka Nógrádi Szőrényi Gál
Fyner Hegedűs Tarics Bihar
Osoróczy Kazaliczky Ocskay Sándor Tapolczai
Jávorka Balassa Königszeeg Pécsi
Kezdeté 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Szerda, 1901. február hó 27-én.
A modell.
Operette 3 felvonásban. Írták Leon Viktor és Held Lajos. Fordították Ruitkai György és Makai Emil. Zenéjét szerette Suppe Ferenc.
Személyek:
Soletta Bárdy G. Nicolo Kovács
Silvia Krecsányi Clava Ujvári
Stella Harmat Madrini Deli
Strela Németh Martinezza Erdélyi
Tantini Kenedich
Kezdeté 7 órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ
Szerda, 1901. február hó 27-én.
A XIX. század.
Ritadés 3 felvonásban, egy előjátékkal. Írta Pekár Gyula.
Kezdeté 1/8 órákor.

Gyermekszanatorium és vizgyógyintézet
felöltözött számára **ABBÁZIÁBAN.**
Egész éven át nyitva. Saját park. — Játéktér. — Magaslati vízvezeték. — Az összes vizgyógyászati módosítók. — Villamos fürdő. — Gyermek kórház mellett is felvételnek. Legjobb üdülőhely iskolás gyermekeknek. Prospektusát küldi Dr. Szegő Kálmán igazg. és tulajdonos.

Somossy-Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Pénztárváltás 7-kor. Kezdeté 8-kor.
Ma
utolsó fellépte a kitérő februári műsornak.
AZ 5 LORRISONS
amerikai női szépségek, egész új ének és táncol.
MISTER RITSCH
kóborló a biciklín.

LA ET DO Jeane Freder
francia duettisták. francia énekesnő.
Jules Angelo
előszobor csoporttal és ériás domborművel.
Az átváltozó művész.
Bohózat 1 felvonásban. Armin Józseftől.
Ugyint az összes műsorok.
Holnap csütörtök, február hó 28-án:
nagy házi-álarcosbál
3 zenekarral. Kezdeté 9 órákor.
A 32-évk. gyalogsered teljes zenekara, karmesterük személyes vezetésével, Munczy Lajos kedvelt előnyzenekara és a megerőltetett házi zenekar.

Jegyek ezen kedélyes estélyre kaphatók 1 főtval a következő elővételi tőzsdékben: Tőzsde Andrássy-ut 28. és 38., tőzsde Weisz, Károly-körút 28, tőzsde Sopronyi, Kerespesi-ut, tőzsde Patzik Kertész Luiza Kristóf-tér és Décsi-utca sarkán.
Péntek, március 1-én:
egész új szenzációs műsor.
FOLIES CAPRICE.
11 órákor:
„Gebrüder Zifferblatt“
Bohózat Leitner H.-től.

Oblatt) vidéki kereskedők --- Schönberg
Naschitz) --- Rott
Zifferblatt Róza) sógorok --- Ferenczyna
Zifferblatt Fanny) --- Schindlerné
Zwetschenkstall Salome, bába és masszirnő --- Weissné
Szabadvári) --- Steinhart
Vörösnázi) gigerlik --- Ormai
Bírósi végrehajtó --- Pfeiffer
Kati, család --- Peterdi
A teljes ember --- Echten
Egy fiakkor --- Juhász
Egy betiszolga --- Jaulus
Történetik Zifferblattéknál.
Előzőleg: 10 órákor
„Fogat-fogért.“
Eredeti magyar bohózat.
Írta egy fogász. Rendező Rott S.
9 órákor: 9 órákor:
Ungekehrt heisst auch gefahren.
Bohózat.

Cigánzene reggel 5 óráig a pompás téli kertben.

H. Hagenmacher H. Sörfőzde
Különlegességek:
Palaczk Sör
Szalonsör
Maláta Sör
ÉVFORGALOM: 5 MILLIO PALACZK
ÉVTERMELES 12500 HECTOL
GYÁRI TÖLTÉS
Megrendelési helyek: Budapest V. Kádár-utca 5
Hagenmacher Kőbánya-Hagenmacher Budafok

BELVÁROSI ÁRUHÁZ BUDAPEST, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 8.
Gyönyörű **tombola-nyeremények,** melyek mulatságos és mindazonáltal használható tárgyakból állanak, következő csoportokban kaphatók:

25 darab	á	5.- forint
50	”	9.75 ”
75	”	14.- ”
100	”	18.50 ”

Minden csoportnál főnyeremények vannak. — A farsangi időnyre ajánlunk udonságokban dicságandó rakományt, a m. pártist legyőzők, évek, utánzott ékszerok és illatszerekben. Nagy választék urt és női kesztyűben, szobkendők, fűző- és nőharisnyák, fűzőingek, nyakkendőök és esernyők a legolcsóbb árakban.

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy áruházunkban f. évi február hó 1-től kezdve szigoruan **szabott árat** vezettünk be, mely a legmérsékeltbben számítva, minden darabon látható.
Becses pártfogását továbbra is kérve, maradjunk **kiváló tisztelettel**
BERÉNYI és FRANKL
női felöltők áruháza
Kossuth Lajos-u. és Múzeum-körút sark.

Kávét és teát
Készült kitérő minőségű a következő megjelölésű árban:

1 kiló	Háztartási (igen jó)	frt 1.20
”	Verseny (Portorico)	1.30
”	Verseny (Portorico)	1.50
”	Cuba (finom)	1.70
”	Cuba (legfinomabb)	1.90
”	Gyöngy (finom)	1.50
”	Mooca	1.40
”	Mooca (legfinomabb)	1.60
”	Arany Jáva	1.40
”	Arany Jáva (ig. fin.)	1.60
”	Vegyes Pörk. (ig. jó)	1.40
”	Szalády-féle Hungária	1.20

(ennek fórtárára nézve van.)
Kávéhoz osomagozható

1/4 kiló	Mandarin, csász. keverék	frt 1.60
1/8	Mandarin, csász. keverék	—,85
1/4	Háztartási keverék	1.25
1/8	Háztartási keverék	—,65

4 kilós postafizetésű (melyben 100 Ft-ja is kifizetés) már vidékre is teljesen bérmentesen és elvételre kitér.
BALOGH LÁSZLÓ
Kávé és tea kivitteli üzlete BUDAPEST.
Ortók: VI., Rottenbiller-utca 13. és VII., Andrássy-ut 56. szán.

Képes levelezőlapok
a legkedveltebb budapesti **színesznök**
brom-ezüst kivitteli arcképvél díszítve.
Páratlan szép gyűjtemény. Eddig megjelent 4 sorozat. Egy sorozat 12 ábrát tartalmaz, ára bérmentesen ajánlott külföldre 1 frt 80 kr. (3 K. 60 fl.).
Az összeg beküldése után küldi Budapesti Napló“ kiadóhivatala.
József-körút 18. sz.
Aki mind a négy sorozatot egyszerre hozza, az 48 helyett 50 képet kap.
E.
Alszechy Irma
Amon Margit
Bárdy Gabi
Déli Emma
Dóry Margit
Koczery Irén
Komáromi Marika
Kury Klára
Mezősényi Adrienne
Prielle Koradilla
Szilágyiné B. Ilona
Vider Pálné.

Most jelent meg!
Atlanti történetek.
(Tizennégy elbeszélés)
Írta: **VIRTER FERENC.**
Ára: 2 korona.
Kapható a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában. 100 korona és 30 fillér beküldése után postamentesen elküldjük.
Második kibővített kiadásban, csinos kiállításban és tetszetős alakban

MIRJAM.
Írta: Dr. Kiss Arnold, veszprémi főrabbi. Remek nyelvvellettel nők számára írott magyar nyelvű zsidó imádságos könyv. Ára: Vázsonkötésben 2 frt 50 Kr. Bőrötésben 3 frt 50 Kr. Csontfuzatú díszes kötés 6 frt. Legfinomabb bőrötés 6 frt. Kapható: Köves Béla könyv- és papírkereskedésében Veszprém.

Legolcsóbb sorsjegyek!
Budapesti bazilika-sorsjegyek. Főnyeremény 40.000K.
Kibocsátási éve 1886.
HUZÁS MÁRCIUS 1-én.
Minden sorsjegyet okvetlenül kisorsolnak. Egy sorsjeggyel kétszer is lehet nyerni.
Az 1888. évi XXXI-ik törvényekkel szorint 40 havi részletre eladók: 5 drb eredeti sorsjegyet havi részlet K. 2.85 — 10 drb eredeti sorsjegyet havi részlet K. 6.80. — 25 drb eredeti sorsjegyet havi részlet K. 13.50. — 50 drb eredeti sorsjegyet K. 26.
Játékjegy az első két részlet befizetése után.
Pénzkifizetéseket a cím postán megjelölés nélkül postaküldeményként lehet befizetni. A többi részletet postaküldeményként lehet befizetni. A részletek postaküldeményként a postaküldeményekkel együtt lehet befizetni. Néhány hírtérítési sorsjegyek: 300.000, 100.000, 50.000, 20.000, 10.000 és 5.000 K. sz.
FUCHS H. váltóháza
Budapest, IV., Kecskeméti-utca 1.
Alapítva 1866. évben. Ügynökök mindenütt főlvetenek.

A hét színházi műsora.

	Nemzeti színház	M. Kir. Operaház	Vigaszínház	Népszínház	Magyar Színház
Csütörtök	Testvérek (előszőr)	Észak csillaga	Ocskay brigadéros	Jupiter és társa	A postás fiú
Péntek	Testvérek (másodsor)	Nincs előadás	Ocskay brigadéros	Sam-Toy	A Gyurkovics Nyak
Szombat	Peleskei nótárius	Lohengrin	Ocskay brigadéros	A modell	A postás fiú
É. n.	Stuárt Mária		Hóboros Mária A székely A királyné apródja	Jupiter és társa	A mikádó
Vasárnap este	Testvérek (harmadsor)	A hugenották.	Ocskay brigadéros	A vöröshajú	A postás fiú

